

Skällsta

Två järnåldersgårdar söder om viet i Lilla Ullevi

Arkeologisk undersökning

RAÄ 257
Skällsta
Bro socken
Upplands-Bro kommun
Stockholms län
Uppland

Anna-Lena Hallgren

Skällsta

Två järnåldersgårdar söder om viet i Lilla Ullevi

Arkeologisk undersökning

RAÄ 257

Skällsta

Bro socken

Upplands-Bro kommun

Stockholms län

Uppland

Anna-Lena Hallgren

Utgivning och distribution:
Stiftelsen Kulturmiljövård Mälardalen
Stora gatan 41, 722 12 Västerås
Tel: 021-80 62 80
Fax: 021-14 52 20
E-post: info@kmmmd.se

© Kulturmiljövård Mälardalen 2010

Omslagsfoto: Det treskeppiga långhuset som undersöktes inom RAÄ 257. Fotograferat från nordost av Anna-Lena Hallgren.

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2006/01407.

ISSN: 1653-7408
ISBN: 978-91-86255-74-9

Tryck: Just Nu, Västerås 2010.

Innehåll

Sammanfattning	5
Bakgrund	6
Beskrivning av arbetsföretaget.....	6
Topografi och fornlämningsmiljö	7
Tidigare undersökningar inom RAÄ 257.....	9
Syfte	11
Genomförande och metod	12
Fördjupningar och prioriteringar	12
Avvikelser från undersökningsplanen.....	12
Metod och dokumentation.....	13
Resultat	15
Redovisningens upplägg	15
Delområde A	16
Områdesbeskrivning	16
Anläggningar	16
Husterrassen.....	23
Hus 1	24
Förrådsgröp eller ett grophus?	27
Fynd.....	28
Dateringar.....	30
Delområde B.....	31
Anläggningar	31
Fynd.....	36
Tolkning och utvärdering.....	37
Boplatsens äldre skede	37
Boplatsens yngre skede.....	39
Referenser.....	41
Tekniska och administrativa uppgifter	42
Bilagor	
Bilaga 1. Anläggningslista	43
Bilaga 2. Fyndlista	56
Bilaga 3. Vedlab rapport.....	63
Bilaga 4. ¹⁴ C-analyser	66
Bilaga 5. Konserveringsrapport	73

Figur 1. Utdrag ur digitala terrängkartan. Platsen för undersökningsområdet är markerat med en blå oval. Skala 1:50 000.

Sammanfattning

Under våren 2008 undersökte Kulturmiljövård Mälardalen (KM) delar av en järnåldersboplats i västra utkanten av Upplands-Bro. Undersökningen utfördes på uppdrag av Upplands-Bro kommun och föranleddes av att kommunen avsåg att sälja ett cirka 6 hektar stort område för industriändamål i Skällsta industriområde. Boplatsen, RAÄ 257, var en av sammanlagt tre fornlämningslokaler som undersöktes inom det aktuella området. De övriga två utgjordes dels av Lilla Ullevi bytomt (RAÄ 145), dels av ett gravfält (RAÄ 40). Undersökningen av bytomten utfördes av Riksantikvarieämbetet UV-Mitt under hösten/vintern 2007 medan gravfältet undersöktes av Arkeologikonsult säsongen 2008, delvis samtidigt som undersökningen pågick på boplatsen.

Vid en föregående utredning och förundersökning hade spridda, ofta rätt diffusa boplatslämningar, konstaterats inom ett cirka 18 000 m² stort område. Två mindre områden framstod dock som mer anläggningsintensiva och välbevarade. Inom dessa två områden fanns dessutom indikationer på att det kunde finnas bebyggelselämningar. Inför undersökningen valde KM att prioritera dessa två undersökningsytor, benämnda delområde A och B. Delområde A utgjordes nästan uteslutande av block- och stenrik impedimentsmark medan område B utgjordes av tidigare odlad lermark. Storleken på de två delområdena uppgick till omkring 3 000 respektive 2 500 m². Ett smalt schakt som togs upp mellan de två delområdena saknade helt indikation på fornlämning.

Vid undersökningen visade det sig att lämningarna inom de två delområdena representerar två skilda gårdsenheter. De faktiska huslämningarna inom delområde B kom dock att undersökas av Arkeologikonsult då de var belägna under gravfältet RAÄ 40.

Centralt inom delområde A återfanns ett treskeppigt långhus vars västra del låg på en uppbyggd terrass. Omstolpningar i husets västra del visar att huset byggts om vid minst ett tillfälle och antagligen har haft en relativt lång livslängd. Huset har ¹⁴C-daterats till folkvandringstid–äldre vendeltid. Med tanke på att dateringarna delvis är gjorda på träkolmaterial som kan ha en hög egenålder förefaller det troligt att huset uppförts under den senare delen av folkvandringstid. På boplatsytan runt huset fanns spridda hård- och kokgropsområden.

Det fanns tydliga indikationer på att det även har funnits en romartida bebyggelse på impedimentet. Dessa utgjordes bland annat av två anläggningar (ett stolphål och ett skärvtstensflak) som genom ¹⁴C-analys daterats till perioden samt ett fyndmaterial av boplatskaraktär funnet i lager som stratigrafiskt har kunnat knytas till en fas äldre än det folkvandringstida huset.

Inom delområde B närmast gravfältet RAÄ 40 undersöktes ett aktivitetsområde beläget mellan de huslämningar som undersöktes av Arkeologikonsult och en äldre våtmark. Anläggningarna utgjordes framförallt av spridda stolphål och härdar. Dessutom fanns fem tjärframställningsgropar i området. Träkol från två av dessa daterades till romersk järnålder respektive folkvandringstid. Den äldre dateringen är sannolikt missvisande då det antagligen är en tjärstubbe med hög egenålder som daterats.

Bakgrund

Beskrivning av arbetsföretaget

Den arkeologiska undersökningen föranleddes av att Upplands-Bro kommun avsåg att sälja ett cirka 6 hektar stort område för industriändamål i Skällsta industriområde i västra utkanten av Upplands-Bro. Redan 1991 planlades området för detta ändamål. Inför planläggningen genomförde RAÄ UV-Mitt en arkeologisk utredning på platsen 1990. Denna följdes samma år av en förundersökning samt två mindre slutundersökningar (se vidare under rubriken *Tidigare undersökningar inom RAÄ 257*). Det förefaller sedan som att kommunens planerade försäljning hamnade i malpåse under en längre tid. Först våren 2007 återupptogs de arkeologiska undersökningarna, då i form av en kompletterande förundersökning som gjordes inom delar av boplatsen.

Inom det planlagda området fanns tre registrerade lämningar som skulle komma att beröras av arbetsföretaget: RAÄ 145 – Lilla Ullevi bytomt, RAÄ 257 – en förhistorisk boplats samt RAÄ 40 – ett gravfält. I juni 2007 inbjöd Länsstyrelsen i Stockholms län ett flertal undersökande institutioner att inkomma med anbud i form av undersökningsplaner och kostnadsberäkningar för de tre fornlämningslokalerna (anbudsfrågan, lst dnr:431-07-2321, daterat 2007-06-28).

Länsstyrelsen beslutade att undersökningen av boplatsen RAÄ 257 skulle utföras av Kulturmiljövård Mälardalen (KM). Undersökningen av Lilla Ullevi bytomt tillföll RAÄ UV-Mitt och gravfältet Arkeologikonsult (beslut lst dnr 431-07-2321, daterat 2007-08-30).

Undersökningen av boplatsen ägde rum mellan 21 april och 30 maj 2008. Resultaten från denna undersökning redovisas i föreliggande rapport.

Figur 2. Undersökningen av boplatsen RAÄ 257 vid Lilla Ullevi. Undersökningsområdet delades in i två delområden, A och B. Den avbanande ytan i bakgrunden utgör delområde B. I direkt anslutning till, höger om schaktet, vidtar gravfältet RAÄ 40 som senare undersöktes av Arkeologikonsult. I förgrunden syns den södra delen av delområde A. Fotograferat från norr av Jonas Nordin, KM.

Topografi och fornlämningsmiljö

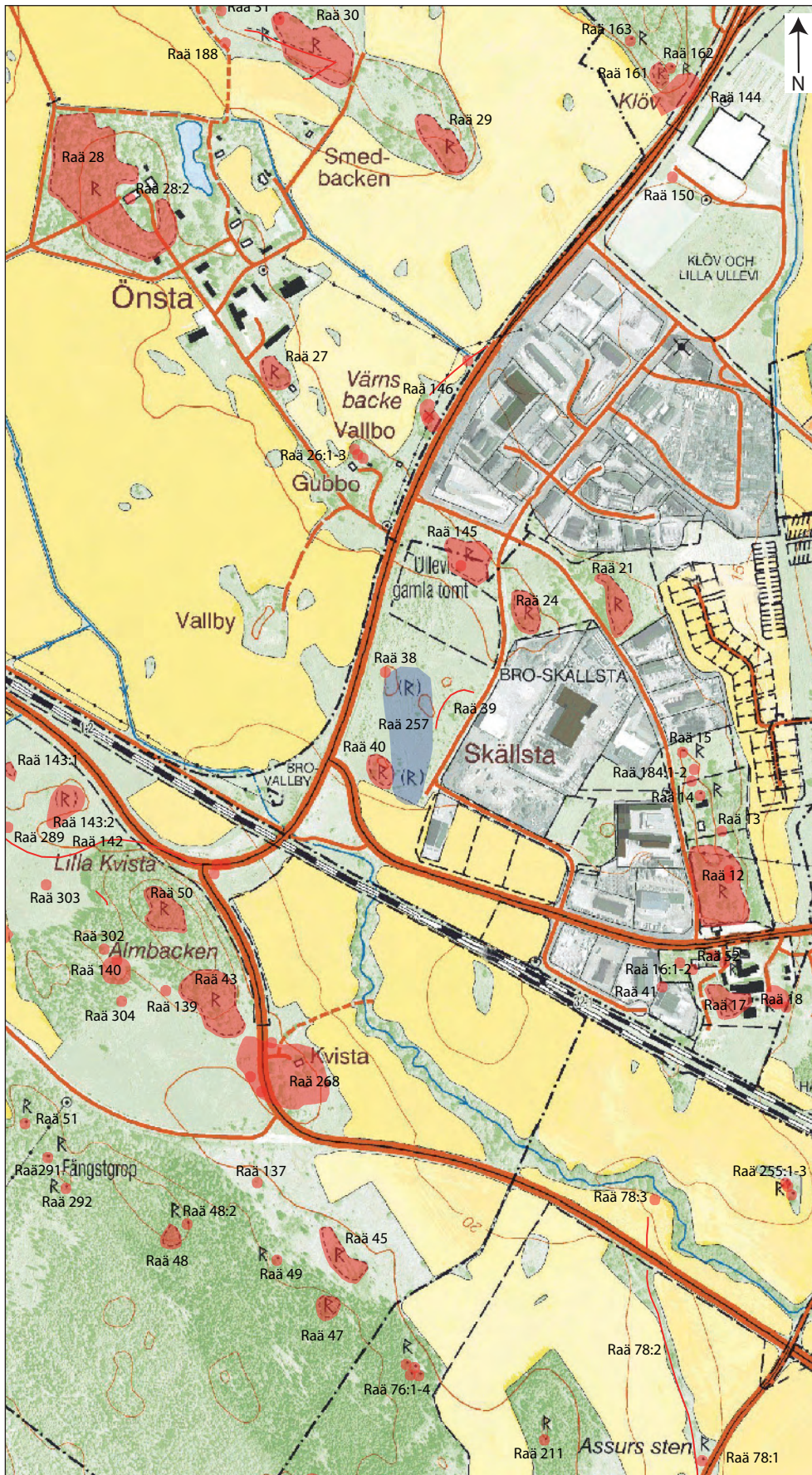
Skällsta och Lilla Ullevi ligger i Bro socken i Attundaland i Uppland. Den norra delen av socknen består till stor del av skog medan den södra delen utgörs av slättbygd. Undersökningsområdet ligger vid Skällsta industriområde i västra utkanten av Bro. Fågelvägen är det drygt två kilometer ner till Brofjärden i Mälaren. Närheten till Mälaren är tydlig i landskapet med de många sedimentfyllda sprickdalarna med inslag av impediment och mindre bergryggar. Undersökningsområdet utgörs dels av tidigare uppodlad åkermark belägen i lera och dels av ett större impediment bestående av sten- och blockrik morän bland flera större berghällar. Vid undersökningstillfället var hela undersökningsområdet gräsbevuxet.

Området kring Skällsta och Lilla Ullevi är rikt på fornlämningar, både från brons- och järnålder (figur 3). Bronsålderslämningarna återfinns framförallt öster om Skällsta industriområde. Dessa utgörs av älvkvarnsförekomster (RAÄ 12:3, 14–16 och 255:1–3) och en skärvestenshöj (RAÄ 12:2). Ytterligare en älvkvarnsförekomst hittar vi på ett gravfält nordost om Önsta gård (RAÄ 30). Lämningsarna från järnåldern utgörs framförallt av gravar och gravfält från både yngre och äldre järnålder.

Gravfältet RAÄ 40, som överlagrade delar av den nu undersökta boplaten, undersöktes av Arkeologikonsult 2008. På gravfältet framkom drygt 80 gravar med dateringar från vendel- och vikingatid. Enstaka gravar har genom fynd kunnat dateras till 700-tal. De flesta brandgravar förefaller dock kunna dateras till 800–900-tal medan skelettgravarna huvudsakligen kan knytas till 900–1000-tal (Hed-Jakobsson, e-post meddelande 2009-12-10). Även gravfälten RAÄ 12, 21 och 24 härrör sannolikt från yngre järnålder. Två av dem, RAÄ 12 och RAÄ 21, innehåller dock även övertorvade runda stensättningar vilket antyder att gravfälten etableras under äldre järnålder. De boplatenslämningar som överlagrades av gravfältet RAÄ 40 utgjordes bland annat ett 26 meter långt treskeppigt långhus. Tydliga omstolpningar visade att huset byggts om minst en gång. På typologiska grunder har huset preliminärt daterats till folkvandringstid. Det föreligger i nuläget inga ¹⁴C-resultat från undersökningen (Hed-Jakobsson, e-post meddelande 2009-12-10).

I det här sammanhanget måste naturligtvis även det undersökta viet i Ullevi kort nämnas. Vid undersökningen av Lilla Ullevi bytomt, med bebyggelselämningar från både medeltid och nyare tid, visade det sig att bytomten överlagrade en vendeltida kultplats, ett s.k. vi (Bäck, Hällans Stenholm och Ljung 2009). Den centrala delen av kultplatsen utgjordes av ett harg bestående av en stor stenkonstruktion, en sejdhäll och en bergrygg. Delar av området runt harget inhägnades av en stolphålsrad i öster och en stensträng i söder. I anslutning till kultplatsen framkom 65 amuletringar (Bäck, Hällans Stenholm och Ljung 2009:43). Kultplatsen och bytomten i Lilla Ullevi överlagrade ett relativt stort antal härdar, kokgropar och stolphål från förromersk och romersk järnålder. Avsaknaden av hus och boplatensindikerande fynd tyder på att det inte rör sig om någon regelrätt bebyggelseetablering på platsen. Anläggningarna från äldre järnålder har tolkats härröra från aktiviteter av mer tillfällig karaktär (Bäck, Hällans Stenholm och Ljung 2009:22). Intressant att notera, speciellt i jämförelse med undersökningen av boplaten inom RAÄ 257, är det tydliga kontinuitetsbrott som finns i platsens utnyttjande under folkvandringstid. Från den här perioden saknas både fynd och ¹⁴C-dateringar.

Mellan Lilla Ullevi bytomt (RAÄ 145) och gravfältet RAÄ 24 undersöktes år 1990 en mindre yta i samband med anläggandet av vägen. ”*De stolphål och den härd som framkom i schaktets östra del har sannolikt utgjort delar av ett eller flera hus. Eftersom de påträffades i botten av schaktet kunde de inte separeras stratigrafiskt. Troligen finns flera anläggningar öster om det undersökta området.*” (Andersson & Appelgren 2001:12). Ett av de ovan beskrivna stolphålen har ¹⁴C-daterats till romersk järnålder (118–322 AD, kal. 1 sigma). Möjligen ska härdområdet på bytomten sättas i samband med denna eventuella, romartida bebyggelse.

Figur 3. Utdrag ur digitala fastighetskartan (motsvarande Ekonomiska kartans blad 111 0a). Lämningsregisterade i FMIS är markerade med rött. Den nu aktuella boplatsen Raä 257 är blåmarkerad. Lämningsarna finns listade i tabell 1. Skala 1:10 000.

Nr	Typ	Nr	Typ
12	Gravfält	48:2	Stensättning, rund
13	Fornlämningsliknande lämning	49	Stensättning, rund
14	Älvkvarnsförekomst	50	Gravfält: 1 hög, 11 runda ss
15	Älvkvarnsförekomst	51	Stensättning?
16	Älvkvarnsförekomst, borttagna	76:1-4	Stensättningar, runda
21	Gravfält: 21 runda stensättningar (ss)	78:1	Runsten
24	Gravfält: 20 runda ss	78:2	Färdväg
26:1-2	Fornlämningsliknande lämning	78:3	Bro
26:3	Skärvtensförekomst	137	Husgrund, historisk tid
27	Gravfält: 10 runda ss	139	Husgrund, historisk tid
28:1	Gravfält: 14 högar, 74 runda ss, 4 resta stenar	142	Färdväg
28:2	Lösfynd: 1 silverkedja flera mynt	143:1-2	Terrass och boplatsoområde
29	Gravfält: 2 högar, 16 runda ss, 1 kvadratisk ss, 1 treudd	144	Husgrund, historisk tid
30	Gravfält: 12 högar, 38 runda ss, 1 skålgrop, 2 stensträngar	150	Torp
43	Gravfält: 4 högar, 39 runda ss, 6 rektangulära ss, 1 stensättning?	161	Gravfält: 7 runda ss
45	Gravfält: 4 högar, 6 runda ss	255:1-3	Älvkvarnsförekomster 17+2+5
47	Gravfält: 1 hög, 6 runda ss	268	Bytomt, Kvista
48:1	Gravfält: 6 runda ss	291	Fångstgrop
		292	Stensättning, rund
		302	Stensättning
		303	Stensättning
		304	Stensättning

Tabell 1. Lämningar som finns markerade i figur 3. Samliga lämningsnummer finns beskrivna i FMIS för Bro socken.

Bortsett från de arkeologiska undersökningar som nu gjorts runt Lilla Ullevi har få undersökningar ägt rum i närområdet och de undersökningar som har utförts har framförallt berört gravar och gravfält. Ytterligare en boplatzlämning har dock kunnat konstaterats omkring 500 meter VSV om RAÄ 257 i anslutning till en terrassering (RAÄ 143:2). Olika delar av fornlämningen har vid utredningsgrävning (Boije 2001) och förundersökning (Edenmo 1995) påvisat boplatssindikerande anläggningar i form av fyndförande kulturlager, stolphål och härdar. Det föreligger dock ingen datering av lämningen.

För diskussioner om undersökningsområdet i det skriftliga och kartografiska materialet, där det finns många frågetecken kring Lilla Ullevi som kameral enhet hänvisas till rapporten från undersökningen av bytomten (RAÄ 145): *Lilla Ullevi – historien om det fridlysta rummet* (Bäck, Hållans Stenholm och Ljung 2009) och där anförd litteratur.

Tidigare undersökningar inom RAÄ 257

Undersökningen av boplatzen RAÄ 257 föregicks av en utredning i två etapper (Johansson 1990, Andersson & Appelgren 2001), en förundersökning (Appelgren 1990), två mindre undersökningar av RAÄ 38 och RAÄ 39, en stensättningsliknande lämning och en stensträng (Andersson & Appelgren 2001) samt en kompletterande förundersökning (Ljung 2007). Nedan följer en kortfattad sammanställning av resultaten från de tidigare undersökningsstegen.

Utredningen

Under maj 1990 utförde Riksantikvarieämbetet UV-Mitt en kartstudie och en specialinventering av området (Johansson 1990). Vid inventeringen påträffades sparsamt med skärvtsten och bränd lera i åkern mellan RAÄ 40 och RAÄ 38 vilket tolkades som

Figur 4. Sammanställning av resultaten från utredningen (blå schakt) och de två förundersökningarna (ofyllda schakt saknade indikation på fornlämning, fylla röda visar schakt med indikation på fornlämning). Endast de schakt som nämns i föreliggande rapport har angetts med schaktnummer. Schakten har digitaliserats utifrån planmaterialet i respektive rapport och sedan lagts in på digitala fastighetskartan. Skala 1:2 500.

att det kunde finnas en förhistorisk boplatz i området. Vid inventeringen noterades också att det strax öster om gravfältet RAÄ 40 fanns ett sankt parti som kan ha utgjort ett vattenhål (Johansson 1990).

Sommaren 1990 grävdes utredningsschakt inom den nyfunna boplatzsytan (Andersson & Appelgren 2001). För att utreda om det fanns bevarade boplatzlämningar grävdes tre längre schakt med maskin i åkermarken (figur 4, schakt A–C). I samtliga schakt påträffades spridda förhistoriska boplatzlämningar i form av kulturlager, stolphål och härdar. I schakt C, öster om gravfältet (RAÄ 40), påträffades dessutom två stenpackningar som vid rensningen visade sig innehålla brända ben och en krukskärva (Andersson och Appelgren 2001:7).

Förundersökning

I oktober 1990 genomfördes en förundersökning av boplatzen i syfte att fastställa dess utbredning och karaktär (Appelgren 1990). Sammanlagt grävdes ett trettiotal schakt (se figur 4). Boplatzlämningar påträffades inom ett cirka 25 000 m² stort område. (Den sydligaste delen, söder om RAÄ 40, berördes inte av den nu utförda undersökningen.) Förundersökningen visade att anläggningarna i åkern var dåligt bevarade och bestod av bottnar av stolphål och härdar samt tunna kulturlager. Lämningarna på impedimenten var bättre bevarade och ”kulturlagren är upp till 0,3 m tjocka och innehåller enstaka

fynd såsom obrända ben och skärvsten. I schakten 20 och 21 påträffades anläggningar dels på kulturlagren, dels i dess botten.” (Appelgren 1990:2).

Det föreligger två ¹⁴C-dateringar från förundersökningen: En härd i schakt 3 söder om gravfältet daterades till 220–540 e.Kr. och från schakt 19 (framgår inte närmare vad som daterats i schaktet) finns en datering till 420–780 e.Kr. (Appelgren 1990).

Förutom bränd lera, som återfanns i flera av schakten, var antalet fynd begränsat till enstaka obrända ben och en keramikskärva.

Slutundersökning av RAÄ 38 och RAÄ 39

RAÄ 38 var registrerad som en stensättningsliknande lämning belägen på krönet av impedimentet (figur 4). Anläggningen var 5 meter i diameter och uppförd av 0,2–0,3 meter stora stenar. Vid undersökningen visade det sig att det var röjningssten som lagts direkt på hållen. Varken fynd eller kulturlager iaktogs (Andersson & Appelgren 2001:7). Lämningen omtolkades till ett odlingsröse.

RAÄ 39 var registrerad som en trolig stensträng. Den var krökt i en båge och omkring 100 meter lång (figur 4). Undersökningen visade att den anlagts direkt på orörd sand. Det framgår tyvärr inte i rapporten var och hur mycket av stensträngen som undersöktes. Vid en jämförelse med storskifteskartan från 1787 visade det sig att stensträngens sträckning sammanfaller med ägo gränsen mellan Vallby och Skällsta byar (Andersson & Appelgren 2001:7).

Kompletterande förundersökning av RAÄ 257

I maj 2007 utförde RAÄ UV-Mitt en kompletterande förundersökning av RAÄ 257 i syfte att avgränsa boplatsen i åkermarken mot norr och nordöst (Hållans Stenholm, Borenius Jörpeland och Ljung 2007, Ljung 2007). Totalt grävdes 21 schakt i vilka 12 anläggningar/lager dokumenterades. Både anläggningar och lager var tydligt påverkade av plöjning. I rapporten görs en preliminär värdering av den aktuella boplatsen:

Resultaten från såväl 1990, förundersökningen av Lilla Ullevi innevarande år och den nu aktuella förundersökningen indikerar inte någon egentlig boplats utan snarast ett extensivt utnyttjat område där homogeniserande kulturlager och glest spridda anläggningar står att finna inom ett tämligen stort område och någon avgränsning åt norr och nordöst kan inte med säkerhet fastställas. (Ljung 2007).

Syfte

I enlighet med länsstyrelsens kravspecifikation skulle tonvikten ligga på att frilägga och datera konkreta huslämningar och liknande. KM presenterade sedan ytterligare fem platsspecifika målsättningar för undersökningen av boplatsen:

- *När etablerades bebyggelsen inom RAÄ 257?*
- *Hur ser bebyggelseutvecklingen på platsen ut?*
- *Vilken är relationen till de äldre lämningarna inom RAÄ 145?*
- *Vilken är relationen mellan boplats och gravfältet RAÄ 40?*
- *Finns det något i materialet som belyser det teofora namnet?*

Genomförande och metod

Fördjupningar och prioriteringar

Utifrån resultaten från utredningen och de två förundersökningarna framstod två mindre ytor inom den 18 000 m² stora yta där boplatslämningar påträffats som mer anläggningsintensiva och välbevarade. Inom dessa två ytor hade man vid de tidigare gjorda stegen funnit indikationer på att det kunde finnas bebyggelselämningar. KM ansåg det inte vara motiverat att bana av hela den yta inom vilken spridda anläggningar dokumenterats utan valde att prioritera de två mer anläggningsintensiva ytorna inför slutundersökningen. Dessa kom att benämnas delområde A och B (se figur 5, s. 15).

Delområde A utgjordes av ett flackt impediment i anslutning till det tidigare borttagna RAÄ 38, ett sentida odlingsröse. Förundersökningen påvisade här kulturlager, stolphål och härdar samt viss bevarad stratigrafi. Efter att ytan banats av gjordes ytterligare prioriteringar inom delområde A. I den centrala delen av området återfanns en husterrass. Redan vid avbaningen framträdde i anslutning till denna kol- och skärsvstensbemängda kulturlager och ett stort antal anläggningar varav ett flertal kraftiga, stenskodda stolphål. Norr och öster om husområdet vidtog stora berghällar. På och mellan hållarna återfanns ett 20-tal härdar/kokgrovar. Även söder om husområdet återfanns kol och skärsvstensbemängda anläggningar i form av härdar, kokgrovar och skärsvstensflak. Då det huvudsakliga syftet med undersökningen var att frilägga och datera konkreta huslämningar kom det stolphålstäta området kring husterrassen att högprioriteras. Inom det här området (omkring 550 m²) handgrävdes i stort sett allt. Anläggningstätheten i kombination med ställvis komplicerad stratigrafi där anläggningar både överlagrades och överlagrades av olika lager gjorde undersökningen här till den klart mest arbetskrävande delen av undersökningen.

Delområde B utgjordes av ett område öster om gravfältet RAÄ 40 där det vid utredningen framkom kulturlager, stolphål, härdar samt två stenpackningar med brända ben som indikerade en möjlig fortsatt utbredning av gravfältet ner i åkermarken. En koncentration av stolphål antydde att det fanns lämningar efter stolpbyggda hus på platsen. Efter att hela ytan banats av stod det klart att det vare sig fanns spår efter gravar eller bebyggelselämningar. I stället visade det sig att det fanns flera tjärframställningsgrovar i området. Dessa, tillsammans med en gammal våtmark kom istället att prioriteras vid undersökningarna inom område B.

Avvikelser från undersökningsplanen

- I undersökningsplanen föreslog KM att undersökning och dokumentation skulle utföras enligt singel kontext metoden. Efter önskemål från länsstyrelsen kom metoden inte att användas som planerat (se nedan under *Metod och dokumentation*).
- Vid undersökningen visade det sig att de arkeologiska lämningarna var mer omfattande än vad utrednings- och förundersökningsresultaten indikerade. Då det inte fanns någon möjlighet att inom befintlig tidsram hinna undersöka och dokumentera fornlämningen på ett tillfredsställande sätt ansökte vi i ett brev till länsstyrelsen om möjligheten att omfördela medel inom projektet (brev med kompletterande kostnadsberäkning till lst, daterat 2008-05-09). Genom detta kunde fältarbetstiden förlängas något.

Metod och dokumentation

Vid upprättandet av undersökningsplanen föreslog KM att boplatsen skulle genomföras som en stratigrafisk undersökning i enlighet med singlekontext metoden. Tanken var att använda samma undersökningsmetod som på bytomten för att underlätta hanteringen och kunna göra direkta jämförelser mellan platserna. Efter samråd med länsstyrelsen gjordes vissa ”korrigeringar av metodiken” (1st beslut dnr 431-07-2321, daterat 2007-08-30). Korrigeringarna innebar att den planerade singlekontext metoden inte kom att användas.

Hela det i undersökningsplanen definierade undersökningsområdet maskinavbanades. Schaktningen utfördes med en larvbandsdriven grävmaskin. Under delar av avbaningen användes två maskiner för att snabbare få en uppfattning av vad som fanns inom de två delområdena. Sammanlagt frilades omkring 5 750 m² varav 3 000 m² vid delområde A, 2 500 m² vid delområde B och 250 m² mellan dessa två områden. Efter avbaning rensades de ytor där anläggningar inte direkt framträdde tydligt. Detta gällde i stort sett hela delområde A som till största delen utgjordes av block- och stenrik morän.

Samtliga schakt, anläggningar, lager, lösfynd, upprättade sektioner, topografiska objekt (stenar, berg i dagen osv.), äldre schakt och sentida störningar mättes in med totalstation och överfördes till Intrasis. Anläggningar, fynd och prover registrerades efter fältarbetet i Intrasis för vidare bearbetning i GIS-miljö. Ambitionen var från början att en större del av registreringen skulle utföras under fältarbetsfasen vilket inte var genomförbart p.g.a. tidsbrist.

Anläggningar

Framkomna anläggningar mättes in i plan och undersöktes i allmänhet genom att halva anläggningen grävdes ut med spade och/eller skärslav varefter sektionen dokumenterades genom en ritning i skala 1:20. Generellt kan sägas att anläggningar inom delområde B, som var nedgrävda i styv lera i högre utsträckning undersöktes genom spadgrävning. Anläggningar i anslutning till husterrassen inom delområde A handgrävdes i högre utsträckning och i flera fall kom de även att totalundersökas.

Kulturlager

De diffusa kulturlagerrester som iaktogs inom delområde B dokumenterades varefter de togs bort med grävmaskin.

Stora delar av de kulturlager som fanns i anslutning till husterrassen inom delområde A kom att genomgrävas för hand. I syfte att få en bild av lagrens sammansättning dokumenterades delar av lagren genom sektionsritningar (figur 16).

På impedimentet öster om delområde A grävdes två stycken 4 m² stora provrutor för att se om det fanns anläggningar och/eller bevarade kulturlager. Inget av antikvariskt intresse återfanns i dessa rutor. Tyvärr glömde vi bort att mäta in rutorna.

Våtmarken

I det lager som visade sig utgöra någon form av äldre våtmark drogs ett längre schakt i öst-västlig riktning i syfte att få en avgränsning både i plan och profil. Ett kortare utsnitt av sektionen dokumenterades med en ritning i skala 1:20 och digitalfotografering. Schaktet lades av säkerhetsskäl igen direkt efter dokumentationen.

Rengöring av hållar

På flera ställen inom undersökningsområdet framträdde vid avbaningen hållar i lämpliga skålgropslägen. Dessa rengjordes och avsöktes i mån av tid. Eleverna i den skolklass som praktiserade på grävningen under en vecka hjälpte till med detta.

Analys och provtagning

Vid undersökningen insamlades träkolsprov från majoriteten av de anläggningar där det fanns att tillgå. I det urval av prover som skickades in till Ångströmlaboratoriet i Uppsala för ^{14}C -analys (bilaga 4) prioriterades främst prover från huskonstruktioner. Målsättningen var att belysa den lokala bebyggelseutvecklingen och försöka fånga bebyggelsens äldsta respektive yngsta skeden. Enstaka prover från anläggningar från aktivitetssytor i anslutning till bebyggelsen har daterats i syfte att få grepp om platsens mer övergripande kronologi. Exempelvis gjordes ett försök att datera två av de tjärframställningsgröpar som framkom inom delområde B. Detta prioriterades trots vetenskapen om man ofta använt sig av tjärstubbar som kunde vara flera hundra år gamla vid tjärframställning.

Innan träkolsproverna skickades in för datering gjordes en vedartsbestämning av Erik Danielsson, Vedlab (bilaga 3). Det primära syftet var att få fram provmaterial med så låg egenålder som möjligt inför ^{14}C -analysen. Som bonus erhöles dessutom en inblick i vilka träslag som använts till olika verksamheter på boplaten. Sammanlagt analyserades 10 träkolsprov.

Den osteologiska analys som det avsattes medel till i kostnadsberäkningen prioriterades bort till förmån för mer fältarbetstid.

Fynd

Samliga fynd, undantaget vissa förekomster av bränd lera, togs tillvara vid undersökningen. Lösfynd mättes in med totalstation medan fynd som påträffades i lager eller anläggningar har relaterats till sin kontext. Fynd från rutgrävningen har relaterats både till grävenhet och till lager. En basregistrering av fyndmaterialet har gjorts i Intrasis (bilaga 2).

Samtliga metallföremål som framkom har konserverats av Auxilia vid Arkeologiska forskningslaboratoriet, Stockholms universitet (bilaga 5).

Utåtriktad verksamhet

Förutom att resultaten från undersökningen skulle presenteras på KM:s hemsida var någon utåtriktad verksamhet inte planerad inför undersökningen. Innan undersökningen drog igång fick vi en förfrågan från en skolklass med arkeologi på schemat om de kunde få delta i undersökningen under en veckas tid. Efter att detta förankrats hos Upplands-Bro kommun och länsstyrelsen var de välkomna. De hade två arkeologiutbildade lärare, Cecilia Johansson och Gunilla Larsson, med sig som handledde dem under hela tiden i fält. Eleverna grävde provgröpar i områden som låg utanför våra planerade undersökningssytor, borstade hållar i jakt på skålgrovar samt snittade några härdar som vi hade prioriterat bort.

Undersökningen möttes även av ett stort intresse från allmänheten och en jämn ström av intresserade stannade till och fick en visning av platsen.

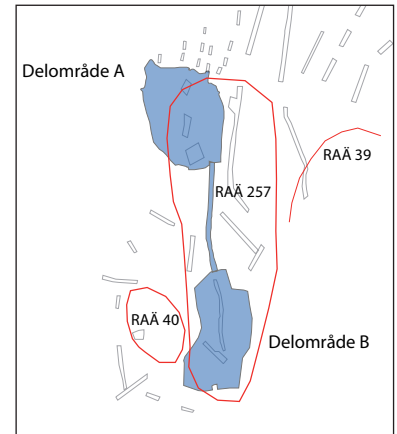
Resultat

Redovisningens upplägg

Undersökningsområdet delades redan inför fältarbetet in i två delområden, benämnda delområde A och B. Mellan de två områdena drogs ett längre schakt som visade sig sakna indikationer på fornlämning. Redovisningen av undersökningsresultaten presenteras här med utgångspunkt i de två delområdena. Indelningen föreföll naturlig att behålla då det är två skilda gårdsenheter som undersökts.

Då undersökningen av de två delområdena delvis utfördes parallellt har anläggningar och fynd registrerats i en gemensam nummerserie (bilaga 1 och 2).

Den uppdelning på flera undersökande institutioner som gjordes inför undersökningarna innebar att boplatsslämningarna i anslutning till RAÄ 40 (delområde B) har kommit att splittras mellan KM och Arkeologikonsult. De faktiska huskonstruktionerna, som delvis överlagrades av gravarna på gravfältet, har undersökts av Arkeologikonsult medan den tillhörande aktivitetssytan nedanför gravfältet undersöktes av KM (figur 5 och 6). I föreliggande rapport redovisas endast de av KM undersökta lämningarna. För den avslutande diskussionen har vi dock tagit del av resultaten från Arkeologikonsults undersökning. Det föreligger dock i nuläget inga dateringar från de undersökta husen på RAÄ 40. Utifrån typologin anses dock en datering till folkvandringstid sannolik (Hed-Jakobsson, muntligen).

Figur 5. De två delområden (blåmarkerade) som kom att prioriteras vid undersökningen av RAÄ 257. Skala 1:5000.

Figur 6. Aktivitetssytan nedanför gravfältet RAÄ 40 undersöks här av arkeologer från KM. På höjden bakom den avbanade ytan ligger gravfältet. Några av gravarna avtecknar sig på höjden. På en plan terrasserad yta ovanför aktivitetssytan, bara några meter bakom schaktgränsen, låg det treskeppiga långhuset som undersöktes av Arkeologikonsult. Fotograferat från öster av Anna-Lena Hallgren, KM.

Delområde A

Områdesbeskrivning

Storleken på den avbanade ytan inom delområde A uppgick till 2 926 m². Området utgjordes till största del av ett flackt impediment bestående av sten- och blockrik morän (figur 7). Vid avbaningen framträdde ett flertal större berghällar, speciellt i den norra delen av undersökningsområdet (se figur 10). Höjden över havet varierade mellan 22 och 26,5 meter. Arkeologiska objekt återfanns på höjder mellan 22,19 och 26,13 meter över havet. Impedimentet omgärdades åt samtliga håll av tidigare uppodlad lermark, som i norr och väster tidvis var mycket blöt.

Figur 7. Impedimentet inom delområde A. Fotograferat från sydost av Maud Emmannellsson, KM.

Kategori	Antal
Stolphål	158
Härd	64
Härdgrop	13
Sotfläck	5
Skärvstensflak	2
Kokgrop	4
Lager (-rest)	6 (4)
Gropar	7
Nedgrävning	12
Stenpackning	3
(Utgår)	(65)
Summa	351

Tabell 2. Antal anläggningar av olika kategorier.

Anläggningar

Inom delområde A registrerades 351 arkeologiska objekt, inklusive kulturlager och kulturlagerrester. 65 av dessa utgick efter undersökning då de visade sig vara naturliga mörkfärgningar. Av de framkomna anläggningarna (exkl. de som utgick) har 260 undersökts till minst hälften, resten har klassificerats utifrån utseende i plan samt ofta en mindre grävinsats där djupet kontrollerades. Denna extensiva insats gjordes framförallt på härdar i undersökningsområdets yttre delar.

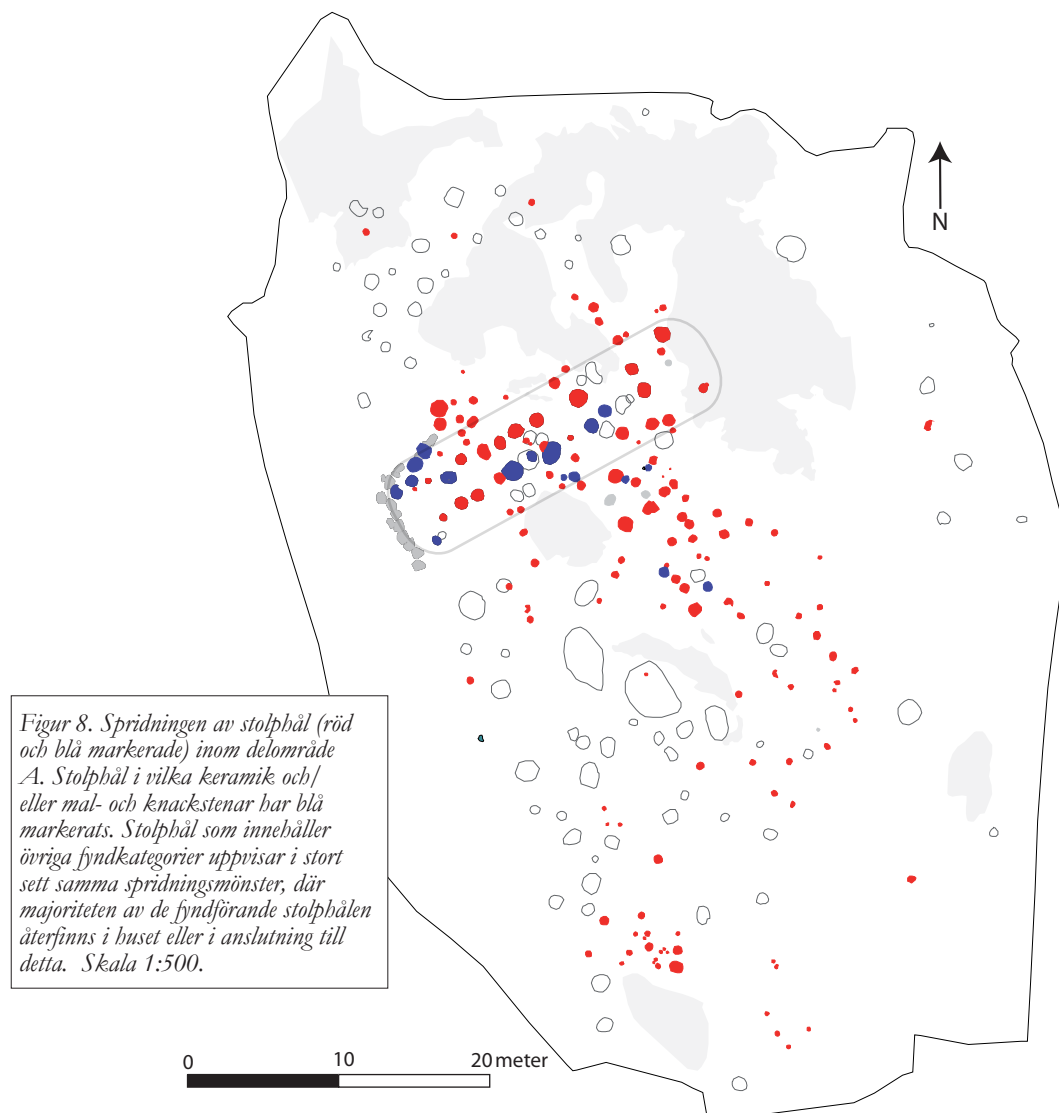
I det följande ges en kortfattad beskrivning av de olika anläggningskategorier som påträffades. Dessa följs av en beskrivning av husterassen med Hus 1, fynden och slutligen gjorda dateringar. För detaljer om enskilda anläggningar och fynd hänvisas till bilaga 1 och 2.

Stolphål och pinnhål

Inom delområde A påträffades 158 stolphål (varav 153 undersöktes till hälften) och två pinnhål. Majoriteten av stolphålen återfanns i anslutning till husterrassen på impedimentet. 20 av stolphålen kan knytas till den takbärande konstruktionen i Hus 1. Dessa var generellt större i plan, djupare och innehöll mer fynd än övriga stolphål. I de flesta fall var stolphålen i huset försedda med kraftiga stenskoningar och några av dem var tydligt eldpåverkade med rester av den förkolnade stolpen synlig. Ytterligare några av stolphålen i anslutning till huset utgör sannolikt rester av väggar eller andra konstruktionsdetaljer. Dessa var av betydligt klenare dimensioner än nedgrävningarna till den takbärande konstruktionen.

Flerparten av stolphålen var runda eller rundade i plan och mätte mellan 0,2–1,34 meter i diameter. Profilen var ofta skålformad. Majoriteten av stolphålen var fyndtomma. Endast 28 av dem innehöll fynd. Keramik, bränd lera och malstenslöpare var de fyndkategorier som förekom mest frekvent. Merparten av de fyndförande stolphålen kan knytas till huset (se figur 8).

Merparten av stolphålen har alltså inte kunnat knytas till någon konstruktion. Försök gjordes både i fält och under rapportarbetet att urskilja konstruktioner. Sannolikt har det funnits flera stolpbyggda sådana på platsen, men inga säkra har kunnat pekats ut. Förutom stolpbyggda hus kan det ha funnits hägnader i området. Bland de inmätta stolphålen kan man utläsa ett flertal olika rader vilka kan utgöra delar av hägnader, men inte heller några säkra sådana har kunnat identifieras.

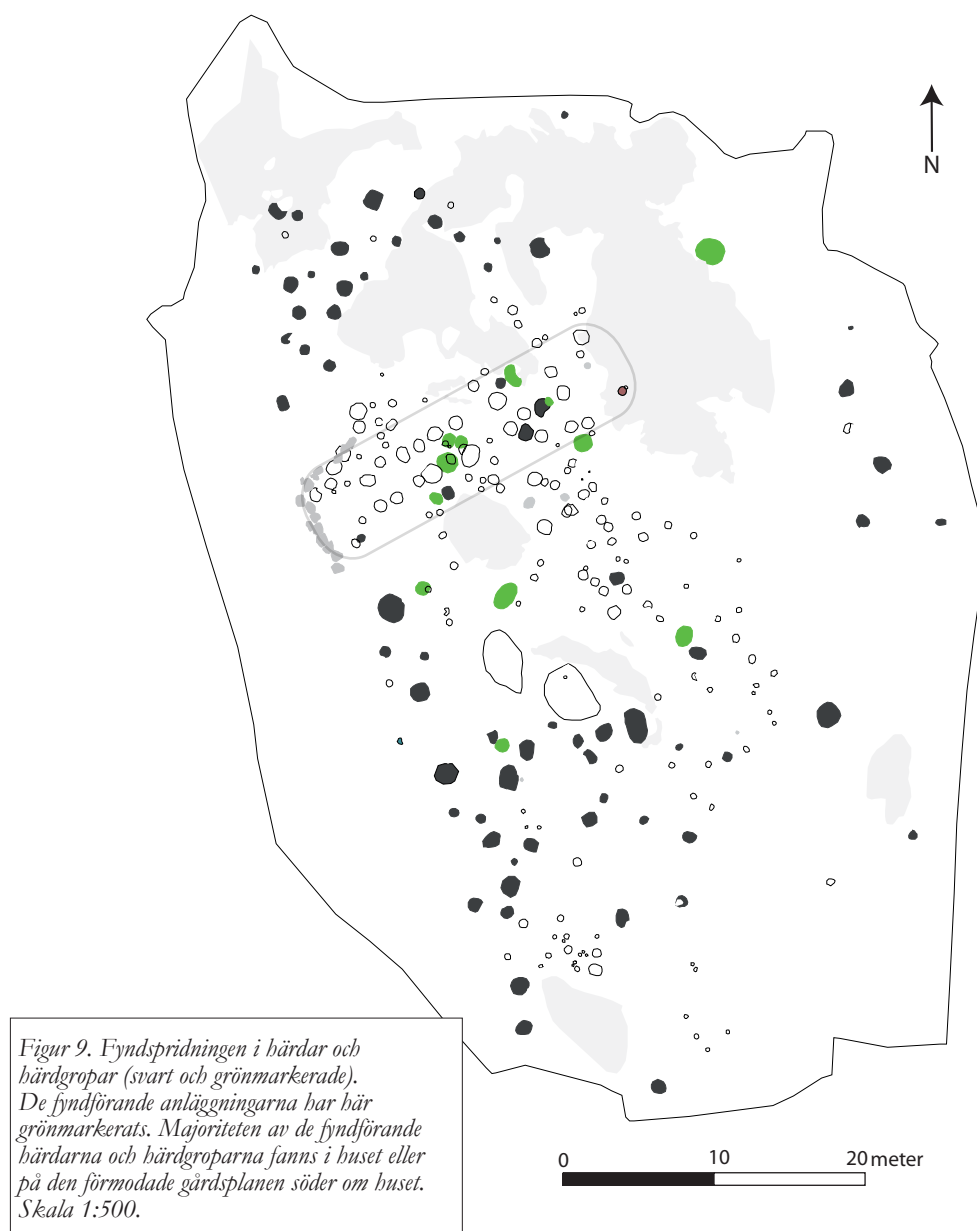

Härdar, härdgropar, sotfläckar och kokgropar

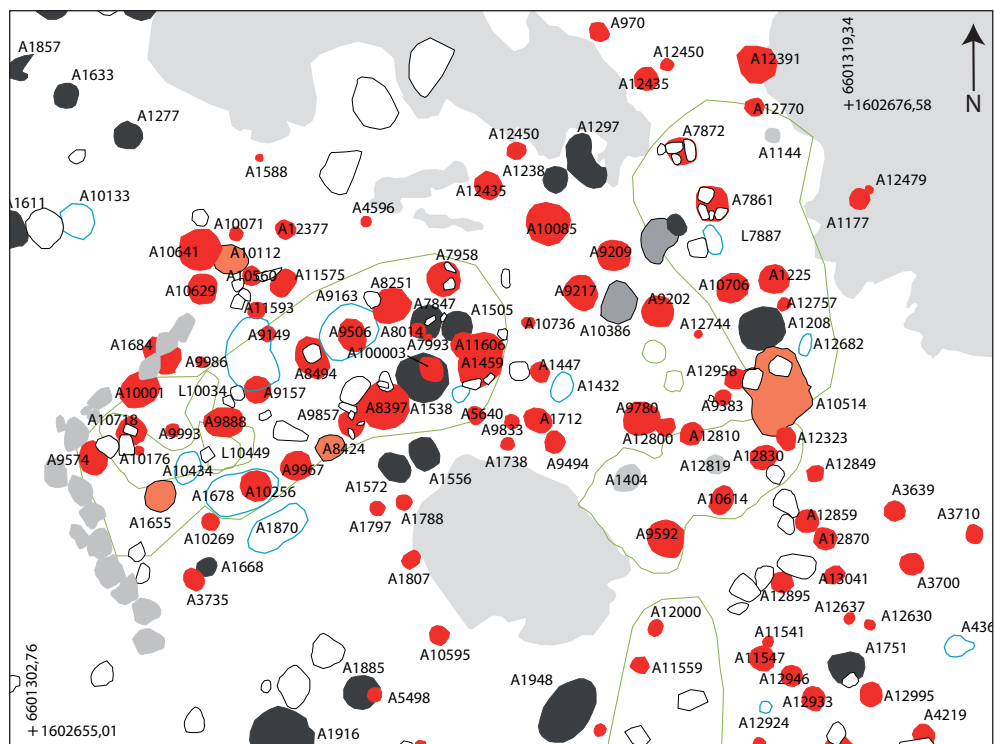
Sammanlagt påträffades 64 härdar, 13 härdgropar, 5 sotfläckar och 4 kokgropar. Omkring 50 % av dessa undersöktes till hälften. Härdarna och härdgroparna återfanns inom i stort sett hela undersökningsområdet men majoriteten av dem låg på impedimentet, nordväst och söder om husområdet. Två av härdarna återfanns centralt i Hus 1 och kan knytas till detta.

Storleken på härdarna varierade mellan 0,4 till 1,58 meter i diameter. Formen i plan var vanligen rund eller oregelbunden. Flertalet av dem var kraftigt kol- och sotbemängda och innehöll rikligt med skärvsten. Majoriteten av härdarna och härdgroparna var fyndtomma, men 14 av dem innehöll fynd (figur 9). Liksom i stolphålen var keramik den vanligast förekommande fyndkategorin. Även enstaka fynd av brända och obrända ben, bränd lera och malstenar gjordes.

Förutom en av härdarna som kan knytas till Hus 1 har ingen av härdarna daterats. Med tanke på att ett av skärvstensflaken daterats till äldre romersk järnålder är det troligt att även flera av härdarna använts under denna tid.

Figur 11. Den anläggningstäta ytan i anslutning till buserassen. Samtliga inmätta anläggningar med anläggningsnummer. Utdrag ur figur 10. Skala 1:200.

Gropar och nedgrävningar

12 av anläggningarna har klassificerats som nedgrävningar och 7 som gropar. Det rör sig i de flesta fall om anläggningar som i fält inte kunde bestämmas närmare. Det föreligger här ingen egentlig skillnad mellan de två kategorierna utan det rör sig helt enkelt om vad respektive undersökande arkeolog valt att benämna anläggningarna. Storleken på de undersökta nedgrävningarna/groparna var högst varierande, från 0,3 till närmare 2 meter i diameter. De anläggningar som klassificerats som nedgrävning/grop var generellt grunda med djup som varierade mellan 0,08–0,28 meter.

Endast en av anläggningar (A10514) avviker från övriga genom dess konstruktion och fyndinnehåll. Denna har tolkats som en förrådsgrop eller möjligen ett grophus och beskrivs närmare nedan (s. 27).

Skärvstensflak

Centralt på impedimentet, i anslutning till en mindre berghäll, framträdde efter schaktning två kol- och sotrika ansamlingar av skärvsten, A4233 och A4257. Storleken på anläggningarna uppgick till 3,7 x 2,6 respektive 4,3 x 2,4 meter och tjockleken till 0,1 respektive 0,34 meter. Båda var förhållandevis välavgränsade både i plan och profil. Det ena av flaken, A4257, innehöll en mindre mängd fynd i form av tre keramikskärvor, ett oidentifierbart järnfragment, en sten med slipyta samt bränd lera. Möjligen kan ett av de brända lerfragmenten utgöra en del av en vävtyngd (F92). Det andra skärvstensflaket (A4233) saknade fynd.

Båda skärvestensflaken var anlagda direkt på orörd mark vilket rent stratigrafiskt stämmer väl med den tidiga dateringen. Träkol från ett av skärvestensflaken (A4257) har ¹⁴C-daterats till äldre romersk järnålder (Ua-36686: 1930±30BP).

Underst i den uppbyggda terrasseringsen i västra delen av Hus 1 dokumenterades resterna av ett lager (L10449) som till sin sammansättning liknade de två ovan nämnda skärvestensflaken. Det föreligger ingen datering av lagret men möjligen kan även detta knytas till romartida aktiviteter på platsen.

Kulturlager

I anslutning till husterrassen framträdde efter avbaning kol, sot och skärvestensbemängda lager inom en omkring 250 m² stora yta. Efter att ytan rensats mättes tre mer eller mindre välvgränsade lager in. Det kraftigaste av lagren, L5654, återfanns i anslutning till den sydvästra delen av Hus 1 (figur 10 och figur 12). Här var stratigrafin ställvis komplicerad då anläggningar som föreföll höra till huset både överlagrades och överlagrades av lagret. Trots att det inte gick att urskilja någon tydlig stratigrafi i lagret måste det ha minst tre olika faser. Den undre delen av lagret har avsatts, möjligen i anslutning till ett äldre oidentifierat hus, innan terrassen anläggs. Delar av lagret är sedan påförda i samband med att terrassen anläggs. De översta delarna av lagret har slutligen avsatts i samband med att huset använts och möjligen efter dess övergivande.

Figur 12. Stratigrafin i den västra delen av Hus 1 med den uppbyggda terrasseringsen var ställvis komplicerad. Det takbärande stolphålet som är förberett för undersökning är A9888. Fotograferat från nordost av Anna-Lena Hallgren.

Majoriteten av de fynd som påträffades i lagret (L5654) återfanns i dess övre del och bör således till stor del härröra från husets nyttjandefas. Fyndmaterialet utgörs av keramik, enstaka vävtyngdsfragment, bränd, ofta sintrad lera, brända och obrända ben samt en slipsten.

Stolphål i den östra delen av Hus 1 var nedgrävda genom ett äldre kulturlager, L7887 (figur 10 och 13). Lagret var oregelbundet i plan, omkring 8,49 x 5,05 meter stort och mellan 0,05 och 0,10 meter tjockt. I lagret gjordes endast enstaka fynd: del av en ornerad vävtyngd (F7) och obrända ben.

L10293 avvek något från de övriga lagren genom en större förekomst av bränd lera. Leran var ofta så kraftigt bränd att den sintrat och ibland förslaggats. Möjligen kommer leran från överbyggnaden till någon form av ugn. Inget i materialet tyder på man sysslat med

Figur 13. Huset fotograferat från nordost. De takbärande stolphålen i huset har här markerats med rödfärgade käppar. Närmast det östligaste bockparet med stolphålen A7861 och A7872. De två stolphålen var nedgrävda i kulturlagret L7887. Notera bergbällarna på båda sidor av huset. Foto: Anna-Lena Hallgren.

metallhantering i området så möjligen kan det exempelvis röra sig om en keramik- eller bakugn. Storleken på lagret uppgick till omkring 6,7 x 3,4 meter och tjockleken uppgick som mest till 0,16 meter. Förutom brända ben återfanns enstaka keramikfragment och brända ben. Det har inte varit möjligt att tidsfästa lagret. Anläggningar återfanns både under och var nedgrävda genom lagret men ingen av dessa anläggningar har daterats.

Det sydligast belägna av kulturlagren, L9548 var 5,9 x 3,1 meter stort och 0,18 tjockt. Lagret bestod av gråsvart "fet" silt och innehöll rikligt med kol, sot och skärvsten. Tillsammans med L5654 i anslutning till Hus 1 var L9548 det fyndrikaste av lagren. Härifrån påträffades brända ben, bränd lera, järnfragment, keramik, en malstenslöpare, vävtyngdsfragment och en bit slagg. Det föreligger ingen datering av lagret eller fynden i detta. Det faktum att lagret hade avsatts över två stolphål samt att inga anläggningar var nedgrävda i eller var placerade på lagret kan ses som en indikation på att det hör till de yngre lämningarna på platsen.

Figur 14. Den stenlagda terrasskanten vid Hus 1. På bilden syns stenskoningen till flera av de takbärande stolphålen i Hus 1. Fotograferat av Jonas Nordin från nordost.

Husterrassen

Inom en yta på ca 15 x 5 meter på terrassens ovansida framträdde vid avbaningen ett sot, kol och stenbemängt lager (L5654). Ytligt i lagret framträdde meterstora ansamlingar av större stenar som visade sig utgöra stenskoningar i stolphål till den takbärande konstruktionen i ett treskeppigt långhus (Hus 1). Tillsammans med några härdar och den stensatta terrasskanten i väster uppfattades det hela som ett terrasshus. Varefter undersökningen fortskred och allt fler stolphål framträdde, ibland i kombination med en ställvis komplicerad stratigrafi, blev det tydligt att stolphålen härrörde från ett hus med minst två kronologiska faser. Under och i direkt anslutning till, framförallt sydost om huset, fanns stolphål som till en början ”störde” tolkningen av konstruktionen. När undersökningen närmade sig slutet och bilden klarnat stod det klar att det bara var den västra delen av huset som byggts om.

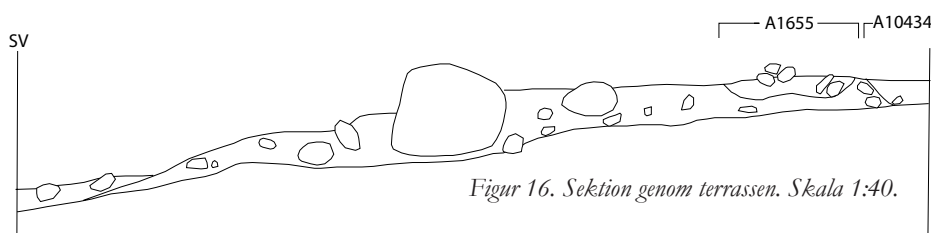
Figur 15. En sektion genom terrassen dokumenterades. Stenen till vänster i bild är en av stenarna i stenraden som avgränsade terrassen mot väster. Foto: Ellinor Larsson, KM.

Terrassen

Den västra delen av huset låg på en uppbyggd terrass som i väst och nordväst avgränsades av två rader av större sten lagda i vinkel (figur 11 och 14). Två av stenarna i stenraden var placerade på två stolphål (A1644 och A10001) av vilka det ena (A1644) ¹⁴C-daterats till romersk järnålder (Ua-36683). Resultaten pekar på att det funnits ett äldre, romartida hus på platsen men någon konkret huslämning har dock inte kunnat urskiljas.

Undersökningen visade att terrassen var uppbyggd av ett jord- och stenblandat lager med en tydlig kulturpåverkan. Lagret var förhållandevis homogent även om mängden kol, sten och skärvsten varierade både beträffande utbredning i plan och profil. Det gick inte att avgöra vad som påförts i samband med att terrassen anlades och vad som avsatts under och eventuellt efter husets brukningstid.

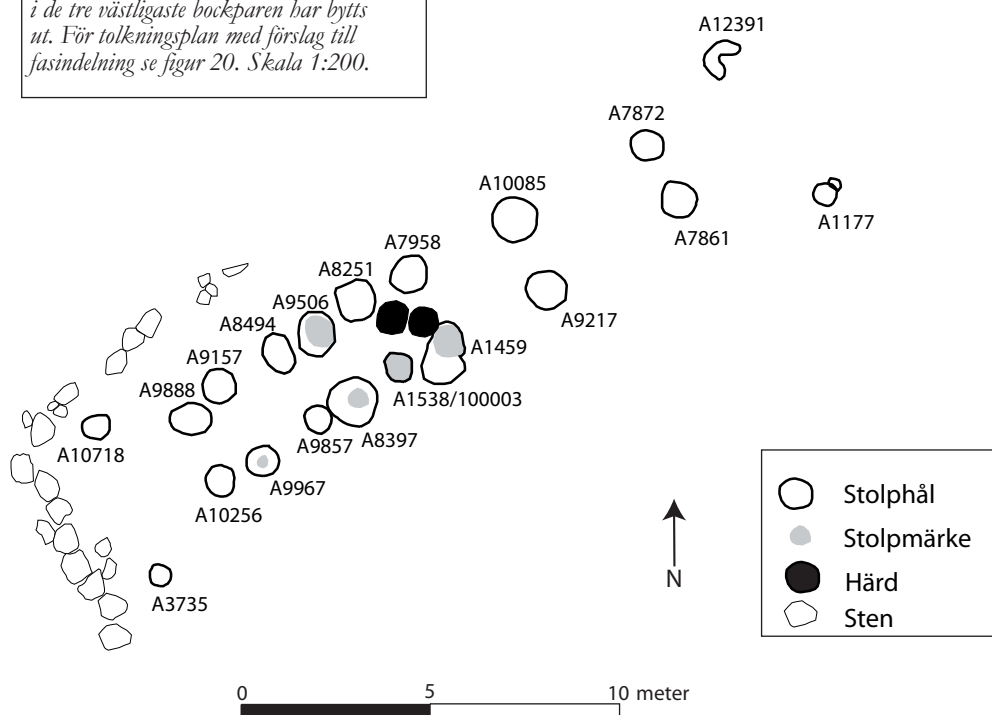
Terrassen har tydligt haft en nivåutjämnande funktion. Den ursprungliga markytan har i husets västra respektive östra del varierat mellan 25,3 och 26 meter över havet. Genom att anlägga terrassen har man byggt bort delar av nivåskillnaden mellan husets två delar.

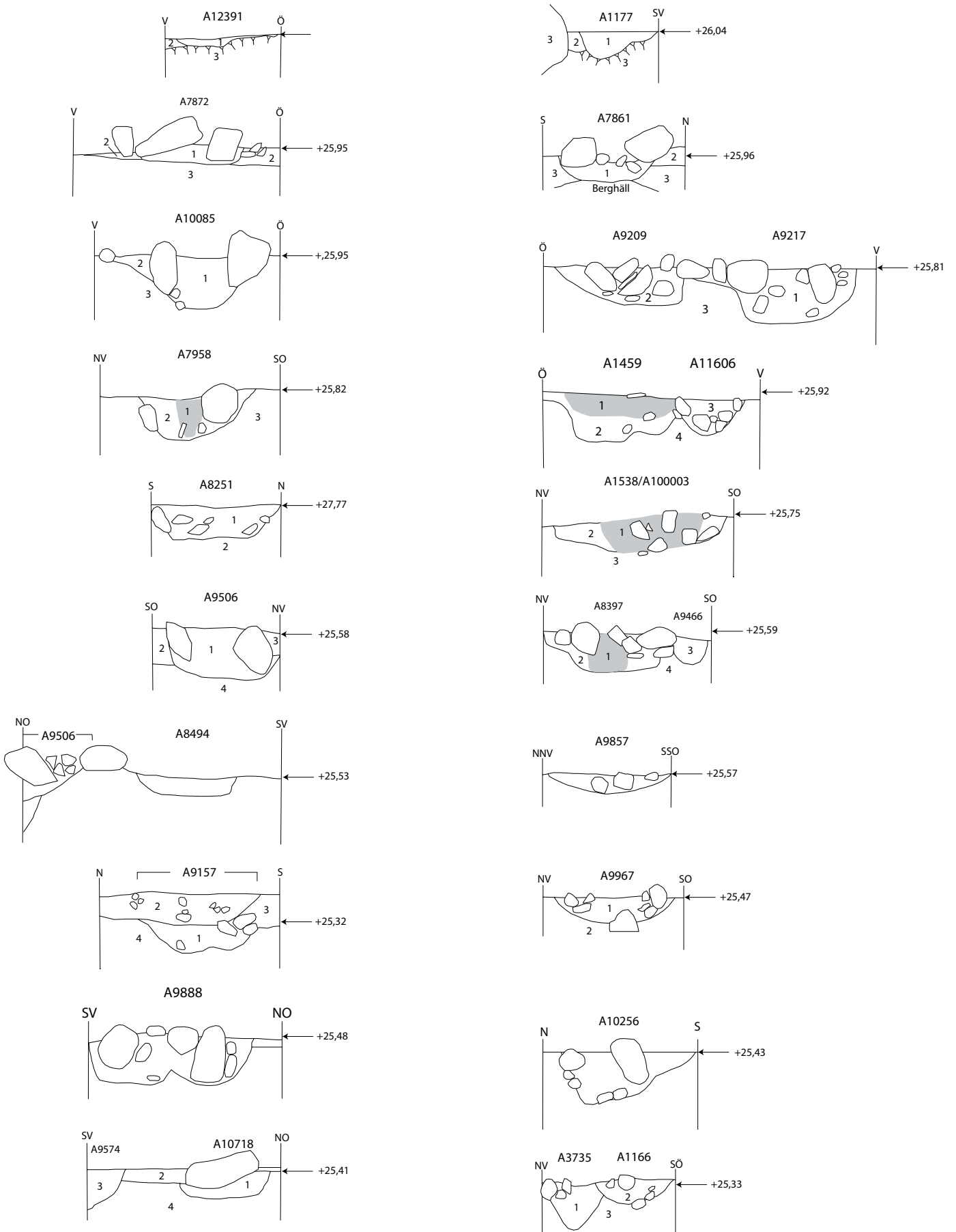

Hus 1

- Objekt:** Treskeppigt långhus med två urskiljbara faser.
Underbalanserat, B2-typ (Göthberg 2000) med ”hörn 2” gavel.
- Yttre form:** Rektangulärt, möjligen med raka långsidor.
Längd: 22 meter
Bredd: > 7 meter
- Vägg:** Flera stolphål i anslutning till huset utgör sannolikt delar av väggen.
Inget har dock med säkerhet kunnat knytas till denna.
- Tak:** Stolphål efter 8 x 2 parställda stolpar. Huset har sannolikt varit uppbyggt av fem bockpar där de tre västra någon gång har bytts ut.
Bockbredd fas 1: 1,75–2,24 m
Bockbredd fas 2: 1,75–2,12 m
Spannlängd fas 1: 2,80–4,28 m
Spannlängd fas 2: 2,50–4,28 m
- Stolphålsmått:** Diameter: 0,5–1,34 m
Djup: 0,05–0,56 m
- Fynd:** Keramik, malstenar, obrända ben, brända ben, vävtyngder, bränd lera, kniv, mejsel.
- Analys:** ¹⁴C: Ua-36681, Ua-36682, Ua-36687, Ua-36689, Ua-36690
Vedart: Kp11, Kp12, Kp53, Kp59, Kp61
- Datering:** Träkol från anläggningar i huset har ¹⁴C-daterats till folkvandringstid-tidig vendeltid (se tabell 5). Med tanke på att flera av de daterade provernas egenålder sannolikt varit relativt hög förefaller det sannolikt att huset har anlagts under andra halvan av folkvandringstid.

Figur 17. Den takbärande konstruktionen i Hus 1. Huset har sannolikt varit konstruerat med fem bockar. Stolphålen i de tre västligaste bockparen har bytts ut. För tolkningsplan med förslag till fasindelning se figur 20. Skala 1:200.

Figur 18. Sektionsritningar av stolpbålen i den takbärande konstruktionen i Hus 1. Ritningarna är placerade i ordning från nordost (överst) till sydväst. Skala 1:40.

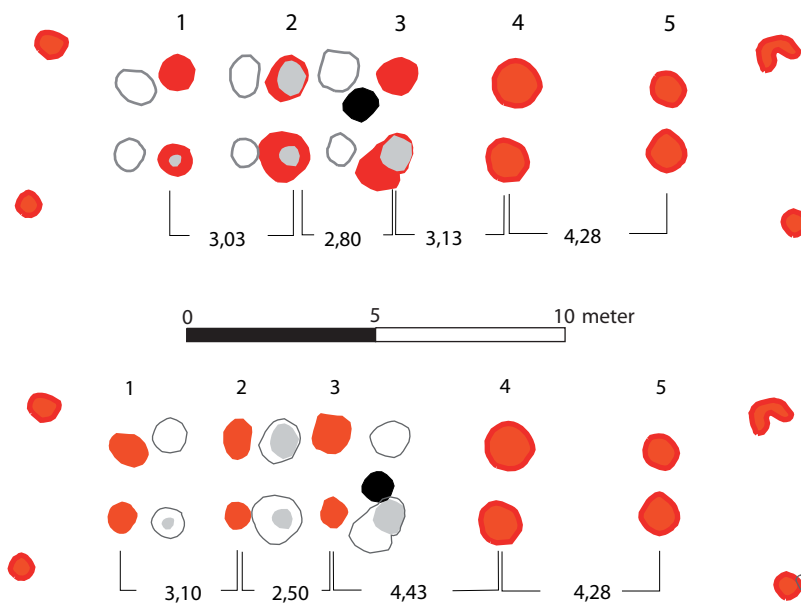
Beskrivning

Huset var beläget strax nedanför krönet av en moränhöjd i en svag västsluttning. I husets nordöstra del bottnade flera av anläggningarna i berghällen (figur 18 och 19). Stolphålen som ingick i den takbärande konstruktionen var runda eller oregelbundna i plan och mellan 0,5 till 1,34 meter i diameter. Djupet varierade mellan 0,12 till 0,56 meter. Majoriteten av stolphålen var stenskodda. Resultaten från undersökningen visade att husets västra del byggts om. Antalet takbärande bockar har troligen hela tiden uppgått till fem stycken. Samtliga sex stolphål i husets tre första bockpar (från väster) hade bytts ut. De nya stolparna var i samtliga fall placerade i nya nedgrävningar som inte i något fall skar de äldre. De nya bockarna var i samtliga fall placerade väster om de gamla. Det förslag till fasindelning som gjorts bygger i det första bockparet på stratigrafiska förhållanden och i det tredje bockparet på avståndet till eldstaden, som antas härröra från husets senare fas. Beträffande stolphålen i det andra bockparet gick något äldre/ yngre förhållande inte att utläsa i stratigrafin. I och med ombyggnaden av huset ändras till viss del utformningen av husets inre. Dels minskar mittskeppets bredd något i den västra halvan av huset dels sker en ökad variation av spannlängderna. Tydligast är att det tredje spannet från väster blir betydligt längre än tidigare.

Figur 19. Stenskoning i stolphålet A7872. Stolphålet var mycket grunt och bottnade i berghällen. Fotograferat från söder av Maud Emanuelsson.

I det tredje spannet från väster (i husets yngre fas) fanns två härdar (A1505 och A7847). Stratigrafiskt framgick tydligt att A1505 var den yngre av de två. Medan A7847 överlagrades av lagret L5654 var A1505 placerat på lagret. Den yngre härden, som bör kunna knytas till husets senare del har ¹⁴C-daterats till 530–650 AD (kal. 2 sigma, Ua-36682).

Figur 20. Förslag till fasindelning i Hus 1. Överst fas 1 med ingående stolphål rödmarkerade. Underst fas 2 med ingående stolphål rödmarkerade. På planen anges även spannlängderna mellan de bockar som antas vara samtida. Skala 1:200.

Bockbredd	Par 1	Par 2	Par 3	Par 4	Par 5
Fas 1	2,33	2,05	2,24	2,15	1,75
Fas 2	1,82	2,08	2,12	2,15	1,75

Tabell 3. Bockbredden i husets två faser.

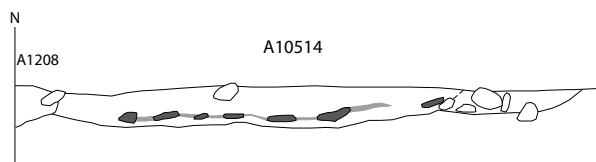
Förrådsgrop eller ett grophus?

Strax söder om Hus 1, i direkt anslutning till de två kulturlagren L7887 och L10293, undersöktes en grop (A10514) som kan vara värd att uppmärksamma. Storleken på gropen uppgick i plan till omkring 2,2 x 1,7 och dess djup till drygt 0,26 meter. Anläggningen hade en skålformad bottenprofil. Gropen var distinkt och vålavgränsad i plan och profil. Fyllningen bestod av fet, brunröd–svart silt som innehöll rikligt med bränd lera. Den brända leran fanns i flera varianter, från så hårt bränd att den sintrat till så dåligt bränd att den pulveriserats. Under en av de större stenarna i anläggningens nordvästra hörn fanns ett kompakt lager (0,3 x 0,2 x 0,07) med dåligt bränd lera. Rester av brända bräddor, samtliga lagda i nordost–sydvästlig riktning, återfanns över stora delar av anläggningen. Tydligast var detta lager av bräddor omkring 0,04 m över anläggningens botten men det fanns även i den övre delen av gropen, om än inte lika påtagligt. I fält tolkades träresterna som rester av ett golv och infallna väggar eller tak. Klart är att konstruktionen brunnit. Möjligen kan den stora mängden bränd lera som återfanns i fyllningen komma från lerklinade väggar. Två möjliga tolkningsförslag är att det rör sig om någon form av förrådsgrop eller ett grophus.

Tyvärr föreligger ingen ^{14}C -datering från konstruktionen. Den var nedgrävd genom det äldre kulturlagret L7887 och skars av den yngre härden A1208 (figur 11) vilket visar att den varken hör till boplatens äldsta eller yngsta fas.

Figur 21. Gropen, A10514, under utgrävning. Fotograferat från sydväst av Maud Emanuelsson

Figur 22. Sektion genom gropen A10514. De brända bräddor som fanns i botten av gropen är här markerade med svart. Skala 1:40.

Andra konstruktioner

Det stora antalet stolphål sydost om Hus 1 antyder att det funnits flera stolpbyggda konstruktioner på platsen. Det har dock inte varit möjligt att utläsa några säkra konstruktioner bland stolphålen. Ett kraftigt, stenskött stolphål (A1644), beläget under stenraden i terrassen har daterats till romersk järnålder. Detta indikerar att det funnits en föregångare till det folkvandringstida Hus 1.

Fynd

Från delområde A har sammanlagt 188 fyndposter registrerats. Majoriteten av fynden återfanns i anslutning till Hus 1, både i anläggningar men även i de kulturlager som undersöktes och som lösfynd. Koncentrationen av fynd till området kring husterrassen kan sannolikt delvis förklaras med att en större andel av anläggningarna och lagren handgrävdes här.

Fyndmaterialet kan karakteriseras som ett typiskt boplatsmaterial med keramik, delar av vävtyngder, flera malstenar, en knacksten, obrända och brända ben, enstaka järnföremål, en pärla samt bränd, ofta sintrad, lera.

Kategori	Antal poster	Vikt/antal
Keramik	53	1 359 g/249
Bränd lera	50	1 284,6 g/371
Vävtyngder	3	165 g/15
Malsten	9	-/9
Knacksten	1	104 g
Bryne	1	2,5 g/1
Brända ben	21	12,7 g/38
Obrända ben	33	373,2 g/153
Järnföremål	7	246 g
Slagg	2	98 g/2
Glaspärla	1	0,5 g/1
Harts	3	4,1 g/3

Tabell 4. Registrerade fynd från delområde A. Antal poster och sammanlagd vikt (g) och antal.

Keramik

Sammanlagt har 1 359 gram keramik registrerats. Denna fördelar sig på 53 fyndposter från 27 anläggningar och lager samt 8 lösfynd. Liksom övriga fyndkategorier påträffades majoriteten av keramiken i anslutning till Hus 1. Ett undantag från de många fynden av enstaka skärvor var F136 som bestod av 135 skärvor med en vikt på 746 g. F136 utgjorde större delen av ett kärl med grovmagrat oxiderat gods. Godstjockleken var ca 10 mm. Mynningen var svagt inåtböjd med rundad, bitvis något tillplattad mynningskant. Kärlet (A1700) var placerat invid en sten i utkanten av ett härdområde söder om husterrassen. Kärlet var troligen helt då det deponerades intill stenen, men dess sidor hade sedan fallit in mot mitten.

Alla påträffade keramikskärvor har bränts oxiderat. Tjockleken på godset varierar mellan 5 och 14 mm med det övervägande antalet skärvor i tjocklek 7-10 mm. En stor del av keramikmaterialet var spjälkat och kunde inte mätas. Huvuddelen av keramiken var grov- eller mellanmagrad.

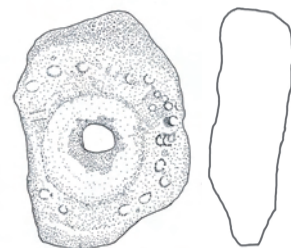
Sammanlagt nio mynningsbitar påträffades. Av dessa har fem stycken en rak eller i det närmaste rak rundad mynningskant (F6, 98, 99, 102, 122, 136). F102 avviker genom sitt mycket tunna gods. Skärvan har en antydning till intryckt dekor. En av skärvorna (F32) har en spetsig, troligen inåtböjd mynningskant.

F47 som hittades i Lager 9548 har utåtböjd mynningskant. F17 från skärvstenspackning A1457 är troligen också en mynningsbit men den är dessvärre skadad i den avgörande delen. Den påminner i formen om F47 med utåtböjd mynning, men med längre ”överhäng” och det är inte troligt att de båda fynden hör till samma kärl. Dock påträffades de i två närliggande anläggningar.

Vävtyngder

Tre säkra (F7, 33 och 101) och tre mer tveksamma fynd (F54, 70 och 92) av vävtyngder gjordes. Delar av två tyngder hade dekor i form av cirkelformade intryck. F7 påträffades i Lager 7887 och bestod av större delen av en diskusformad vävtyngd med hålet bevarat

(F23). Ytan är plan med en nedsänkning kring hålet och har dekor i form av cirkelformade intryck. Den andra dekorerade vävtyngden återfanns i ett av stolhålen i den takbärande konstruktionen till Hus 1. I stolphålet påträffades flera vävtyngdsfragment (F101) vilka sannolikt tillhör en och samma vävtyngd. Den del av ytan som kan urskiljas är mera välvd än hos F7, och är dekorerad med cirkelformade intryck. I det intilliggande stolphålet, A1538, fanns en bit bränd lera som skulle kunna vara en del av en vävtyngd (F70).

Figur 23.
Diskussformad vävtyngd, F7, med dekor i form av cirkelformade intryck.
Teckning: Anna-Lena Hallgren. Skala 1:2

Om man enbart ser till de tre säkra fynden F7, 33, 101, så rör det sig om delar från tre olika vävtyngder då de har olika storlek på hålen. Alla tre är diskusformade och två har dekor av cirkelformade intryck. Alla fynd av vävtyngder, även de osäkra, finns inom en begränsad yta (ca 20 m diameter) på eller i anslutning till husterrassen.

Bränd och sintrad lera

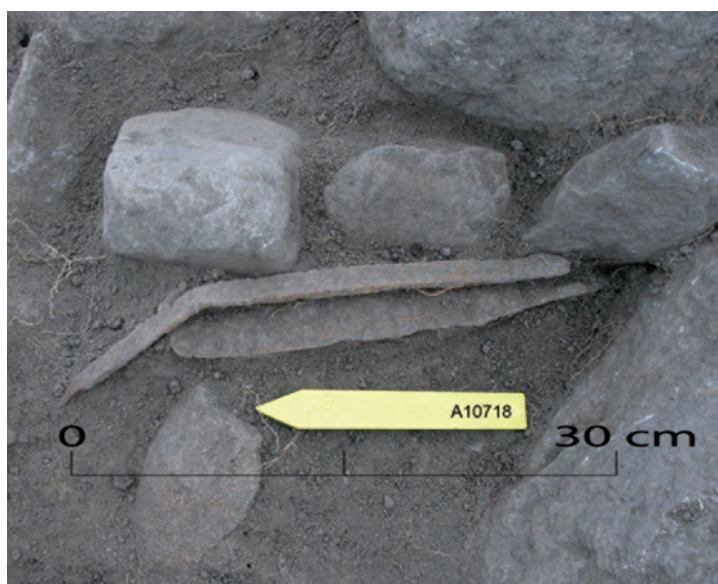
Sammanlagt tillvaratogs 1 284 gram bränd lera (371 fragment) som fördelade sig på 36 kontextnummer. Omkring hälften av den brända leran återfanns i något av de fyra kulturlagren i anslutning till husterrassen. Den lera som tillvaratogs utgjordes till största delen av sådan som var kraftigt sintrad eller hade tydliga intryck. Andelen lerklining med tydliga intryck var mycket låg.

Ben

En mindre mängd obrända och brända ben tillvaratogs vid undersökningen. Av de obrända benen återfanns omkring en tredjedel i L5654, kulturlagret på terasshuset. Sammanlagt har 373 gram obrända ben och 12,5 gram brända ben registrerats. Ingen osteologisk analys har gjorts av materialet.

Järnföremål

Sju järnföremål påträffades inom delområde A. Dessa utgjordes av två knivar (F140, F143), en mejsel? (F142), del ett bandformigt beslag (F141), en ten (F137), en möjlig hästkosöm (F138) samt en spik (F139).

Figur 24. Kniven (F143) och mejseln (F142) som både placerats på stolphålet A10718 har tolkats som ett busoffer. Foto:Ellinor Larsson.

En av knivarna (F143) och mejseln påträffades tillsammans i ett av gavelstolphålen (A10718) i Hus 1 (figur 24). De två föremålen var placerade intill varandra i stolphålets övre del och har tolkats som ett husoffer.

Stenartefakter och övriga fynd

14 föremål av sten har registrerats. Dessa utgörs av: 1 bryne, 1 knacksten, 8 malstenslöpare och en underliggare, 2 slipstenar i sandsten och en tveksam i bergart. Dessa uppvisar samma spridningsmönster som övriga fyndkategorier. Majoriteten återfanns i anläggningar och lager i anslutning till husterrassen.

De övriga fynden utgjordes av tre bitar slag, två fragment av harts och en orange glaspärla.

Figur 25. Den orange glaspärLAN F57. PärLAN återfanns som ett lösfynd sydost om Hus 1. Foto: Maud Emanuelsson.

Dateringar

Dateringarna inom delområde A spänner från äldre romersk järnålder och in i vendeltid. De gjorda dateringarna bygger framförallt på ¹⁴C-dateringar. Dessa stämmer väl med husets typologi. Huset uppvisar exempelvis stora likheter med det undersökta Hus 18 i Vallby södra i Tierps sn (Häringe Frisberg & Seiler 2005). Detta daterades genom ¹⁴C till folkvandringstid–äldsta vendeltid (ibid s. 20).

Sammanlagt har träkol från 8 anläggningar analyserats. Fem av proverna är gjorda på anläggningar i Hus 1 (fyra stolphål och en härd).

De äldsta dateringarna härrör från ett stolphål beläget under stenraden i terrassen samt ett av skärvestensflaken. Båda dessa har daterats till romersk järnålder (äldre och mellersta delen). Hus 1 har daterats till sen folkvandringstid - tidig vendeltid. Ett stolphål i anslutning till Hus 1 har daterats till 620–660 AD (Ua-36688, kal.1 sigma). Huruvida stolphålet hör till en oidentifierad konstruktion som följer efter Hus 1 eller om det rör sig om en ombyggnad eller förstärkning av konstruktionen i Hus 1 har inte gått att avgöra.

Anl nr	Typ	Art	Lab nr	Datering BP	Kal. 2 sigma	Kal. 1 sigma
1459	Stolphål, Hus 1	Ek	Ua-36681	1 465 ±35	540–650 AD	570–635 AD
1505	Härd, Hus 1	Ek	Ua-36682	1 470 ±35	530–650 AD	565–635 AD
1644	Stolphål	Ask	Ua-36683	1 820 ±35	80–330 AD	135–235 AD
4257	Skärvestensflak	Tall	Ua-36686	1 930 ±30	AD–140 AD	25–125 AD
8251	Stolphål, Hus 1	Björk	Ua-36687	1 440 ±30	565–655 AD	600–645 AD
A9209	Stolphål	Asp	Ua-36688	1 400 ±30	595–670 AD	620–660 AD
9217	Stolphål, Hus 1	Tall	Ua-36689	1 635 ±30	340–540 AD	380–530 AD
9506	Stolphål, Hus 1	Gran	Ua-36690	1 525 ±30	430–610 AD	440–600 AD

Tabell 5. Sammanställning av analyserade träkolprover från delområde A. ¹⁴C-analysen har utförts vid Ångströmlaboratoriet i Uppsala. För grafer över kalibreringarna se bilaga 4.

Delområde B

Den avbanade ytan inom delområde B uppgick till 2 577 m². Området utgjordes av tidigare odlad åkermark, huvudsakligen i lermark. I områdets sydvästra del var undergrunden något grusigare med ställvisa inslag av morän. I områdets nordvästra del blottades några större hållar när matjorden schaktats bort. I östra delen av området framträdde ett mörkbrunt, humöst lager silt vid avbaningen som visade sig vara en äldre våtmark. Schaktgränsen mot gravfältet i väster följer den naturliga gränsen mellan den äldre åkerytan och höjden med gravfältet. Förekomsten av anläggningar har en tydlig avgränsning mot samtliga väderstreck förutom mot väster, upp på gravfältet. Höjden över havet varierade mellan 22,10 och 24,20 meter.

Undersökningen visade att området fungerat som aktivitetsyta, sannolikt med anknytning till det folkvandringstida (?) hus som undersöktes av Arkeologikonsult. Huset var placerat uppe på impedimentet med gravfältet RAÄ 40, bara några meter väster om aktivitetsytan.

Anläggningar

Sammanlagt har 64 anläggningar undersökts inom delområde B. Utöver dessa grävdes 26 objekt som kom att utgå efter undersökning. Dessa utgjordes till stor del av stenlyft eller naturliga färgningar i leran.

Samtliga anläggningar kom att undersökas inom delområde B, detta trots våra uttalade ambitioner att prioritera undersökningen av anläggningar som ingick i faktiska huslämningar. Anledningen till att vi valde att snitta samtliga anläggningar var att fastställa antalet tjärframställningsgropar i området. Dessutom var anläggningarna så få och okomplicerade att arbetsinsatsen för att snitta samtliga blev förhållandevis liten.

Kategori	Antal
Stolphål	29
Härd	14
Härdgrop	1
Sotfläck	6
Stenpackning	1
Lager	3
Gropar	4
Tjärframställningsgropar (Utgår)	5 (28)
Summa	90

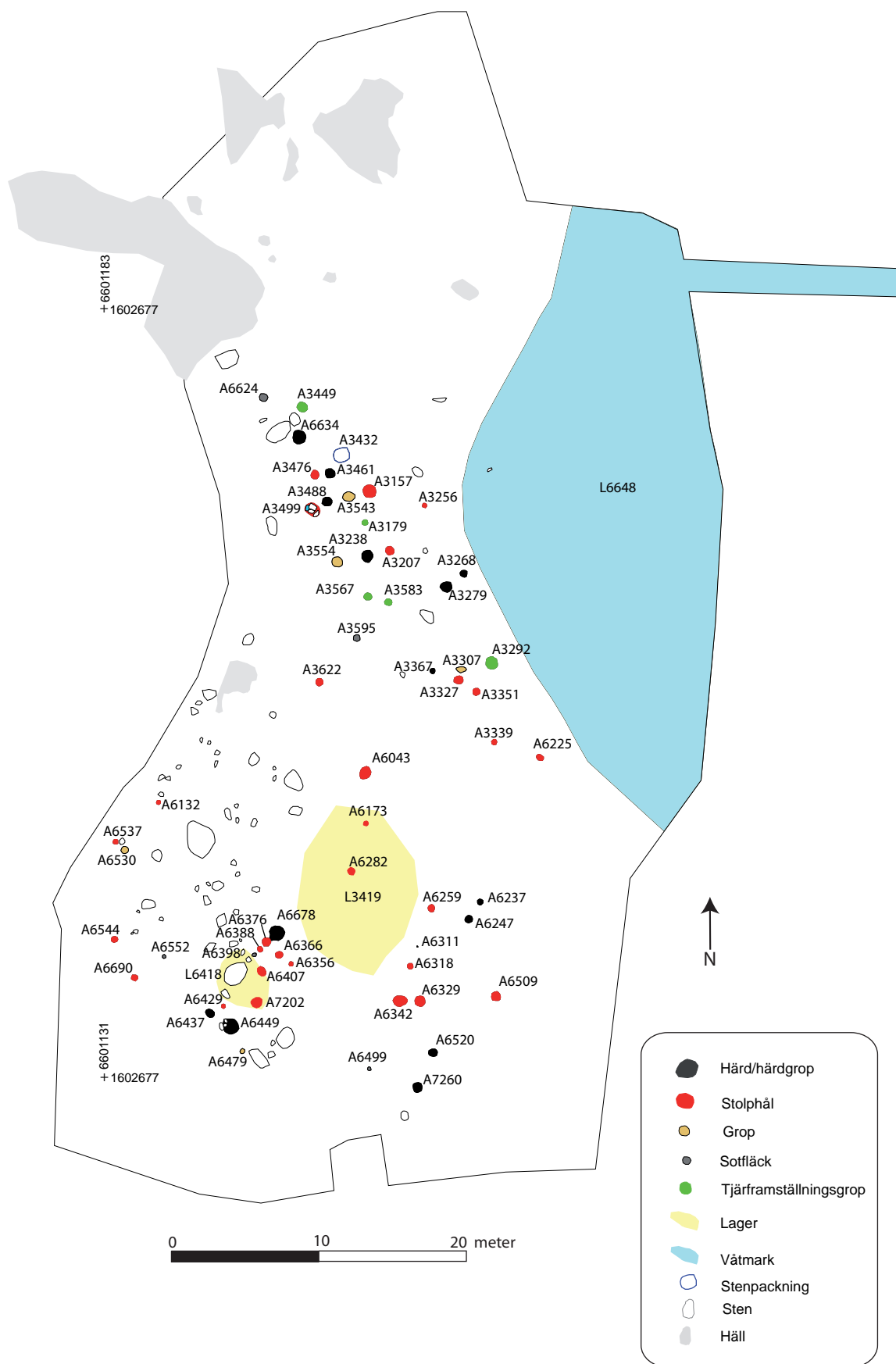
Tabell 6. Antal anläggningar av olika kategorier som undersöktes inom delområde B.

Stolphål

Sammanlagt påträffades 29 stolphål i området. Dessa återfanns spridda inom i stort sett hela den västra delen av undersökningsområdet. Flertalet var kraftigt sönderplöjda. Formen i plan var i allmänhet rundad och tvärsnittet skålformat eller U-format. Storleken varierade mellan 0,28–0,85 meter och djupet mellan 0,1–0,46 meter. Sex av stolphålen innehöll fynd i form av enstaka brända- och obrända ben och bränd lera. I några enstaka fall var stolphålen stenskodda. Två av dem innehöll sprängsten (A6329 och A6342) och är således moderna.

Härdar och sotfläckar

Sammanlagt dokumenterades 14 härdar, en härdgrop och 6 sotfläckar vid undersökningen. Liksom stolphålen återfanns dessa spridda inom den anläggningsförande delen av undersökningsområdet. Storleken varierade mellan 0,34–1,15 meter och djupet mellan 0,04–0,16. I två av härdarna påträffades obrända respektive brända ben och i en av dem en keramikskärva. Övriga var fyndtomma.

Figur 26. Schaktplan över delområde B med samtliga påträffade anläggningar. Skala 1: 400.

Gropar

4 anläggningar har registrerats som gropar i fält. Det rör sig egentligen om objekt som inte närmare har kunnat typbestämmas. Gemensamt för de fyra anläggningarna är att det rör sig om nedgrävningar fyllda med kulturpåverkad jord. En av groparna, A3354 innehöll obrända tandfragment, i övrigt var de fyndtomma.

Stenpackning

Endast en av de två stenpackningar som framkom vid utredningen 1990 återfanns vid 2008 års undersökning. Anläggningen, som legat blottlagd i utredningsschaktet sedan 1990, var inte helt lättundersökt. Storleken på stenpackningen, A3432, uppgick i plan till 1,2 x 0,9 meter. Det som återstod vid undersökningstillfället var ett lager knytnävsstora stenar, både naturligt rundade och skärvsten (figur 27). Stenarna låg på och delvis i en grund nedgrävning som innehöll en ljusgrå, något siltblandad lera. Djupet uppgick till omkring 0,12 meter. Inga fynd återfanns vid undersökningen.

Figur 27. Stenpackningen, A3432 har här undersökts till hälften. Fotograferat från sydost av Ivonne Dutra-Leivas.

Lager

Rester av ett kulturlager (inmätt som två separata lager, L3419 och L6418) dokumenterades i den södra delen av området. Storleken på de inmätta lagerresterna uppgick till 11,9 x 8,9 respektive 4,5 x 3,4 meter. Tjockleken uppgick som mest till 0,08 meter. I det större av de två lagerresterna återfanns delar av ett keramikkarl (F62). Sammanlagt återfanns ett tjugotal skärvor och fragment av kärlet, samlade inom ett omkring 0,3 x 0,4 meter stort område. Lagret bestod av grå-brun siltblandad lera och innehöll enstaka skärvstenar och stänk av träkol.

Våtmarken

I den östra delen av området framträdde tydligt ett mörkbrunt, humöst lager silt vid avbaningen. I lagrets övre 0,5 meter påträffades enstaka djurben. Vid undersökningen grävdes ett långsmalt schakt mot öster i ett försök att avgränsa lagret (figur 26). En kort sträcka av schaktet grävdes till närmare två meters djupt för att utreda lagrets tjocklek men lagrets botten nåddes aldrig i schaktet. Inte heller kunde lagret avgränsas mot öster. I schaktet påträffades stora mängder recent skräp i form av bland annat plåtburkar och en pallkrage. En av plåtburkarna visade att man dumpat föremål i våtmarken så sent som på 1950/60-talet. I den övre delen av lagret syntes tydliga spår efter plogen. På den

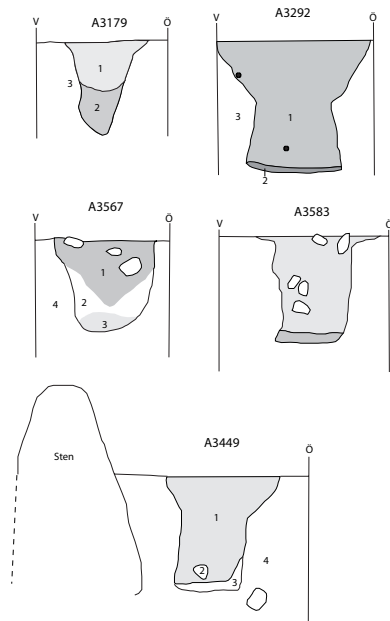

Figur 28. Schakt genom våtmarken L6648. På båda sidor av spaden syns tydligt de framrensade plogfårorna som var täckta av ett lager lera. Fotograferat från sydväst av Anna-Lena Hallgren.

östra delen av lagret hade ett lager med orörd lera påförts. Detta har möjligen ägt rum i samband med utbyggnaden av industriområdet för att ge marken en högre bärighet.

Tjärframställningsgropar

Utefter kanten av våtmarken låg fem tjärframställningsgropar. I ytan misstogs de innan undersökningen för härdar (A3292 och A3449) och stolphål (A3179, A3567 och A3583). Alla fem anläggningarna var i det närmaste cirkelrunda i plan. Storleken

på dem varierade från 0,4 till 0,9 meter i diameter och djupet mellan 0,46 och 0,62 meter. Fyllningen, som var mer eller mindre humös, bestod av gråsvart lerblandad silt. Samtliga fyllningar hade inslag av kol, sot och bränd lera i varierande mängder. Den övre delen utgjordes av en skål- eller trattformad nedgrävning. I tre av anläggningarna var denna övre tratt i stort sett helt bortplöjd varför dessa anläggningar initialt tolkades som stolphål. Två av dem, A3179 och A3567 avviker till formen något från de övriga tre som är mer tydligt trattformiga. Att de två ändå tolkats som tjärframställningsgropar beror till viss del på fyllningens karaktär. I A3292, som var den bäst

Figur 29. De fem tjärframställningsgroparna som undersöktes inom delområde B. Skala 1:40.

Figur 30. A3292, en av de bättre bevarade tjärframställningsgropar som undersöktes inom delområde B. Fotograferad från söder av Maud Emanuelsson.

bevarade av tjärframställningsgroparna, uppgick djupet på den övre tratten till omkring 0,3 meter.

Under de övre trattarna vidtog cylinderformade nedgrävningar vilkas diameter varierade mellan 0,24–0,44 meter. Fyllningen i en av anläggningarna, A3449, bestod till stor del av liggande förkolnade trästycken. Denna tillsammans med A3292 innehöll rikligt med bränd lera spritt i fyllningen. Tre av anläggningarna uppvisade tydliga sotlinser i botten.

Träkol från två av tjärframställningsgroparna har ^{14}C -daterats. Resultaten från analysen uppvisar dateringar till äldre romersk järnålder respektive folkvandringstid. Att produktion av tjära skulle ha bedrivits på platsen under flera hundra års tid förefaller inte särskilt troligt. Sannolikt härrör den ved som daterats i A3449 från en tjärstubbe med en egenålder på åtskilliga hundra år. Tjärframställningen kan troligen sättas i samband med den folkvandringstida bebyggelsen på platsen, vilket även provresultaten från A3292 tyder på.

Anl nr	Typ	Art	Lab nr	Datering BP	Kal. 2 sigma	Kal. 1 sigma
A3292	Tjärframställningsgrop	Tall	Ua-36684	1 600 ±35	390–550 AD	410–540 AD
A3449	Tjärframställningsgrop	Tall	Ua-36685	1 835 ±35	80–260 AD	130–225 AD

Tabell 7. Resultatet från de två ^{14}C -analyser som föreligger från delområde B. De analyserade träkolproven är tagna från två av de tjärframställningsgropar som undersöktes i området.

Fynd

Sammanlagt har 29 fyndposter registrerats från delområde B. En klar majoritet av dessa utgörs av obrända djurben.

Ben

Sammanlagt tillvaratogs närmare 132 gram obrända ben, fördelat på 13 fyndposter från 10 anläggningar, ett kulturlager och två lösfynd. Det har inte gjorts någon osteologisk analys av benmaterialet men det verkar uteslutande röra sig om djurben. Endast två brända ben återfanns. Dessa insamlades från ett stolphål och en härd.

Kategori	Antal poster	Vikt/antal
Keramik	3	180,9/343
Keramik, rödgods	4	
Bränd lera	5	779,3/343
Brända ben	2	1 g/2
Obrända ben	13	131,9 g/69
Kvarts	1	/1
Harts	1	0,5 g/2

Tabell 8. Registrerade fynd från delområde B. Antal poster och sammanlagd vikt (g) och antal.

Keramik

Endast tre poster med förhistorisk keramik har registrerats från delområde B. Keramiken återfanns i en härd, i en av tjärframställningsgroparna och slutligen som rensfynd i kulturlagret. Både grov- och mellanmagrade gods förekommer och tjockleken varierar mellan 5–17 mm. Samtliga fynd har bränts i en oxiderad miljö. Buk- och bottenbitar har identifierats, men inga mynningar. Keramiken har inte kunnat dateras närmare än till järnålder.

Bränd lera

341 av de 343 bitar bränd lera som insamlats från undersökningen kom från två av tjärframställningsgroparna. Övriga två bitar påträffades dels i ett stolphål och dels som lösfynd i kulturlagret.

Övriga fynd

Under den här rubriken återfinns endast två fynd; två fragment harts från en av tjärframställningsgroparna och ett kvartsavslag(?).

Tolkning och utvärdering

I det arkeologiska materialet från Lilla Ullevi finns förutsättningar att studera en sammansatt kulturhistorisk miljö från olika delar av järnåldern bestående av flera gårdsheter, gravfält och en kultplats. Undersökningen av de två boplatsytorna inom RAÄ 257 fungerar här som en pusselbit till den större och betydligt mer komplexa bild som finns representerad på platsen. De två undersökta boplatsytorna inom RAÄ 257, delområde A och B, representerar två skilda gårdsheter (se figur 5 och 31). De faktiska huskonstruktionerna inom delområde B, som överlagrades av gravfältet RAÄ 40, undersöktes av Arkeologikonsult. De lämningar inom delområde B som undersöktes av KM utgör delar av ett aktivitetsområde, bland annat för tjärframställning, som sannolikt kan knytas till bebyggelsen under gravfältet.

Flera av de syften för undersökningen av boplatsen som presenterades i undersökningsplanen berör bebyggelseutvecklingen på platsen:

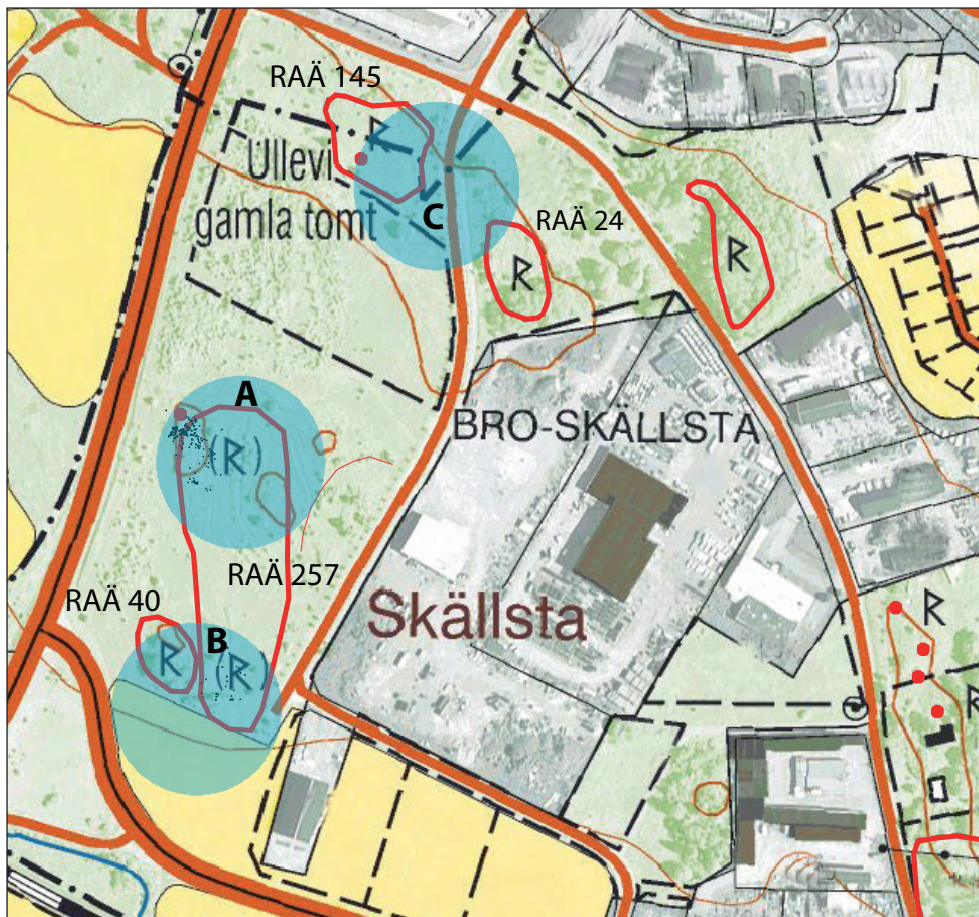
- *När etablerades bebyggelsen inom RAÄ 257?*
- *Hur ser bebyggelseutvecklingen på platsen ut?*
- *Vilken är relationen till de äldre lämningarna inom RAÄ 145?*
- *Vilken är relationen mellan boplats och gravfältet RAÄ 40?*

För att kunna diskutera frågor kring bebyggelsens etablering och utveckling är självklart dateringar av både huslämningar och övriga arkeologiska anläggningar på boplatsen mycket viktiga. Dateringarna inom RAÄ 257 bygger framförallt på resultat från gjorda ¹⁴C-analyser. Endast ett säkert hus, Hus 1, kunde identifieras vid undersökningen. Detta, som vi kommer att återkomma till senare, uppförs sannolikt under senare delen av folkvandringstid. Tydliga spår av att huset byggts om i kombination med vendeltida ¹⁴C-dateringar visar att huset bör ha haft en relativt lång livslängd.

Boplatsens äldre skede

Trots att något äldre hus inte har kunnat identifieras tyder mycket på att det har funnits en romartida bebyggelse inom delområde A. Ett kraftigt, stenskott stolphål, beläget under stenraden i terrassen har daterats till romersk järnålder. Detta kan möjligen utgöra rester av ett äldre hus. Ett stort antal stolphål i området runt det undersökta huset har inte kunnat kopplas till någon konstruktion. Några av dessa överlagrades tydligt av anläggningar i Hus 1. Svårigheten att identifiera en äldre konstruktion kan delvis ha sin förklaring i de ytligt liggande berghällar som finns i området. Ser vi till flera av stolphålen i den östra delen av Hus 1 är de mycket grunda och bottenar hällen (se figur 19, s. 26). Om liknande stolphål funnits i en äldre byggnad förefaller det troligt att de städats bort i samband med att ett nytt hus uppförs på platsen.

Träkol från ett av de skärvestensflak som undersöktes inom delområde A har ¹⁴C-daterats till äldre romersk järnålder. I lagret återfanns boplatsindikerande fynd i form av bland annat keramik, ett möjligt vävtyngdsfragment samt en sten med slipyta. Sannolikt kan även de övriga två skärvestenlagren, varav det ena beläget under Hus 1, samt flera av härdarna i utkanten av boplatsen knytas till boplatsens äldre skede. Stolphålen i den östra delen av Hus 1 var nedgrävda genom ett äldre kulturlager. Även här återfanns

Figur 31. De tre bebyggelselägen som diskuteras i texten. Inom läge A och B finns tydliga gårdsenheter med dokumenterade långhus. Inom boplatsläge C finns endast indikationer på romartida bebyggelse. Skala 1: 5 000.

typiska boplat fynd, bland annat i form av en ornerad vävtyngd. Det föreligger således bevis på att man sysslat med vanligt ”husfit” på platsen under romersk järnålder. Här har man förmodligen tillverkat och underhållit enklare redskap, lagat mat, bakat och vävtyngderna visar att man även har vävt tyg för husbehov.

Lyfter vi blicken från RAÄ 257 hittar vi lämningar från förromersk- och romersk järnålder även inom RAÄ 145. Här, delvis under det vendeltida viet, dokumenterades ett relativt stort antal härdar och kokgropar från förromersk och romersk järnålder. Genom avsaknaden av huslämningar och föremål från perioden har dessa äldre lämningar tolkats som härdområden och inga regelrätta bebyggelseetableringar (Bäck, Hållans Stenholm och Ljung 2009). Indikationer på en eller fler romartida byggnader dokumenterades dock öster om bytomten i samband med en arkeologisk undersökning 1990. Inom ett mindre område mellan bytomten och gravfältet RAÄ 24 påträffades en ansamling av stolphål vilka tolkades som delar av ett eller flera hus. Ett av stolphålen ¹⁴C-daterades till romersk järnålder (Andersson och Appelgren 2001).

Här har vi i det arkeologiska materialet indikationer på att det under romersk järnålder kan ha funnits två bebyggelseenheter i området. Inga säkra hus har dock kunnat konstateras på någon av platserna. I och med att det ännu inte föreligger några dateringar från undersökningen av bebyggelsen under gravfältet RAÄ 40 kan vi inte utesluta att dateringarna där går ner i romersk järnålder. Träkol från två av de tjärframställningsgropar som undersöktes på aktivitetssytan öster om gravfältet har ¹⁴C-daterats. Resultaten från analysen uppvisar dateringar till äldre romersk järnålder (130–225 AD, kal. 1 σ) respektive folkvandringstid (410–540 AD, kal 1 σ). Att man producerat tjära på platsen under

flera hundra år förefaller dock inte särskilt troligt. Sannolikt kan den äldre dateringen förklaras av att vi låtit datera ved från en gammal tjärstubbe med mycket hög egenålder. Den folkvandringstida dateringen får anses vara mer tillförlitlig, speciellt med tanke på att den överensstämmer med den förmodade dateringen av långhuset under gravfältet.

Boplatsens yngre skede

Det finns två frågor beträffande bebyggelseutvecklingen och förståelsen av den kulturhistoriska miljön i området som framträder som extra viktiga att belysa. Den ena är huruvida de två gårdsenheterna inom RAÄ 257 och RAÄ 40 är samtida eller ej, den andra om bebyggelsen inom RAÄ 257 upphör i samband med att kultplatsen på Lilla Ullevi tas i bruk. För att kunna diskutera dessa frågor måste vi först och främst se närmare på dateringen av det undersökta huset inom delområde A.

Som hjälp för att datera hus kan hustypologier ibland vara användbara. Den här metoden är dock ofta, liksom ¹⁴C-dateringar, en förhållandevis grov dateringsmetod. Generellt kan sägas att man kan se en utveckling av husens takkonstruktioner över tid. Treskeppiga hus med en balanserad takkonstruktion förekommer från yngre bronsålder till romersk järnålder. Mot slutet av perioden tenderar den relativa bredden av mittskeppet att minska till omkring 40 % av husets hela bredd. Utvecklingen går sedan mot allt smalare mittskepp och under vendeltid utgör mittskeppet ofta mindre än 30 % av husets bredd (Göthberg 2000, Herschend 1989). För att närmare kunna avgöra hur stor del av husets bredd som utgörs av mittskeppet bör naturligtvis husets vägglinjer vara förhållandevis välbevarade. Trots att lager och anläggningar i det undersökta huset inom delområde A var relativt välbevarade återstod inga säkra väggstolpar vilket betyder att husets bredd endast grovt har kunnat uppskattas till drygt 7 meter. Klart är att huset är underbalanserat. Att avgöra om mittskeppet i huset utgör mindre än 30 % i likhet med många hus med vendeltida dateringar låter sig inte göras.

De ingående bockparens placering delar in huset i två sektioner där spannen i husets ena halva är kortare än i den andra halvan. Huset faller således in i den grupp av hus som brukar betecknas som Hustyp B2 (Göthberg 2000:56). Att den här hustypen finns belagd från romersk järnålder fram till och med vikingatid (Göthberg 2000, Onsten-Molander & Wikborg 2007) hjälper oss inte för att närmare datera av vårt hus. Som en jämförelse till huset på RAÄ 257 kan det undersökta Hus 18 i Vallby södra i Tierps socken i Uppland nämnas (Häringe Frisberg och Seiler 2005). Huset, som uppvisar stora likheter med huset på RAÄ 257, har daterats till perioden folkvandringstid–äldsta vendeltid.

Det föreligger i nuläget ännu inga ¹⁴C-resultat från undersökningen av husen inom RAÄ 40 (e-post meddelande från Anna Hed-Jakobsson 2009-12-10). Husets utformning tyder dock på en folkvandringstida datering. Huset är minst 26 meter långt, 6–7 meter brett och avslutas med en rak gavel i väster. Huset, som är uppbyggt av minst 6 bockpar, uppvisade genom omstolpningar att det byggts om minst en gång. När man diskuterar dateringen av bebyggelsen och eventuell samtidighet mellan de tre lokalerna är det viktigt att även ha husens livslängd i åtanke. Att de båda långhusen byggts om tyder på att båda har haft en relativt lång livslängd. Om livslängden varit kort minskar sannolikheten för att husen varit samtida och tvärtom. Olika arkeologers uppskattning av livslängden på hus kan variera mellan 30 och 300 år, flertalet beräkningar ligger dock mellan 100–150 år (Göthberg 2000:108f). I det här sammanhanget kanske även de undersökta tjärframställningsgroparna kan ha en betydelse. Husens livslängd är naturligtvis beroende av hållbarheten i konstruktionen. De mest utsatta delarna var

de delar som hade direktkontakt med marken, såsom de nedgrävda stolparna. En obehandlad nedgrävd ekstolpe ruttnar efter omkring 90 år. Har man däremot kolat eller tjärat stolpen kan man förlänga stolparnas livslängd betydligt.

Som tidigare nämnts kan vi i nuläget inte avgöra huruvida de två gårdsenheterna inom RAÄ 257 och RAÄ 40 är samtida eller ej. Vad vi kan säga med säkerhet är att bebyggelsen inom RAÄ 257 övergivits innan gravfältet inom RAÄ 40 tas i bruk. Men hur förhåller sig då relationen mellan den folkvandringstida–tidig vendeltida bebyggelsen inom RAÄ 257 och den vendeltida kultplatsen vid Lilla Ullevi?

Kultplatsen vid Lilla Ullevi har bedömts vara i bruk under perioden 600 till 700-talets mitt (Bäck, Hållans Stenholm och Ljung 2009:59). Bedömningen bygger på gjorda ¹⁴C-dateringar och ett antal daterbara fynd. Det bör dock nämnas att majoriteten av de daterbara fynden förefaller kunna knytas till den senare delen av perioden, efter 650. Från den äldsta delen finns en likarmad fibula som daterats till 600-650 AD (ibid:53).

RAÄ 145	RAÄ 257
570–665	340–540
660–780	430–610
660–780	530–650
660–780	540–650
680–890	565–655

Tabell 8. En sammanställning av dateringar från viet, RAÄ 145 respektive dateringarna från Hus 1, RAÄ 257. De redovisade åren är kal. AD 2 σ. Dateringarna från RAÄ 145 är hämtade ur Bäck, Hållans Stenholm och Ljung 2009: bilaga 7).

Jämför vi ¹⁴C-dateringarna från de två lokalerna är det tydligt att dateringarna från RAÄ 257 ligger i en tidigare fas än dateringarna från kultplatsen inom RAÄ 145.

Den sammantagna bilden av ¹⁴C-resultaten, de daterade provernas möjligt höga egenålder och husets sannolikt långa livslängd visar att bebyggelsen inom RAÄ 257 bör ha varit i bruk en bra bit in i vendeltid. Detta betyder att de två enheterna, viet och gården, åtminstone delvis bör ha varit samtida. Huruvida övergivandet av gården inom RAÄ 257 har något samband med kultplatsen är därför osäkert. ¹⁴C-dateringarna från viet antyder dock en intensifiering av nyttjandet av platsen efter 650 e.Kr., en tidpunkt som kan sammanfalla med ett övergivande av bebyggelsen vid RAÄ 257. Om detta stämmer kan bopplatsen inom RAÄ 257 ha övergivits som ett led i att freda området närmast viet.

En sista fråga som togs med i undersökningsplanen inför undersökningen var huruvida det fanns något i det arkeologiska materialet från bopplatsen som belyser det teofora ortnamnet, Lilla Ullevi. Svaret på frågan är enkel, det gör det inte. Det närmaste vi kommer någon form av kult är det stolphålsoffer som dokumenterades i Hus 1. I ett av gavelstolphålen i huset påträffades en järnkniv och en mejsel tätt lagda, relativt ytligt i anläggningen. Föremålens ytliga placering antyder att de placerats där som ett offer vid stängningen av huset (jmf. Carlie 2004:193f). Här har vi, till skillnad mot den offentliga kultverksamheten som utövats vid viet, ett exempel på hur den privata kulturen kan ha tagit sig uttryck.

Referenser

Andersson, K. & Appelgren, K. 2001. *Lilla Ullevi – från romersk järnålder till medeltid. Uppland, Bro socken, Jursta 3:3, RAÄ 38, 39, 145 och 257*. Dnr 4411-90. UV Mitt, Rapport 2001:30. Arkeologisk utredning, förundersökning och undersökning. Riksantikvarieämbetet. Avdelningen för arkeologiska undersökningar. Stockholm.

Appelgren, K. 1990. *Uppland, Bro socken, Skällsta, fornlämning 257. Förundersökning*. Rapport i ATA dnr 4759/90. Stockholm.

Boije, M. 2001. *Jursta. Arkeologisk utredning vid Jursta, Bro socken, Upplands-Bro kommun, Uppland*. Stockholms läns museum rapport 2001:23. Stockholm.

Bäck, M., Hällans Stenholm, A-M. och Ljung, J-Å. 2009. *Lilla Ullevi - historien om det fridlysta rummet. Vändeltida helgedom, medeltida by och 1600-talsgård. Uppland, Bro socken, Klöv och Lilla Ullevi 1:5, Jursta 3:3, RAÄ 145*. UV Mitt, Rapport 2008:39. Arkeologisk undersökning. Stockholm.

Carlie, A. 2004. *Forntida byggnadskult. Tradition och regionalitet i södra Skandinavien*. Riksantikvarieämbetet. Arkeologiska undersökningar, skrifter No 57. Malmö.

Edenmo, R. 1995. *Mälarbanan*. Riksantikvarieämbetet. UV Uppsala, rapport 1995:32. Stockholm.

Göthberg, H. 2000. *Bebyggelse i förändring. Uppland från slutet av yngre bronsålder till tidig medeltid*. OPIA 25. Uppsala.

Herschend, F. 1989. Changing Houses. Early medieval house types in Sweden 500 to 1100 AD. *Tor* 22. 1988-1989.

Hällans Stenholm, A-M., Borenius Jörpeland, L. och Ljung, J-Å. 2007. *Lilla Ullevi gamla tomt. En bytomt och en förhistorisk boplats. Uppland, Bro socken, Klöv och Lilla Ullevi 1:5, RAÄ 145 och RAÄ 257*. Arkeologisk förundersökning och kompletterande förundersökning. Riksantikvarieämbetet, UV Mitt, rapport 2007:24.

Häringe Frisberg, K. och Seiler, A. 2006. *Vallby södra. En boplats från järnålder samt ett gravfält från yngre bronsålder – äldsta järnålder i Tämmaråns dalgång*. Väg E4. Riksantikvarieämbetet, UV GAL, Rapport 2005:9.

Johansson, Å. 1990. *Uppland, Bro socken, Skällsta, fornlämning 24 m.fl. Särskild utredning*. Rapport i ATA dnr 2861/90.

Ljung, Å. 2007. PM angående kompletterande förundersökning i anslutning till boplats RAÄ 257, Bro socken, Uppland.

Onsten-Molander, A. & Wikborg, J. 2007. Aspekter på tid. Hus och bebyggelse i Uppland. Delar av förhistoriska sammanhang. Arkeologi E4 Uppland. Volym 3. (Red.) Göthberg, H. Uppsala.

Muntliga uppgifter

Anna Hed-Jakobsson. Arkeolog. Arkeologikonsult AB.

E-post

Anna Hed-Jakobsson (2009-12-10)

Tekniska och administrativa uppgifter

Länstyrelsens dnr, beslutsdatum: 431-07-2321, daterat 2007-08-30
KM dnr: KM07072
Uppdragsgivare: Upplands-Bro kommun
Landskap: Uppland
Län: Stockholms län
Kommun: Upplands-Bro
Socken: Bro
Fastighet: Skällsta
Fornlämning nr: RAÄ 257
Ekonomiskt kartblad: 11I 0a

Koordinatsystem: RT 90 2,5 gon V
Koordinater (sv hörnet): x 6601126 y 1602674
Höjdsystem: RH 70

Undersökningsperiod: 21 april – 30 maj 2008
Arkeologtimmar: 1167
Maskintimmar : 150
Undersökt yta: 5 750 m²
Personal: Anna-Lena Hallgren (projektledare),
Ivonne Dutra-Leivas, Maud Emanuelsson,
Ellinor Larsson, Jonas Nordin,
Elisabet Pettersson

Dokumentationshandlingar: Antikvarisk-topografiska arkivet (ATA)
Fynd: F1–F218 förvaras på KM i väntan på beslut om
fyndfördelning

A-nr	Typ	Område	Undersökt %	Form	Längd	Bredd	Djup	Profilform	Fynd	Anmärkning
702	Härd	A	10	Rund	0,50	0,50	0,15		-	-
713	Utgår	A	10						-	-
726	Utgår	A	10						-	-
740	Härd	A	10	Rund	0,45	0,45	0,03	Skålformad	-	-
753	Stolphål	A	50	Rund	0,30	0,30	0,10	Skålformad	-	-
767	Härd	A	50	Rektangulär	1,20	1,00	0,22	Plan botten med lutande sidor	-	-
785	Stolphål	A	50	Rund	0,38	0,38	0,20	Skålformad	-	-
796	Härd	A	50	Rund	0,60	0,52	0,18	Skålformad	-	-
815	Stolphål	A	50	Rund	0,36	0,32	0,08	Skålformad	-	-
827	Kokgrop	A	50	Rund	0,70	0,64	0,22	Skålformad	-	-
843	Utgår	A	50						-	-
857	Härd	A	50	Rund	0,90	0,90	0,10	Plan botten med lutande sidor	-	-
873	Härd	A	10	Rund	0,60	0,60	0,10	Oregelbunden	-	-
887	Härd	A	10	Rund	0,40	0,40	0,03	Flack	-	-
899	Härd	A	50	Rund	0,60	0,60	0,06	Flack	-	-
910	Härd	A	50	Rund	1,20	1,10	0,20	Flack	-	-
932	Grop	A	50	Rund	0,80	0,80	0,22	Oregelbunden	-	-
951	Stolphål	A	50	Oval	0,52	0,36	0,08	Flack	-	-
963	Stolphål	A	50	Rund	0,24	0,24	0,08	Skålformad	-	Bottnar i håll
970	Stolphål	A	50	Rund	0,60	0,55	0,10	Flack	-	Bottnar i håll
984	Stolphål	A	50	Oval	0,40	0,34	0,06	Plan botten med raka sidor	-	Bottnar i håll
994	Stolphål	A	50	Oval	0,65	0,55	0,06	Plan botten med lutande sidor	-	Bottnar i håll
1007	Stolphål	A	50	Rund	0,40	0,40	0,16	Skålformad	-	-
1019	Stolphål	A	50	Rund	0,60	0,60	0,14	Skålformad	-	Bottnar i håll
1039	Härd	A	50	Rund	0,50	0,50	0,20	Skålformad	-	-
1051	Härd	A	0	Oval	1,10	0,56			-	-
1067	Härd	A	10	Rund	0,48	0,48	0,02	Flack	-	-
1077	Härd	A	50	Oval	1,10	0,80	0,14	Oregelbunden	-	-
1092	Härdgrop	A	50	Rund	0,90	0,90	0,28	Skålformad	-	-
1104	Stolphål	A	50	Oval	0,60	0,45	0,15	Skålformad	-	-
1114	Utgår	A	50						-	-
1144	Sotfläck	A	50	Rund	0,38	0,38	0,05	Plan botten med lutande sidor	-	-
1158	Utgår	A	50						-	-
1177	Stolphål	A	50	Oval	0,54	0,50	0,19	Oregelbunden	-	Hus 1. Gavel? Stenskoning
1190	Utgår	A	50						-	-

A-nr	Typ	Område	Undersökt %	Form	Längd	Bredd	Djup	Profilform	Fynd	Anmärkning
1208	Härdgrop	A	50	Rund	1,20	1,20	0,28	Plan botten med lutande sidor	Malsten	-
1225	Stolphål	A	50	Rund	0,80	0,70	0,22	Plan botten med lutande sidor	-	Stenskoning. Bottnar i håll
1238	Härd	A	50	Oval	0,70	0,68	0,10	Oregelbunden	-	-
1251	Härdgrop	A	50	Rund	1,00	1,00	0,46	Oregelbunden	-	-
1264	Härd	A	10	Rund	1,20	1,00	0,15	Oregelbunden	-	-
1277	Härd	A	10	Rund	0,70	0,70	0,12	Oregelbunden	-	-
1291	Utgår	A	50						-	-
1297	Härd	A	50	Oregelbunden	1,52	0,74	0,16	Oregelbunden	Keramik	-
1319	Härd	A	50	Oval	0,80	0,50	0,20	Skålformad	Br lera, malsten	-
1347	Lagerrest	A	50	Oregelbunden	0,67	0,59	0,03	Flack	-	-
1359	Lagerrest	A	50	Oregelbunden	0,65	0,62	0,04	Flack	-	-
1372	Utgår	A	50						-	-
1385	Utgår	A	10						-	-
1394	Utgår	A	10						-	-
1404	Sotfläck	A	50	Rund	0,70	0,70	0,02	Flack	Br lera, br ben, keramik	-
1421	Utgår	A	50						-	-
1432	Nedgrävning	A	50	Oval	0,80	0,50	0,12	Oregelbunden	-	-
1447	Stolphål	A	50	Rund	0,50	0,40	0,32	U-formad	-	-
1459	Stolphål	A	75	Oregelbunden	1,40	1,20	0,56	Oregelbunden	Keramik, obr ben	Hus 1. Takbärande. Stenskoning
1505	Härd	A	100	Rund	0,75	0,70	0,18	Oregelbunden	Obr ben	-
1519	Utgår	A	10						-	-
1527	Utgår	A	100	Oval					-	-
1538	Härdgrop	A	50	Oval	1,50	1,30	0,28	Oregelbunden	Br lera, br ben, keramik	-
1556	Härdgrop	A	50	Oregelbunden	0,92	0,84	0,42	Skålformad	-	-
1572	Härd	A	50	Oregelbunden	0,86	0,70	0,22	Plan botten med lutande sidor	Br ben	-
1588	Stolphål	A	50	Rund	0,20	0,20	0,11	Skålformad	-	-
1597	Utgår	A	10						-	-
1611	Härd	A	10	Oval	0,70	0,50	0,10	Oregelbunden	-	-
1631	Härd	A	10	Rund	0,60	0,60	0,15	Oregelbunden	-	-
1644	Stolphål	A	50	Oregelbundet rund	0,80	0,80	0,36	Skålformad	Br ben, keramik	Under stenrad i terrass
1655	Grop	A	50	Oregelbunden	0,90	0,88	0,24	Oregelbunden	-	-
1668	Härd	A	50	Rund	0,65	0,60	0,18	Skålformad	-	-
1678	Nedgrävning	A	50	Oregelbunden	1,88	1,34		Oregelbunden	-	-
1700	Keramik-koncentration	A	100	Oregelbunden	0,60	0,30	0,10	Plan	Keramik, br lera, harts, obr ben	-

A-nr	Typ	Område	Undersökt %	Form	Längd	Bredd	Djup	Profilform	Fynd	Anmärkning
2147	Utgår	A	10						-	-
2156	Härd	A	0	Rundad	0,90	0,87			-	-
2166	Härd	A	0	Rundad	1,30	1,19			-	-
2176	Härdgrop	A	20	Oregelbunden	0,44	0,38	0,38	Oregelbunden	-	-
2183	Härdgrop	A	50	Oregelbunden	0,90	0,88	0,25	Oregelbunden	-	-
2193	Stolphål	A	50	Oval	0,40	0,30	0,10	Skålformad	-	-
2199	Stolphål	A	50	Rund	0,50	0,50	0,32	Skålformad	-	-
2210	Härd	A	50	Oregelbunden	1,25	0,80	0,24	Oregelbunden	-	-
2216	Härd	A	0	Oregelbunden	1,02	0,86			-	-
2225	Stolphål	A	50	Rund	0,30	0,28	0,14	Skålformad	-	Stenskoning
2232	Stolphål	A	50	Rund	0,30	0,30	0,10	Skålformad	-	-
2237	Stolphål	A	50	Rund	0,26	0,26	0,10	Skålformad	-	-
2244	Sotfläck	A	50	Rund	0,22	0,20	0,05	Flack	-	-
2250	Härd	A	0	Oregelbunden	1,58	1,25			-	-
2264	Härd	A	50	Rund	0,64	0,60	0,12	Flack	-	-
2271	Härdgrop	A	50	Oregelbunden	0,62	0,56	0,26	Skålformad	-	-
2279	Utgår	A	10						-	-
2301	Härd	A	50	Rund	1,00	1,00	0,18	Plan botten med lutande sidor	Br lera, keramik	-
2308	Härd	A	0	Oregelbunden	0,80	0,71			-	-
2317	Härdgrop	A	50	Oregelbunden	2,30	1,34	0,30	Oregelbunden	-	-
2324	Lagerrest	A	50	Oregelbunden	0,62	0,30	0,10	Oregelbunden	-	-
2333	Härd	A	50	Oregelbunden	0,54	0,40	0,09	Oregelbunden	Br lera	-
2344	Härd	A	50	Oregelbunden	1,30	0,80	0,18	Oregelbunden	-	-
2355	Härd	A	10	Oregelbunden	0,83	0,67	0,10	Oregelbunden	-	-
2364	Utgår	A	50						-	-
1712	Stolphål	A	50	Rund	0,75	0,70	0,15	Skålformad	Malsten	Bottnar i håll
1728	Utgår	A	50						-	-
1738	Stolphål	A	50	Rund	0,30	0,30	0,10	Skålformad	-	Bottnar i håll
1751	Härd	A	50	Oregelbunden	1,10	0,80	0,22	Plan botten med raka sidor	-	-
10706	Stolphål	A	50	Rund	1,10	0,90	0,20	Oregelbunden	-	Stenskoning
1775	Utgår	A	50						-	-
1788	Stolphål	A	50	Rund	0,38	0,36	0,10	Skålformad	-	Bottnar i håll
1797	Stolphål	A	50	Rund	0,40	0,38	0,17	Oregelbunden	-	Stenskoning. Bottnar i håll
1807	Stolphål	A	50	Rektangulär	0,53	0,40	0,14	Skålformad	-	-
1820	Nedgrävning	A	100	Oregelbunden	1,94	1,40	0,28	Oregelbunden	-	-

A-nr	Typ	Område	Undersökt %	Form	Längd	Bredd	Djup	Profilform	Fynd	Anmärkning
1845	Utgår	A	10							-
1857	Härd	A	50	Oval	0,70	0,48			-	-
1870	Nedgrävning	A	50	Oregelbunden	1,80	0,90	0,22	Oregelbunden	-	-
1885	Härd	A	50	Rund	1,10	1,02	0,20	Plan botten med lutande sidor	Br ben, keramik	-
1898	Stolphål	A	50	Rund	0,50	0,48	0,28	Skålformad	-	-
1907	Stolphål	A	50	Rund	0,50	0,46	0,16	Plan botten med raka sidor	-	-
1916	Härdgrop	A	10	Rund	1,80	1,70	0,30		-	-
1936	Utgår	A	10							-
1948	Härd	A	50	Oval	1,90	1,10	0,19	Oregelbunden	Br lera, keramik	-
1970	Utgår	A	10						-	-
1980	Utgår	A	10						-	-
1995	Härd	A	10	Rund	0,40	0,40	0,15		-	-
2012	Härdgrop	A	50	Rund	1,10	1,10	0,29	Oregelbunden	-	-
2026	Härd	A	50	Rund	0,90	0,60	0,13	Oregelbunden	-	-
2040	Härd	A	50	Oval	0,60	0,52	0,06	Flack	-	-
2055	Stolphål	A	50	Rund	0,58	0,56	0,18	Oregelbunden	-	-
2067	Stolphål	A	50	Rund	0,36	0,36	0,08	Plan botten med lutande sidor	-	-
2078	Stolphål	A	50	Oval	0,90	0,80	0,28	Skålformad	-	-
2095	Stolphål	A	50	Rund	0,35	0,30	0,12	Oregelbunden	-	-
2105	Härd	A	10	Rund	1,27	1,10	0,30		-	-
2119	Härd	A	0	Oregelbunden	0,85	0,70			-	-
2131	Härd	A	50	Oregelbunden	1,50	1,30	0,10	Oregelbunden	-	-
3157	Stolphål	B	50	Rund	0,85	0,80	0,24	Skålformad	Obr. ben	Stenskoning
3167	Utgår	B	50						-	-
3179	Tjärgrop	B	50	Rund	0,42	0,40	0,50	Oregelbunden	-	-
3191	Utgår	B	0						-	-
3207	Stolphål	B	50	Rund	0,60	0,60	0,17	Plan botten med lutande sidor	-	-
3227	Utgår	B	10						-	-
3238	Härd	B	50	Rund	0,80	0,70	0,14	Oregelbunden	-	-
3256	Stolphål	B	50	Rund	0,28	0,28	0,12	Skålformad	-	-
3268	Härd	B	50	Rund	0,50	0,48	0,12	Oregelbunden	-	-
3279	Härd	B	50	Rund	0,50	0,50	0,10	Oregelbunden	-	-
3292	Tjärgrop	B	50	Rund	0,90	0,80	0,62	Trattformig	Obr. ben, br lera, harts, keramik	-
3307	Grop	B	25	Rund	0,70	0,70	0,18	Skålformad	-	-
3327	Stolphål	B	50	Oval	0,60	0,50	0,18	Oregelbunden	Br. lera, obr. ben	-

A-nr	Typ	Område	Undersökt %	Form	Längd	Bredd	Djup	Profilform	Fynd	Anmärkning
3339	Stolphål	B	50	Rund	0,38	0,38	0,11	Skålformad	Obr. ben	-
3351	Stolphål	B	50	Rund	0,50	0,50	0,28	U-formad	Obr. ben	-
3367	Hård	B	50	Oregelbunden	0,40	0,34	0,04	Flack	Obr. ben	-
3395	Hård	A	0	Oval	0,60	0,50			-	-
3419	Lager	B	50	Oregelbunden	11,93	8,89	0,08	Oregelbunden	Br. lera, obr. ben, kvarts, keramik	-
3432	Stenpackning	B	50	Oval	1,20	0,90	0,12	Oregelbunden	-	-
3449	Tjärgrop	B	50	Rund	0,58	0,58	0,60	Trattformig	Br. lera	-
3461	Hård	B	50	Rund	0,64	0,62	0,06	Flack	Br. ben	-
3476	Stolphål	B	50	Rund	0,50	0,48	0,16	Plan botten med raka sidor	-	Stenskonig
3488	Hård	B	50	Oval	0,72	0,60	0,10	Flack	-	-
3499	Stolphål	B	50	Rund	0,80	0,80	0,24	Oregelbunden	-	-
3517	Utgår	B	10	""					-	-
3543	Grop	B	50	Rund	0,90	0,78	0,18	Skålformad	-	-
3554	Grop	B	50	Rund	0,72	0,64	0,21	Oregelbunden	Obr. ben	-
3567	Tjärgrop	B	50	Rund	0,50	0,50	0,46	U-formad	-	-
3583	Tjärgrop	B	50	Rund	0,50	0,50	0,56	Plan botten med raka sidor	-	-
3595	Sotfläck	B	50	Rund	0,50	0,50	0,01	Flack	-	-
3606	Utgår	B	50	""					-	-
3622	Stolphål	B	50	Rund	0,50	0,50	0,26	Skålformad	-	-
3639	Stolphål	A	50	Rund	0,55	0,50	0,18	Oregelbunden	-	-
3648	Hård	A	50	Oregelbunden	1,30	0,74	0,20	Oregelbunden	Keramik	-
3662	Hård	A	50	Oregelbunden	1,30	0,70	0,20	Oregelbunden	-	-
3672	Stolphål	A	50	Rund	0,40	0,40	0,12	Skålformad	-	-
3682	Stolphål	A	50	Rund	0,45	0,40	0,12	Skålformad	-	-
3692	Utgår	A	0	""					-	-
3700	Stolphål	A	50	Rund	0,60	0,50	0,20	Oregelbunden	-	-
100228	Stolphål	A	50	Rund	0,36	0,36	0,25	Plan botten med raka sidor	-	-
3710	Stolphål	A	50	Oval	0,50	0,40	0,14	Skålformad	-	-
3723	Utgår	A	10	""					-	-
3735	Stolphål	A	50	Rund	0,50	0,50	0,36	v-formad	Keramik	Hus 1. Gavel
3755	Stolphål	A	50	Rund	0,55	0,50	0,21	Skålformad	-	-
3770	Stolphål	A	50	Rund	0,40	0,35	0,14	Skålformad	-	-
3780	Utgår	A	50	""					-	-
3791	Utgår	A	10	""					-	-
3820	Utgår	A	10	""					-	-

A-nr	Typ	Område	Undersökt %	Form	Längd	Bredd	Djup	Profilform	Fynd	Anmärkning
3831	Härd	A	0	Oregelbunden	1,13	0,92			-	-
3846	Stolphål	A	50	Rund	0,42	0,30	0,13	Oregelbunden	-	-
3881	Härd	A	10	Rund	0,80	0,70	0,17	Skålformad	-	-
3907	Stolphål	A	0	Rund	0,25	0,25			-	-
3914	Stolphål	A	0	"Oregelbunden "	0,29	0,26			-	-
3923	Stolphål	A	50	Rund	0,30	0,30	0,16	Skålformad	-	-
3932	Stolphål	A	50	Rund	0,30	0,30	0,13	Skålformad	-	-
3941	Stolphål	A	50	Rund	0,25	0,25	0,12	Skålformad	-	-
3950	Stolphål	A	50	Rund	0,30	0,25	0,12	Skålformad	-	-
3959	Härd	A	0	Oregelbunden	0,94	0,70			-	-
3972	Utgår	A	10	""					-	-
4020	Stolphål	A	50	Oval	0,40	0,25	0,13	Skålformad	-	-
4033	Utgår	A	10	""					-	-
4045	Stolphål	A	50	Rund	0,38	0,38	0,16	Skålformad	-	-
4055	Utgår	A	50						-	-
4065	Stolphål	A	50	Rund	0,30	0,30	0,17	Oregelbunden	-	-
4074	Härd	A	50	Rund	0,60	0,60	0,12	Oregelbunden	-	-
4085	Utgår	A	10						-	-
4094	Stolphål	A	50	Oval	0,44	0,30	0,16	Oregelbunden	-	-
4106	Härd	A	50	Fyrsidig	0,60	0,60	0,15	Oregelbunden	-	-
4116	Sotfläck	A	50	Rund	0,20	0,17	0,03	Flack	-	-
4125	Stolphål	A	50	Oval	0,30	0,25	0,10	Plan botten med lutande sidor	-	Stenskoning
4135	Stolphål	A	50	Rund	0,30	0,30	0,10	Skålformad	-	-
4146	Stolphål	A	50	Rund	0,20	0,20	0,12	Skålformad	-	-
4155	Stolphål	A	50	Oregelbunden	0,50	0,35	0,16	Skålformad	-	-
4166	Stolphål	A	50	Rund	0,50	0,45	0,34	U-formad	-	-
4177	Stolphål	A	50	Oval	0,60	0,40	0,32	Skålformad	-	-
4191	Stolphål	A	50	Rund	0,48	0,48	0,16	Skålformad	-	Stenskoning
4207	Stolphål	A	50	Oval	0,50	0,35	0,16	Skålformad	-	-
4219	Stolphål	A	50	Oregelbunden	0,50	0,20	0,22	Skålformad	-	-
4233	Skärvstensflak	A	50	Oregelbunden	3,70	2,60	0,10	Oregelbunden	-	-
4257	Skärvstensflak	A	50	Oregelbunden	4,30	2,40	0,34	Oregelbunden	-	-
4283	Stolphål	A	50	Rund	0,42	0,40	0,11	Oregelbunden	-	-
4293	Härd	A	20	Rund	1,40	1,00	0,25	Oregelbunden	-	-
4307	Stolphål	A	0	Oregelbunden	0,46	0,50			-	-

A-nr	Typ	Område	Undersökt %	Form	Längd	Bredd	Djup	Profilform	Fynd	Anmärkning
4316	Grop	A	10	Oregelbunden	1,10	0,80			-	-
4333	Utgår	A	10						-	-
4341	Utgår	A	10						-	-
4349	Stolphål	A	50	Rund	0,25	0,25	0,12	Skålformad	-	-
4362	Nedgrävning	A	50	Oregelbunden	0,80	0,60	0,09	Oregelbunden	-	-
4375	Utgår	A	10						-	-
4385	Stolphål	A	50	Rund	0,45	0,40	0,26	Oregelbunden	-	-
4548	Hård	A	10	Rund	0,52	0,46	0,15		-	-
4558	Utgår	A	10						-	-
4567	Utgår	A	10						-	-
4596	Stolphål	A	50	Rund	0,22	0,22	0,12	Skålformad	-	-
5366	Grop	A	100	Oval	1,20	0,94	0,20	Oregelbunden	-	-
5450	Stolphål	A	50	Rund	0,23	0,23	0,09	Skålformad	-	-
5474	Utgår	A	10						-	-
5480	Utgår	A	10						-	-
5498	Stolphål	A	50	Rund	0,30	0,30	0,25	Skålformad	-	Stenskonig. Skärs av A1885
5621	Lagerrest	A	100	Oregelbunden	1,64	0,74	0,07	Flack	-	-
5640	Stolphål	A	50	Rund	0,54	0,48	0,20	Oregelbunden	-	-
5654	Lager	A	100	Oregelbunden	11,86	5,08	0,32	Oregelbunden	Br ben, br lera, keramik, obr ben, slipsten	-
6043	Stolphål	B	50	Rund	0,86	76,00	0,24	Skålformad	Br ben, br lera	-
6056	Utgår	B	10						-	-
6066	Utgår	B	10						-	-
6079	Utgår	B	50						-	-
6095	Utgår	B	50						-	-
6108	Utgår	B	50						-	-
6132	Stolphål	B	50	Rund	0,30	0,25	0,13	Skålformad	-	-
6142	Utgår	B	50						-	-
6159	Utgår	B	50						-	-
6173	Stolphål	B	50	Rund	0,36	0,36	0,18	Oregelbunden	-	-
6184	Utgår	B	50						-	-
6196	Utgår	B	50						-	-
6210	Utgår	B	50						-	-
6225	Stolphål	B	50	Rund	0,48	0,44	0,28	Skålformad	Obr ben	-
6237	Hård	B	50	Oregelbunden	0,52	0,40	0,05	Oregelbunden	-	-

A-nr	Typ	Område	Undersökt %	Form	Längd	Bredd	Djup	Profilform	Fynd	Anmärkning
6247	Härd	B	50	Rund	0,50	0,44	0,12	Plan botten med lutande sidor	-	-
6259	Stolphål	B	50	Rund	0,46	0,46	0,11	Skålformad	-	-
6271	Utgår	B	50						-	-
6282	Stolphål	B	50	Rund	0,54	0,46	0,46	U-formad	-	-
6292	Utgår	B	50						-	-
6301	Utgår	B	50						-	-
6311	Sotfläck	B	50	Oregelbunden	0,08	0,05	0,02	Flack	-	-
6318	Stolphål	B	50	Rund	0,40	0,38	0,11	Skålformad	-	-
6329	Stolphål	B	50	Oval	0,68	0,52	0,00	U-formad	-	Trol. recent.
6342	Stolphål	B	50	Rund	0,60	0,60			-	Trol. recent
6356	Stolphål	B	50	Rund	0,34	0,30	0,25	U-formad	-	-
6366	Stolphål	B	50	Oregelbunden	0,54	0,46	0,13	Oregelbunden	-	-
6376	Stolphål	B	50	Rund	0,55	0,55	0,20	Oregelbunden	-	-
6388	Stolphål	B	50	Rund	0,40	0,35	0,12	Skålformad	-	Stenskoning
6398	Sotfläck	B	50	Oregelbunden	0,30	0,30	0,01	Oregelbunden	Obr ben	-
6407	Stolphål	B	50	Oval	0,72	0,56	0,22	Plan botten med lutande sidor	-	-
6418	Lagerrest	B	10	Oregelbunden	4,46	3,41	0,04	Oregelbunden	Keramik	-
6429	Stolphål	B	50	Rund	0,30	0,30	0,20	Skålformad	-	-
6437	Härd	B	50	Oregelbunden	0,60	0,50	0,14	Skålformad	Keramik	-
6449	Härdgrop	B	50	Oval	1,10	0,90	0,33	Plan botten med raka sidor	-	-
6465	Utgår	B	50						-	-
6472	Utgår	B	50						-	-
6479	Utgår	B	50	Oval	0,50	0,40	0,18	Skålformad	-	-
6488	Utgår	B	50						-	-
6499	Sotfläck	B	50	Rund	0,24	0,24	0,02	Flack	-	-
6509	Stolphål	B	50	Oregelbunden	0,50	0,40	0,10	Skålformad	-	-
6520	Härd	B	50	Rund	0,60	0,60	0,02	Flack	-	-
6530	Grop	B	50	Oval	0,54	0,40	0,16	Skålformad	-	-
6537	Stolphål	B	50	Oval	0,40	0,30	0,10	Skålformad	-	-
6544	Stolphål	B	50	Rund	0,45	0,45	0,15	Skålformad	-	-
6552	Sotfläck	B	50	Rund	0,25	0,25	0,01	Flack	-	-
6558	Utgår	B	50						-	-
6566	Utgår	B	50						-	-
6584	Utgår	B	50						-	-
6604	Utgår	B	50						-	-

A-nr	Typ	Område	Undersökt %	Form	Längd	Bredd	Djup	Profilform	Fynd	Anmärkning
6614	Utgår	B	50						-	-
6624	Sotfläck	B	50	Rund	0,56	0,55	0,08	Oregelbunden	-	-
6634	Härd	B	50	Rund	0,90	0,90	0,13	Oregelbunden	-	-
6648	Lager	B	0	Oregelbunden	43,86	17,73	2,00	Oregelbunden	Obr ben	-
6678	Härd	B	50	Oregelbunden	1,15	1,05	0,16	Oregelbunden	-	-
6690	Stolphål	B	50	Rund	0,40	0,40	0,14	Skålformad	-	-
100230	"Stolpfärgning"	A	50	Rund	0,35	0,34	0,42	Plan botten med raka kanter	-	-
6800	Utgår	B	50						-	-
7202	Stolphål	B	50	Oval	0,80	0,62	0,32	U-formad	-	-
7260	Härd	B	50	Oregelbunden	0,58	50,00	0,14	Plan botten med raka sidor	-	-
7798	"Stolpfärgning"	A	50	Rund	0,30	0,30	0,17	Skålformad	-	-
7823	Stolphål	A	50	Oval	0,50	0,35	0,12	Skålformad	-	-
7847	Härd	A	100	Rund	0,84	0,84	0,14	Flack	Br ben	-
8014	Stolphål	A	50	Rund	0,40	0,33	0,20	Skålformad	-	Stenskoning
8025	Utgår	A	50						-	-
7861	Stolphål	A	50	Rund	0,90	0,90	0,44	Skålformad	-	Hus 1. Takbärande. Stenskoning. Bottnar i håll
7872	Stolphål	A	50	Rund	0,84	0,76	0,36	Plan	-	Hus 1. Takbärande. Stenskoning. Bottnar i håll
7887	Lager	A	0	Oregelbunden	8,49	5,05	0,10	Oregelbunden	Br lera, obr ben	
7958	Stolphål	A	50	Rund	1,08	0,90	0,42	Oregelbunden	-	Hus 1. Takbärande. Stenskoning. Stolpmärke. Bottnar i håll.
7993	Stolphål	A	50	Rund	0,20	0,20	0,14	Oregelbunden	-	-
8003	"Stenpackning"	A	100	Oval	0,90	0,55	0,10	Flack	-	-
8251	Stolphål	A	75	Rund	1,00	1,00	0,30	Plan botten med raka sidor	Br ben	Hus 1. Takbärande. Stenskoning. Stolpmärke
8266	Nedgrävning	A	50	Oregelbunden	0,48	0,38	0,22	Skålformad	-	-
8274	Härd	A	0	Oregelbunden	0,30	0,30			-	-
8284	Härd	A	0	Oregelbunden	1,16	0,96			-	-
8298	Stolphål	A	0	Oregelbunden	0,70	0,36			-	-
8330	Härd	A	0	Oregelbunden	1,05	1,00			-	-
8342	Utgår	A	50						-	-
8353	Utgår	A	10						-	-
8365	Utgår	A	10						-	-

A-nr	Typ	Område	Undersökt %	Form	Längd	Bredd	Djup	Profilform	Fynd	Anmärkning
8397	Stolphål	A	50	Rundad	1,20	1,00	0,38	Plan botten	Br lera, keramik, malsten, obr ben	Hus 1. Takbärande. Sten-skoning. Stolpmärke
8424	Grop	A	50	Oval	0,80	0,70	0,12	Oregelbunden	-	-
8437	Utgår	A	10						-	-
8494	Stolphål	A	50	Oval	1,08	0,75	0,10	Flack	-	Hus 1. Takbärande.
8510	Härd	A	0	Oregelbunden	0,86	0,78			-	-
8524	Härd	A	0	Oregelbunden	0,57	0,50			-	-
8768	Härd	"C"	0	Oregelbunden	1,16	0,89			-	-
9149	Stolphål	A	50	Rund	0,42	0,40	0,13	Skålformad	-	-
9157	Stolphål	A	50	Rund	0,80	0,80	0,20	Oregelbunden	-	Hus 1. Takbärande
9163	Nedgrävning	A	50	Oregelbunden	1,60	1,40	0,00	Flack	-	-
9178	"Stenlyft"	A	50	Rund	0,50	0,50	0,11	Plan botten med lutande sidor	-	-
9202	Stolphål	A	50	Rundad	0,84	0,90	0,30	Plan botten med lutande sidor	-	Stenskonig. Stolpmärke.
9209	Stolphål	A	50	Rund	1,00	1,00	0,28	Oregelbunden	Br lera, keramik	Stenskonig.
9217	Stolphål	A	50	Oregelbunden	1,34	1,26	0,42	Skålformad	Br lera, keramik	Hus 1. Takbärande. Stenskonig.
9371	Stolphål	A	50	Rundad	0,56	0,36	0,21	Skålformad	-	-
9383	Stolphål	A	50	Rund	0,50	0,50	0,22	Skålformad	Br lera, keramik	Stenskonig. Stolpmärke.
9397	"Stolpfärgning"	A	50	Rund	0,47	0,45	0,30	Plan botten med raka sidor		-
9406	Härdgrop	A	20	Oregelbunden	1,70	1,60	0,35	Skålformad	Br ben	-
9466	Utgår	A	50	Avlång	0,60	0,26	0,20	Skålformad	-	-
9494	Stolphål	A	50	Rund	0,58	0,54	0,15	Skålformad	Keramik	-
9506	Stolphål	A	50	Rund	0,90	0,84	0,42	Plan botten med lutande sidor	-	Hus 1. Takbärande. Stenskonig. Stolpmärke.
9530	Kokgrop	A	50	Oregelbunden	1,50	1,05	0,28	Plan botten med lutande sidor	-	-
9548	Lager	A	50	Oregelbunden	5,94	3,12	0,18	Oregelbunden	Br ben, br lera, järnfrag, keramik, malsten, slagg, vävtyngd	-
9833	Stolphål	A	50	Rund	0,40	0,40	0,15	Skålformad	Malsten	Stenskonig.
9857	Nedgrävning	A	50	Rund	0,90	0,88	0,14	Flack	-	Hus 1. Takbärande
9888	Stolphål	A	75	Oval	1,10	0,78	0,44	Oregelbunden	Keramik	Hus 1. Takbärande. Stenskonig. Stolpmärke. Omstolpat.
9967	Stolphål	A	50	Rund	0,90	0,90	0,19	Skålformad	-	Hus 1. Takbärande
9986	Stolphål	A	50	Rund	0,35	0,35	0,16	Skålformad	-	-
9993	Stolphål	A	50	Oval	0,50	0,40	0,12	Skålformad	-	-

A-nr	Typ	Område	Undersökt %	Form	Längd	Bredd	Djup	Profilform	Fynd	Anmärkning
10001	Stolphål	A	50	Oregelbunden	1,20	0,80	0,56	Skålformad	Keramik, obr ben	-
10034	Lager	A	100	Oregelbunden	3,70	3,50	0,25	Oregelbunden	Keramik, obr ben	-
10071	Stolphål	A	50	Rund	0,26	0,26	0,10	Skålformad	-	-
10079	Utgår	A	50						-	-
10085	Stolphål	A	50	Rund	1,20	1,05	0,44	Skålformad	-	Hus 1. Takbärande
10103	"Stenpackning"	A	100		0,00	0,00	0,00		-	-
10112	Grop	A	50	Oval	1,00	0,72	0,25	Skålformad	Obr ben, keramik	-
10123	Utgår	A	50						-	-
9574	Stolphål	A	50	Rund	0,90	0,74	0,60	Oregelbunden	Keramik	Stenskoning. Stolp- märke.
9592	Stolphål	A	50	Oregelbunden	1,04	0,88	0,37	Plan botten med lutande sidor	Br lera, obr ben	Stenskoning.
9616	Hårdgrop	A	20	Rund	0,68	0,68	0,30	Oregelbunden	-	-
9622	Stolphål	A	50	Rund	0,50	0,50	0,15	Skålformad	-	-
9631	Utgår	A	50						-	-
9637	Utgår	A	10						-	-
9645	Utgår	A	50						-	-
9652	Stenpackning	A	0		0,00	0,00	0,00		-	-
9669	Röjningsröse	A	0		0,00	0,00	0,00		-	-
9768	Utgår	A	10						-	-
9780	Stolphål	A	50	Rundad	0,90	0,90	0,44	Plan botten med lutande sidor	-	Stenskoning
9805	Utgår	A	10						-	-
9819	Utgår	A	10						-	-
10133	Nedgrävning	A	50		1,20	0,80	0,32	Skålformad	-	-
10176	Stolphål	A	50	Rundad	0,80	0,70	0,27	Skålformad	Obr ben	-
10189	Utgår	A	50						-	-
10238	Utgår	A	10						-	-
10256	Stolphål	A	50	Rundad	0,80	0,60	0,40	Oregelbunden	-	Hus 1 . Takbärande. Stenskoning.
10269	Stolphål	A	50	Rundad	0,52	0,40	0,20	Skålformad	-	-
10293	Lager	A	0	Oregelbunden	6,69	3,41	0,14	Flack	Br ben, br lera, keramik	-
10386	Kokgrop	A	50	Oregelbunden	1,00	1,00	0,30	Plan botten med lutande sidor	Br lera, obr ben	-
10434	Nedgrävning	A	50	Oregelbunden	0,84	0,60	0,14	Flack	-	-
10449	Lager	A	0	Oregelbunden	1,45	1,34	0,15	Oregelbunden	Br ben, keramik	-
10476	Utgår	A	50						-	-
10514	Grop	A	80	Oregelbunden	2,14	1,70	0,28	Oregelbunden	Br ben, br lera, keramik	-
10560	Stolphål	A	50	Rundad	0,60	0,60	0,50	Plan botten med raka sidor	-	Stenskoning.

A-nr	Typ	Område	Undersökt %	Form	Längd	Bredd	Djup	Profilform	Fynd	Anmärkning
10595	Stolphål	A	50	Rund	0,54	0,50	0,20	Skålformad	-	-
10614	Stolphål	A	75	Oval	0,80	0,60	0,22	Skålformad	-	-
10629	Stolphål	A	50	Rund	0,60	0,60	0,25	Skålformad	-	Stenskoning.
10641	Stolphål	A	50	Rund	1,02	1,00	0,38	Skålformad	-	-
10718	Stolphål	A	50	Rund	0,66	0,60	0,18	Plan botten med lutande sidor	Keramik, kniv, mejsel(?)	Hus 1. Gavel
10736	Stolphål	A	50	Oregelbunden	0,30	0,30	0,18	Skålformad	-	-
11030	Härd	A	0	Oval	0,70	0,40			-	-
11541	Stolphål	A	50	Rund	0,30	0,30	0,10	Plan botten med lutande sidor	-	-
11547	Stolphål	A	50	Rundad	0,64	0,64	0,30	Skålformad	Br lera, keramik, obr ben	-
11559	Stolphål	A	50	Oregelbunden	0,70	0,58	0,14	Skålformad	-	-
11565	Utgår	A	10						-	-
11575	Stolphål	A	50	Oval	0,80	58,00	0,30	Skålformad	-	Stenskoning.
11593	Stolphål	A	50	Rund	0,56	0,50	0,14	Skålformad	-	Stenskoning.
11606	Stolphål	A	50	Oregelbunden	0,60	0,60	0,28	Skålformad	-	Stenskoning.
12000	Stolphål	A	50	Rundad	0,44	0,40	0,14	Skålformad	-	-
12323	Stolphål	A	50	Rund	0,60	0,60	0,20	Skålformad	Br lera	-
12337	Stolphål	A	50	Rund	0,46	0,44	0,20	Skålformad	Obr ben	Stolphålsoffer?
12352	Stolphål	A	50	Rund	0,20	0,18	0,12	Skålformad	-	-
12358	Stolphål	A	50	Rund	0,20	0,16	0,08	Skålformad	-	-
12391	Stolphål	A	10	Oregelbunden	1,02	0,70	0,05	Flack	-	Hus 1. Gavel. Bottnar i håll.
12404	Utgår	A	10						-	-
12412	Stolphål	A	50	Rund	0,20	0,18	0,07	Skålformad	-	-
12421	Stolphål	A	50	Rund	0,20	0,18	0,11	Skålformad	-	-
12428	Stolphål	A	50	Rund	0,23	0,20	0,10	Skålformad	-	-
12435	Stolphål	A	50	Rund	0,74	0,70	0,24	Skålformad	-	Hus 1. V ägg?
12450	Stolphål	A	50	Rund	0,42	0,40	0,20	Skålformad	-	-
12462	Stolphål	A	50	Rund	0,30	0,30	0,12	Oregelbunden	-	-
12479	Stolphål	A	50	Rund	0,36	0,24	0,16	Oregelbunden	-	-
12494	"Pinnhål"	A	50	Rund	0,10	0,08	0,21	Spetsig	-	-
12510	Stolphål	A	50	Rund	0,30	0,30	0,09	Skålformad	-	-
12520	Stolphål	A	50	Rund	0,35	0,35	0,12	Oregelbunden	-	-
12529	"Pinnhål"	A	50	Oregelbunden	0,08	0,07	0,15	Spetsig	-	-
12538	Härd	A	0	Oregelbunden	1,18	0,69			-	-
12554	Stolphål	A	50	Rund	0,25	0,20	0,09	Skålformad	-	-
12591	Kokgrop	A	50	Oregelbunden	1,70	0,80	0,26	Skålformad	-	-

A-nr	Typ	Område	Undersökt %	Form	Längd	Bredd	Djup	Profilform	Fynd	Anmärkning
12612	Stolphål	A	50	Rund	0,35	0,35	0,10	Skålformad	-	-
12620	Stolphål	A	50	Oregelbunden	0,50	0,30	0,24	Oregelbunden	-	Stenskonig.
12630	Stolphål	A	50	Oregelbunden	0,36	0,28	0,20	Skålformad	-	-
12637	Stolphål	A	50	Oregelbunden	0,30	0,22	0,14	Skålformad	-	-
12663	Nedgrävning	A	50	Oval	0,68	0,38	0,04	Flack	Br ben	-
12682	Nedgrävning	A	50	Oval	0,60	0,28	0,10	Skålformad	-	-
12744	Stolphål	A	50	Oval	0,40	0,30	0,12	Skålformad	Bränd lera	-
12757	Stolphål	A	50	Rund	0,42	0,38	0,16	Oregelbunden	-	-
12770	Stolphål	A	0	Rund	0,52	0,46	0,02	Flack	-	Bottnar i håll.
12800	Stolphål	A	50	Rund	0,62	0,50	0,22	Plan botten med lutande sidor	Malsten	-
12810	Stolphål	A	50	Oregelbunden	0,70	0,65	0,30	U-formad	-	Stenskonig.
12819	Sotfläck	A	0	Rund	0,56	0,50	0,02	Flack	-	-
12830	Stolphål	A	50	Oval	0,82	0,60	0,20	Skålformad	Br lera	-
12841	Utgår	A	50						-	-
12849	Stolphål	A	50	Rund	0,48	0,40	0,10	Plan botten med lutande sidor	-	-
12859	Stolphål	A	50	Oregelbunden	0,80	0,60	0,16	Oregelbunden	-	-
12870	Stolphål	A	50	Oregelbunden	0,48	0,40	0,24	Skålformad	-	-
12881	Utgår	A	50						-	-
12895	Stolphål	A	50	Oval	0,50	0,45	0,17	Skålformad	-	Stenskonig.
12907	Stolphål	A	50	Rund	0,34	0,30	0,13	Plan botten med raka sidor	-	-
12916	Stolphål	A	50	Oval	0,38	0,28	0,10	Skålformad	-	-
12924	Nedgrävning	A	50	Rund	0,32	0,30	0,08	Oregelbunden	-	-
12933	Stolphål	A	50	Rund	0,54	0,50	0,26	Skålformad	Br lera	-
12946	Stolphål	A	50	Rund	0,54	0,52	0,16	Oregelbunden	Br lera	-
12958	Stolphål	A	50	Rund	0,60	0,60	0,27	Plan botten med lutande sidor	Br lera	Stenskonig.
12969	Utgår	A	50						-	-
12979	Utgår	A	10						-	-
12988	Utgår	A	50						-	-
12995	Stolphål	A	50	Rund	0,66	0,64	0,30	Skålformad	Br lera, knacksten	Stenskonig.
13041	Stolphål	A	50	Oregelbunden	0,60	0,45	0,20	Oregelbunden	-	Omstolpning.
13057	Utgår	A	50						-	-
13081	Utgår	A	50						-	-
13090	Hård	A	0	Rund	1,20	1,17			-	-
13099	Stolphål	A	0	Rund	0,54	0,46			-	-
13107	Hård	A	50	Oval	0,60	0,50	0,12	Oregelbunden	-	-
100003	Stolphål	A	100	Rundad	0,80	0,70	0,30	Plan botten med lutande sidor	se A1538	Hus 1. Takbärande. Stenskonig.

F-nr	Material	Sakord	Föremålstyp	Vikt	Antal	Anmärkning	Kontext nr	Kontexttyp	Delområde
1	Bränd lera	Bränd lera	–	13,1	1	Sintrad lera	10514	Grop	A
2	Bränd lera	Bränd lera	–	4,8	1	Sintrad lera	677	Lösfynd	A
3	Keramik	Kärl	Kärl	7,9	1	Spjätkad. Grovmagrad. Oxiderad bränning.	10293	Lager	A
4	Bränd lera	Bränd lera	–	20,2	1	Sintrad lera. Plana sidor. Svagt magnetisk.	679	Lösfynd	A
5	Slagg	Slagg	–	39,5	1	–	9548	Lager	A
6	Keramik	Kärl	Kärl	1,8	1	Mynningsbit med rak rundad mynningskant.	9548	Lager	A
7	Bränd lera	Vävtvngd	Diskussformad v.	44,5	1	Mynningsbit med rak rundad mynningskant.	7887	Lager	A
8	Bränd lera	Bränd lera	–	6,9	3	Ett sintrat fragment	10293	Lager	A
9	Bränd lera	Lerklining	–	3,8	1	Delvis sintrad. Avtryck.	687	Lösfynd	A
10	Bränd lera	Bränd lera	–	7,8	1	Slät ngt välvd sida. Ev vävtvngd. se text	5654	Lager	A
11	Bränd lera	Bränd lera	Sintrad lera	4,8	6	Sintrad lera	691	Lösfynd	A
12	Keramik	Kärl	Kärl	27	1	Grovmagrad. Oxiderad bränning. Tjocklek ca 14 mm.	5654	Lager	A
13	Keramik	Kärl	Kärl	1,7	1	Spjätkad. Mellanmagrad. Oxiderad bränning.	10112	Grop	A
14	Keramik	Kärl	Kärl	4,8	1	Tjocklek ca 6 mm. Del av buk eller skuldra.	696	Lösfynd	A
15	Sandsten	Slipsten	Slipsten	138	1	–	697	Lösfynd	A
16	Keramik	Kärl	Kärl	1,7	1	Spjätkad, mellanmagrad och sekundärbränd skärva.	9574	Stolphål	A
17	Keramik	Kärl	Kärl	41,5	1	Skärva från kärl med tydlig skuldra. Tj. ca 10 mm	4257	Skärvstensflak	A
18	Keramik	Kärl	Kärl	3,8	1	Mellanmagrad. Spjätkad med insidan bevarad.	3648	Hård	A
19	Kvarts	Avslag	–	29	1	–	3419	Lager	B
20	Keramik	Kärl	Kärl	21,2	2	Mellanmagrad. Tjocklek ca 7 mm.	5634	Lösfynd	A
21	Keramik	Kärl	Kärl	0,7	1	Spjätkad, mellanmagrad, oxiderad bränning.	5635	Lösfynd	A
22	Sandsten	Bryne	Bryne	2,5	1	–	5636	Lösfynd	A
23	Keramik	Kärl	Kärl	0,7	1	Spjätkat och nött fragment.	5637	Lösfynd	A
24	Keramik	Kärl	Kärl	4,1	1	Spjätkad. Mellanmagrad. Oxiderad bränning.	5638	Lösfynd	A
25	Bränd lera/ slagg	Bränd lera/slagg	–	47,5	1	Sintrad lera/slagg	9669	Röjningsröse	A
26	Keramik	Fat	Fat	14	1	Yngre rödgods,	6731	Lösfynd	B
27	Keramik	Kärl	Kärl	15,4	1	–	6732	Lösfynd	B
28	Bränd lera	Bränd lera	–	8,9	1	Sintrad lera	9528	Lösfynd	A
29	Keramik	Kärl	Kärl	14	2	–	5654	Lager	A
30	Bränd lera	Bränd lera	–	1,7	1	Sintrad lera	5654	Lager	A
31	Keramik	Kärl	Kärl	4,2	1	–	5654	Lager	A
32	Keramik	Kärl	Kärl	2,2	1	–	5654	Lager	A
33	Bränd lera	Vävtvngd	Diskussformad v.	13	1	–	9548	Lager	A

F-nr	Material	Sakord	Föremålstyp	Vikt	Antal	Anmärkning	Kontext nr	Kontexttyp	Delområde
34	Keramik	Kärl	Kärl	13,2	5	–	9548	Lager	A
35	Harts	Harts	Hartstätning	1,3	3	Plan yta	12519	Lösfynd	A
36	Bränd lera/ slagg	Bränd lera/slagg	–	132	2	Sintrad lera/slagg	5654	Lager	A
37	Bränd lera	Bränd lera	–	2,2	4	–	13040	Lösfynd	A
38	Sandsten	Slipsten	Slipsten	755	1	–	5654	Lager	A
39	Bergart	Malsten	Löpare	1284	1	–	1208	Härd	A
40	Bergart	Malsten	Löpare	897	1	Vittrad yta	1749	Lösfynd	A
41	Bergart	Slipsten	Slipsten	545	1	Slipad yta	4257	Skärvstensflak	A
42	Tegel	Tegelsten	Tegelsten	1182	1	–	13080	Lösfynd	A
43	Slagg	Slagg	Järnslag	58,5	1	Järnslag	5654	Lager	A
44	Keramik	Kärl	Kärl	1,5	1	–	5654	Lager	A
45	Keramik	Kärl	Kärl	1	1	Mellanmagrad. Oxiderad. Spjälkad.	9832	Lösfynd	A
46	Bränd lera	Bränd lera	–	100	24	Några plana ytor.	5654	Lager	A
47	Keramik	Kärl	Kärl	65	11	–	9548	Lager	A
48	Bränd lera	Bränd lera	–	42	9	Några plana ytor.	9548	Lager	A
49	Bränd lera	Bränd lera	–	14	1	Sintrad lera	9548	Lager	A
50	Keramik	Kärl	Kärl	12	3	–	9548	Lager	A
51	Kvarts	Avslag	Avfall	57	1	–	9548	Lager	A
52	Keramik	Kärl	Kärl	4,8	1	–	9548	Lager	A
53	Keramik	Kärl	Kärl	10,5	5	–	9548	Lager	A
54	Bränd lera	Bränd lera	–	1,6	1	Slät välvd yta, ev vävtyngd.	9548	Lager	A
55	Bränd lera	Bränd lera	–	3,5	1	–	9548	Lager	A
56	Bränd lera	Bränd lera	Sintrad lera	22,7	10	Sintrad lera	9548	Lager	A
57	Glas	Pärta	Glaspärta	0,5	1	Rund, orange. Litet hål.	12932	Lösfynd	A
58	Bränd lera	Bränd lera	Sintrad lera	109	1	Sintrad lera. Gallrad	10514	Grop	A
59	Bergart	Malsten	Löpare	646	1	Vittrad yta	9548	Lager	A
60	Slagg	Slagg	Järnslag	8	1	Järnslag	3419	Lager	B
61	Bränd lera	Bränd lera	–	3,3	1	–	3419	Lager	B
62	Keramik	Kärl	Kärl	176	20	–	3419	Lager	B
63	Keramik	Kärl	Kärl	0,3	1	Mellanmagrad. Oxiderad.	1297	Härd	A
64	Bränd lera	Bränd lera	–	1,7	1	–	1319	Härd	A
65	Bränd lera	Bränd lera	–	16,1	16	–	1404	Sotfläck	A
66	Keramik	Kärl	Kärl	7,3	2	–	1404	Sotfläck	A
67	Keramik	Kärl	Kärl	9	3	–	1459	Stolphål	A
68	Keramik	Kärl	Kärl	91,5	1	Bottendel	1459	Stolphål	A

F-nr	Material	Sakord	Föremålstyp	Vikt	Antal	Anmärkning	Kontext nr	Kontexttyp	Delområde
69	Bergart	Malsten	Löpare	99,5	1	–	1319	Härd	A
70	Bränd lera	Bränd lera	–	4,3	1	–	1538	Härd	A
71	Keramik	Kärl	Kärl	13	1	–	1538	Härd	A
72	Keramik	Kärl	Kärl	13,8	1	–	1644	Stolphål	A
73	Bränd lera	Bränd lera	–	26,5	10	Bränd och sintrad lera	1700	Keramikkonc.	A
74	Harts	Harts	Hartstätning	2,3	2	–	1700	Keramikkonc.	A
75	Keramik	Kärl	Kärl	3,8	1	Grovmagrat. Spjälkad.	1700	Keramikkonc.	A
76	Keramik	Kärl	Kärl	7	3	Grovmagrat. Oxiderat. Spjälkat.	1885	Härd	A
77	Bränd lera	Bränd lera	–	19,4	14	–	1948	Härd	A
78	Keramik	Kärl	Kärl	1,9	1	Mellanmagrat. Oxiderat. Spjälkat.	1948	Härd	A
79	Keramik	Kärl	Kärl	2	1	–	1948	Härd	A
80	Keramik	Kärl	Kärl	2,5	1	Mellanmagrat. Oxiderat. Spjälkad.	9888	Stolphål	A
81	Bränd lera	Bränd lera	–	68	5	Rödbränd, magrat.	2279	Lösfynd	A
82	Bränd lera	Bränd lera	–	6,9	4	–	2301	Härd	A
83	Keramik	Kärl	Kärl	3,5	1	Mellanmagrat. Oxiderad. Spjälkad.	2301	Härd	A
84	Bränd lera	Bränd lera	–	1,8	1	–	2333	Härd	A
85	Bränd lera	Bränd lera	–	3,5	1	–	3327	Stolphål	B
86	Bränd lera	Bränd lera	–	280,5	38	–	3449	Tjärgrop	B
87	Harts	Harts	Hartstätning	0,5	2	En bit med avtryck av trä.	3292	Tjärgrop	B
88	Keramik	Kärl	Kärl	2,8	2	–	3292	Tjärgrop	B
89	Bränd lera	Bränd lera	Lerklining	488	299	Avtryck av gräs och kvistar	3292	Tjärgrop	B
90	Keramik	Kärl	Kärl	0,4	3	Mellanmagrat. Oxiderat. Spjälkade.	3735	Stolphål	A
91	Keramik	Kärl	Kärl	2,7	2	Mellanmagrat. Oxiderat. Spjälkade.	4257	Skärvstensflak	A
92	Bränd lera	Bränd lera	Vävtyngd	21,6	8	Plan yta. Vävtyngd?	4257	Skärvstensflak	A
93	Bränd lera	Bränd lera	–	4	4	–	6043	Stolphål	B
94	Keramik	Kärl	Kärl	11,3	1	–	6142	Lösfynd	B
95	Keramik	Kärl	Kärl	4	1	–	6418	Lager	B
96	Keramik	Kärl	Kärl	2,1	5	Mellanmagrat. Oxiderat. Spjälkade.	6437	Härd	B
97	Bränd lera	Bränd lera	–	1,5	1	–	7801	Lösfynd	A
98	Keramik	Kärl	Kärl	21,2	3	–	8397	Stolphål	A
99	Keramik	Kärl	Kärl	35,2	10	–	8397	Stolphål	A
100	Bränd lera	Bränd lera	Sintrad lera	10,8	1	Sintrad lera.	8397	Stolphål	A
101	Bränd lera	Vävtyngd	Vävtyngd	108	13	–	8397	Stolphål	A
102	Keramik	Kärl	Kärl	5,4	5	–	8397	Stolphål	A
103	Keramik	Kärl	Kärl	20	1	–	9494	Stolphål	A

F-nr	Material	Sakord	Föremålstyp	Vikt	Antal	Anmärkning	Kontext nr	Kontexttyp	Delområde
104	Bränd lera	Bränd lera	–	0,8	1	–	9494	Stolphål	A
105	Bränd lera	Bränd lera	Sintrad lera	2,1	1	Sintrad lera	9209	stolphål	A
106	Keramik	Kärl	Kärl	0,8	1	Sekundärbränd	9494	Stolphål	A
107	Bränd lera	Bränd lera	–	0,2	1	Sintrad lera	9209	Stolphål	A
108	Bränd lera	Bränd lera	–	23	5	–	9163	Nedgrävning	A
109	Keramik	Kärl	Kärl	2,5	1	–	9888	Stolphål	A
110	Keramik	Kärl	Kärl	6,7	4	Grovmagrad. Oxiderad. Spjälkad.	9645	Lösfynd	A
111	Bränd lera	Kärl	Kärl	3,2	1	Avtryck/plan yta	9592	Stolphål	A
112	Bergart	Malsten	Löpare	105	1	Osäker bedömning pga vittrad yta	9833	Stolphål	A
113	Keramik	Kärl	Kärl	11,1	3	–	9574	Stolphål	A
114	Keramik	Kärl	Kärl	2	1	Mellanmagrad. Oxiderad. Spjälkad.	10001	Stolphål	A
115	Bränd lera	Bränd lera	–	36,5	6	–	10386	Kokgrop	A
116	Bränd lera	Bränd lera	–	106	64	Merparten sintrad lera.	10293	Lager	A
117	Bränd lera	Bränd lera	–	8,2	9	Sintrad lera	10293	Lager	A
118	Bränd lera	Bränd lera	–	33	9	Sintrad lera	10293	Lager	A
119	Keramik	Kärl	Kärl	3,8	3	–	10293	Lager	A
120	Bränd lera	Bränd lera	–	124	72	Sintrad lera	10293	Lager	A
121	Bränd lera	Bränd lera	–	122	54	Merparten sintrad lera	10514	Grop	A
122	Keramik	Kärl	Kärl	59,5	9	–	10514	Grop	A
123	Bränd lera	Bränd lera	–	39,2	4	Sintrad lera	11547	Stolphål	A
124	Keramik	Kärl	Kärl	0,8	1	Mellanmagrad. Spjälkad. Sekundärbränd.	11547	Stolphål	A
125	Bränd lera	Bränd lera	–	27	1	Sintrad lera	12744	Stolphål	A
126	Bergart	Malsten	Löpare	1169	1	–	12800	Stolphål	A
127	Bränd lera	Bränd lera	–	13	1	Sintrad lera	12958	Stolphål	A
128	Bränd lera	Bränd lera	–	10,8	2	Bränd och sintrad lera	12830	Stolphål	A
129	Bränd lera	Bränd lera	–	3	2	–	12946	Stolphål	A
130	Bränd lera	Bränd lera	–	0,7	1	–	12995	Stolphål	A
131	Bränd lera	Bränd lera	–	2,2	3	Sintrad lera	12933	Stolphål	A
132	Bränd lera	Bränd lera	–	4	1	–	12323	Stolphål	A
133	Keramik	Kärl	Kärl	3	3	Mellanmagrad. Oxiderad.	9888	Stolphål	A
134	Bergart	Knacksten	Knacksten	104	1	–	12995	Stolphål	A
135	Bergart	Malsten	Löpare	777	1	Något vittrad yta	8397	Stolphål	A
136	Keramik	Kärl	Kärl	746	135	–	1700	Keramikkonc.	A
137	Järn	Järnten	Ten	2,2	1	–	4257	Skårvstensflak	A
138	Järn	Spik	Spik	4,9	1	Spik eller hästkosöm	9548	Lager	A

F-nr	Material	Sakord	Föremålstyp	Vikt	Antal	Anmärkning	Kontext nr	Kontexttyp	Delområde
139	Järn	Spik	Spik	11,3	1	–	8523	Lösfynd	A
140	Järn	Kniv	Kniv	9,6	2	–	9832	Lösfynd	A
141	Järn	Beslag	Beslag	23	1	Bandformat med hål. L: 0,125 m.	701	Lösfynd	A
142	Järn	Föremål	–	108	1	Bandformat, avsmalnande, vinkelböjt.	10718	Stolphål	A
143	Järn	Kniv	Kniv	87	1	L: 0,25 m.	10718	Stolphål	A
144	Bergart	Malsten	Löpare	537	1	Vittrad yta	1712	Stolphål	A
145	Keramik	Kärl	Kärl	1	1	Spjälkad. Finmagrad. Oxiderad.	9383	Stolphål	A
146	Bränd lera	Bränd lera	–	0,6	1		9383	Stolphål	A
147	Keramik	Kärl	Kärl	2	1	Spjälkad. Oxiderad. Grovmagrad.	7801	Lösfynd	A
148	Keramik	Kärl	Kärl	34	1		7801	Lösfynd	A
149	Bergart	Malsten	Underliggare	0	1	Gallrad	8263	Lösfynd	A
150	Ben	Ben	Obränt ben	0,8	6		7887	Lager	A
151	Ben	Ben	Bränt ben	0,1	1		681	Lösfynd	A
152	Ben	Ben	Bränt ben	0,1	1		9548	Lager	A
153	Ben	Ben	Obränt ben	1,6	1		5654	Lager	A
154	Ben	Ben	Obränt ben	1,1	2		5654	Lager	A
155	Ben	Ben	Obränt ben	6,3	2		10112	Grop	A
156	Ben	Ben	Obränt ben	0,5	1		8397	Stolphål	A
157	Ben	Ben	Obränt ben	2,3	1		5654	Lager	A
158	Ben	Ben	Obränt ben	3,8	2		5654	Lager	A
159	Ben	Ben	Obränt ben	35	1		10001	Stolphål	A
160	Ben	Ben	Obränt ben	10,5	1		5654	Lager	A
161	Ben	Ben	Obränt ben	81,5	6	Tänder	9592	Stolphål	A
162	Ben	Ben	Bränt ben	0,1	1		2011	Lösfynd	A
163	Ben	Ben	Obränt ben	85	1		3366	Lösfynd	B
164	Ben	Ben	Obränt ben	0,1	1		3367	Härd	B
165	Ben	Ben	Obränt ben	12,5	16	Tänder	3419	Lager	B
166	Ben	Ben	Obränt ben	3,5	5	Tänder	4282	Lösfynd	A
167	Ben	Ben	Obränt ben	1	9	3 brända frag	6648	Lager	A
168	Ben	Ben	Obränt ben	0,1	1		11574	Lösfynd	A
169	Ben	Ben	Obränt ben	0,5	2	Ett bränt frag	11571	Lösfynd	A
170	Ben	Ben	Bränt ben	2,8	2		5654	Lager	A
171	Ben	Ben	Bränt ben	0,1	1		10514	Grop	A
172	Ben	Ben	Obränt ben	5,8	10		6771	Lösfynd	B
173	Ben	Ben	Obränt ben	0,5	2		10386	Kokgrop	A

F-nr	Material	Sakord	Föremålstyp	Vikt	Antal	Anmärkning	Kontext nr	Kontexttyp	Delområde
174	Ben	Ben	Obränt ben	0,5	1	Tänder	9778	Lösfynd	A
175	Ben	Ben	Obränt ben	15,2	1	Tänder	5654	Lager	A
176	Ben	Ben	Obränt ben	8,2	15	Tänder	5654	Lager	A
177	Ben	Ben	Obränt ben	13	3	Tänder	3554	Grop	B
178	Ben	Ben	Bränt ben	0,1	1		3461	Härd	B
179	Ben	Ben	Obränt ben	0,1	1		3339	Stolphål	B
180	Ben	Ben	Obränt ben	0,5	4	Ett bränt frag	3327	Stolphål	B
181	Ben	Ben	Obränt ben	0,5	9		3351	Stolphål	B
182	Ben	Ben	Obränt ben	7,2	8		3292	Tjärgrop	B
183	Ben	Ben	Obränt ben	0,2	2		3157	Stolphål	B
184	Ben	Ben	Bränt ben	0,5	2		1885	Härd	A
185	Ben	Ben	Obränt ben	0,1	1		1700	Keramikkonc.	A
186	Ben	Ben	Bränt ben	0,1	1		1572	Härdgrop	A
187	Ben	Ben	Bränt ben	0,1	1		1644	Stolphål	A
188	Ben	Ben	Bränt ben	3,2	1		1538	Härd	A
189	Ben	Ben	Obränt ben	0,5	2	Ett bränt frag	1505	Härd	A
190	Ben	Ben	Obränt ben	1,2	3		1459	Stolphål	A
191	Ben	Ben	Bränt ben	0,1	1		1404	Sotfläck	A
192	Ben	Ben	Bränt ben	2,5	6		10293	Lager	A
193	Ben	Ben	Obränt ben	3,1	5	Ett bränt frag	5654	Lager	A
194	Ben	Ben	Obränt ben	0,5	2	Ett bränt frag	5654	Lager	A
195	Ben	Ben	Obränt ben	8	4		5654	Lager	A
196	Ben	Ben	Obränt ben	0,5	15	Tänder	10034	Lager	A
197	Ben	Ben	Obränt ben	8,6	16		9548	Lager	A
198	Ben	Ben	Bränt ben	0,1	1		9548	Lager	A
199	Ben	Ben	Bränt ben	0,1	1		10293	Lager	A
200	Ben	Ben	Bränt ben	0,5	2		10293	Lager	A
201	Ben	Ben	Bränt ben	0,5	4		10293	Lager	A
202	Ben	Ben	Bränt ben	0,5	3		12663	Nedgrävning	A
203	Ben	Ben	Bränt ben	0,5	3	Ett obränt frag	10514	Grop	A
204	Ben	Ben	Obränt ben	1	15		9645	Lösfynd	A
205	Ben	Ben	Bränt ben	0,1	1		9406	Härdgrop	A
206	Ben	Ben	Obränt ben	7,6	5		9163	Nedgrävning	A
207	Ben	Ben	Obränt ben	6	5		8397	Stolphål	A
208	Ben	Ben	Obränt ben	13,5	0	Tänder	8397	Stolphål	A

F-nr	Material	Sakord	Föremålstyp	Vikt	Antal	Anmärkning	Kontext nr	Kontexttyp	Delområde
209	Ben	Ben	Obränt ben	2	1		3419	Lager	B
210	Ben	Ben	Obränt ben	1,8	4	Två brända frag	11547	Stolphål	A
211	Ben	Ben	Bränt ben	0,1	1		8251	Stolphål	A
212	Ben	Ben	Bränt ben	0,5	3		7847	Hård	A
213	Ben	Ben	Obränt ben	0,2	2		6225	Stolphål	B
214	Ben	Ben	Bränt ben	0,1	1		6043	Stolphål	B
215	Ben	Ben	Obränt ben	1,4	8		6398	Stolphål	B
216	Ben	Ben	Bränt ben	0,1	1		9548	Lager	A
217	Ben	Ben	Obränt ben	0,5	5	Mycket små frag	10176	Stolphål	A
218	Ben	Ben	Obränt ben	147	12	Tänder	12337	Stolphål	A

VEDLAB

Vedanatomilabbet

Vedlab rapport 0843

**Vedartsanalyser på material från Uppland,
Upplands-Bro sn. Raä 257. Skällsta.**

Adress:
Kattås
670 20 GLAVA

Telefon:
0570/420 29
E-post: vedlab@telia.com

Bankgiro:
5713-0460

Organisationsnr:
650613-6255

VEDLAB

Vedanatomilabbet

Vedlab rapport 0843

2008-09-04

Vedartsanalyser på material från Uppland, Upplands-Bro sn. Raä 257. Skällsta.

Uppdragsgivare: Anna-Lena Hallgren/Kulturmiljövård Mälardalen

Arbetet omfattar tio kolprover från undersökningarna av två delområden med lämningar av både boplats och andra aktiviteter, t.ex. tjärframställning.

I proverna fanns kol av ask, asp, björk, ek, gran och tall. Inget av proverna innehöll mer än ett träslag. De sex stolphålen innehåller ett träslag var. Man skulle kanske kunna tänka sig att det rör sig om ett förhistoriskt materialtest för att utröna hållbarhet på stolpar av olika slag. Men troligare och tråkigare förklaring är nog att materialet i proverna har ett annat ursprung än stolparna, förslagsvis någon närbelägen härd. Möjligen skulle något av proverna 59, 11 och 61 kunna komma från stolprester.

Tjärframställningsgroparna innehåller kol av tall. Det är alltså vanlig talltjära som framställts där.

När det gäller dateringar så gäller för materialet som helhet att det finns risk för hög egenålder, dels p.g.a. trädens egen ålder, dels p.g.a. osäkerhet om kolets ursprung. Speciellt proverna från tjärframställningen där man ofta använde sig av tjärstubbar som kunde vara åtskilliga hundra år gamla.

Analysresultat

Anl.	ID	Anläggnings- typ	Prov- mängd	Analyserad mängd	Trädslag	Utplockat för ¹⁴ C-dat.	Övrigt
1459	11	Stolphål	12.0g	7.9g 30 bitar	30 bitar ek	Ek 485mg	
1505	12	Härd	0.1g	0.1g 6 bitar	6 bitar ek	Ek 21mg	
1644	14	Stolphål	0.3g	0.3g 3 bitar	3 bitar ask	Ask 27mg	
3292	6	Tjärframställnings grop	4.0g	0.5g 7 bitar	7 bitar tall	Tall 26mg	
3449	31	Tjärframställnings grop	16.6g	4.6g 16 bitar	16 bitar tall	Tall 385mg	
4257	41	Skärvstensflak	0.1g	<0.1g 3 bitar	3 bitar tall	Tall 28mg	
8251	53	Stolphål	2.1g	0.8g 7 bitar	7 bitar björk	Björk 64mg	
9209	57	Stolphål	0.2g	0.1g 5 bitar	5 bitar asp	Asp 19mg	
9217	59	Stolphål	0.4g	<0.1g 1 bit	1 bit tall	Tall 10mg	
9506	61	Stolphål	0.4g	0.2g 8bitar	8 bitar gran	Gran 14mg	

Hoppas ni är nöjda med arbetet!

Erik Danielsson/VEDLAB
Kattås
670 20 GLAVA
Tfn: 0570/420 29
E-post: vedlab@telia.com

De här trädslagen förekom i materialet

Art	Latin	Max ålder	Växtmiljö	Egenskaper och användning	Övrigt
Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	250 år	Näringsrik jord, solig växtplats.	Hård, elastisk och seg. Hjulaxlar, redskap	Viktigt för lövtäckt. Yggdrasil var en ask. Mycket folketro knutet till asken.
Asp	<i>Populus tremula</i>	120 år	Inte så kräsen vad gäller jordmån	Lätt och porös ved. Lätt att klyva. Tålig mot röta. Stängselstolpar, båtar takspån	För lövtäckt och barkbröd.
Björk Glasbjörk Vårtbjörk	<i>Betula sp.</i> <i>Betula pubescens</i> <i>Betula pendula</i>	300 år	Glasbjörken är knuten till fuktig mark gärna i närhet till vattendrag. Vårtbjörken är anspråkslös och trivs på torr näringsfattig mark. Båda arterna är ljuskrävande.	Stark och seg ved. Redskap, asklut, träkol. Ger mycket glöd.	Glasbjörk bildar även underarten Fjällbjörk. Förutom veden har nävern haft stor betydelse som råmaterial till slöjd.
Ek	<i>Quercus robur</i>	500-1000 år	Växer bäst på lerhaltiga mulljordar men klarar också mager och stenig mark. Vill ha ljus, skapar själv en ganska luftig miljö med rik undervegetation med tex hassel.	Hård och motståndskraftig mot väta. Båtbygge, stängselstolp, stolpar, plogar, fat. Energirik ved ger mycket glöd.	Ekollonen har använts som grisfoder. Trädet har ofta ansetts som heligt och kopplat till bla Tor. Man talar ofta om 1000-års ekar men de är sällan över 500 år.
Gran	<i>Picea abies</i>	350 år	Trivs på näringsrika jordar. Tål beskuggning bra och konkurrerar därför lätt ut andra arter	Lätt och lös men ganska seg ved. Ofta rakvuxen. Ganska motståndskraftig mot röta. Stolpar golvbrädor störrar lieskaft, korgar	Bark till taktäckning. Granbarr till kreatursfoder
Tall	<i>Pinus silvestris</i>	400 år	Anspråkslös men trivs på näringsrika jordar. Den är dock ljuskrävande och blev snabbt utkonkurrerad från de godare jordarna när granen kom	Stark och hållbar. Konstruktionsvirke, stolpar, pålar, båtbygge, kärl (ej för mat) takspån, tjärbloss, träkol, tjärbränning	Underbarken till nödmjöl, årsskott kokades för C-vitaminerna. Även som kreatursfoder

Uppgifter om maximal ålder, växtmiljö, användning mm är hämtade ur: Holmåsen, Ingmar Träd och buskar. Lund 1993. Gunnarsson, Allan Träden och människan. Kristianstad 1988. Mossberg, Bo m.fl. Den nordiska floran. Brepol, Turnhout 1992.

Vedartsanalysen görs genom att studera snitt- eller brottytor genom mikroskop. Jag har använt stereolupp Carl Zeiss Jena, Technival 2 och stereomikroskop Leitz Metalux II med upp till 625 gångers förstoring. Mikroskopfoton är tagna med Nikon Coolpix 4500. Referenslitteratur för vedartsbestämningen har i huvudsak varit Schweingruber F.H. Microscopic Wood Anatomy 3rd edition och Anatomy of European woods 1990 samt Mork E. Vedanatomi 1946. Dessutom har jag använt min egen referenssamling av förkolnade och färska vedprover.

UPPSALA
UNIVERSITET

Uppsala 2008-10-10

Anna-Lena Hallgren
Stiftelsen Kulturmiljövård Mälardalen
Stora Gatan 41
722 12 VÄSTERÅS

Angströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Göran Possnert

Besöksadress:
Angströmlaboratoriet
Lägerhyddsvägen 1
Rum 4143

Postadress:
Box 529
751 20 Uppsala

Telefon:
018 – 471 30 59

Telefax:
018 – 55 57 36

Hemsida:
<http://www.angstrom.uu.se>

E-post:
Goran.Possnert@Angstrom.uu.se

Resultat av ^{14}C datering av träkol från Uppland.

Förbehandling av träkol och liknande material:

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före acceleratorbestämningen av ^{14}C -innehållet förbränns, det tvättade och intorkade materialet surgjort till pH 4, till CO_2 -gas, som i sin tur konverteras till fast grafit genom en Fe-katalytiskreaktion.

I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

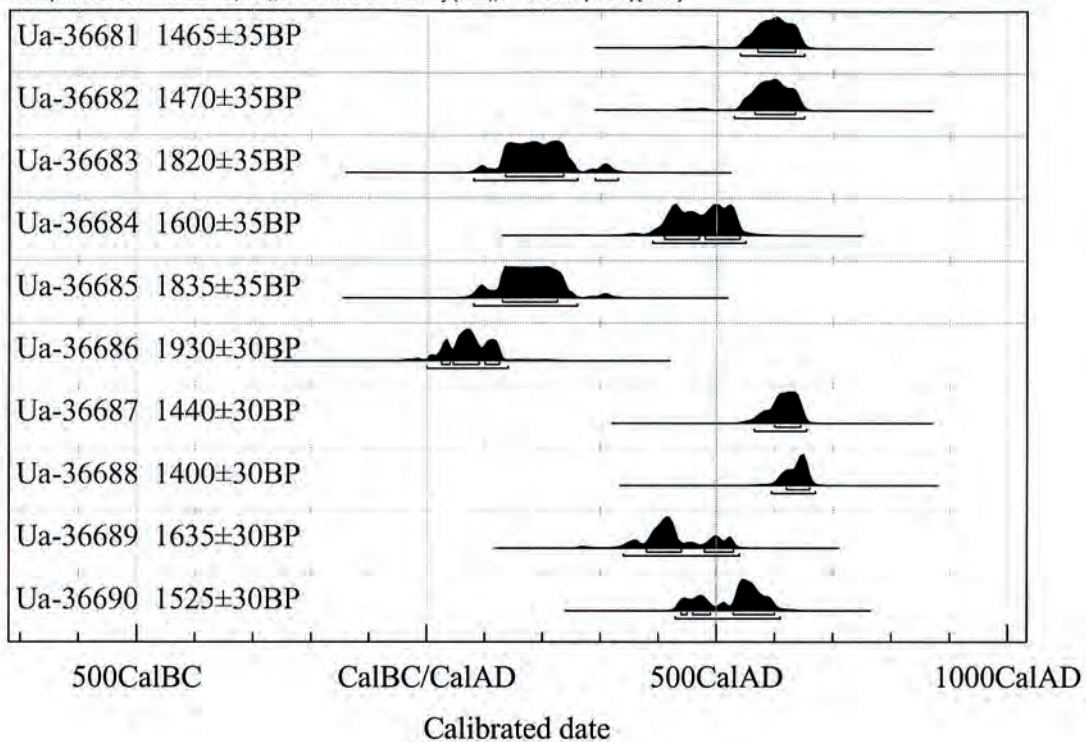
RESULTAT

Labnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}$ ‰ PDB	^{14}C ålder BP
Ua-36681	RAÄ 257 Skällsta, kp 11	-25,3	1 465 ± 35
Ua-36682	RAÄ 257 Skällsta, kp 12	-26,9	1 470 ± 35
Ua-36683	RAÄ 257 Skällsta, kp 14	-25,3	1 820 ± 35
Ua-36684	RAÄ 257 Skällsta, kp 26	-24,4	1 600 ± 35
Ua-36685	RAÄ 257 Skällsta, kp 31	-26,2	1 835 ± 35
Ua-36686	RAÄ 257 Skällsta, kp 41	-25,5	1 930 ± 30
Ua-36687	RAÄ 257 Skällsta, kp 53	-25,3	1 440 ± 30
Ua-36688	RAÄ 257 Skällsta, kp 57	-25,0	1 400 ± 30
Ua-36689	RAÄ 257 Skällsta, kp 59	-25,1	1 635 ± 30
Ua-36690	RAÄ 257 Skällsta, kp 61	-24,6	1 525 ± 30

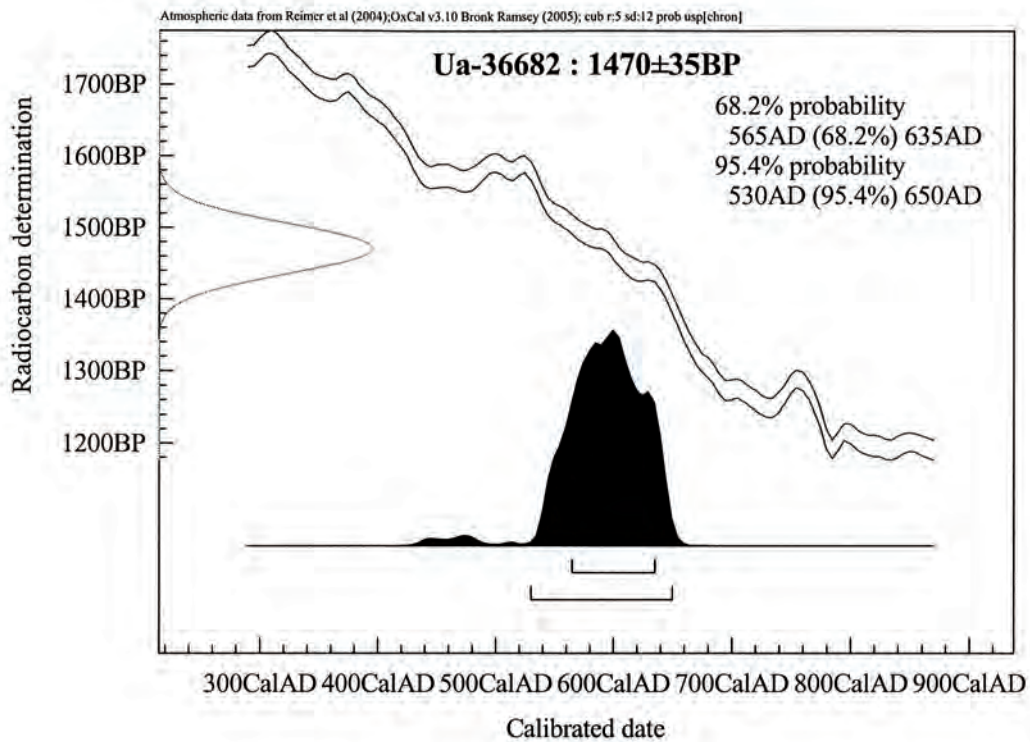
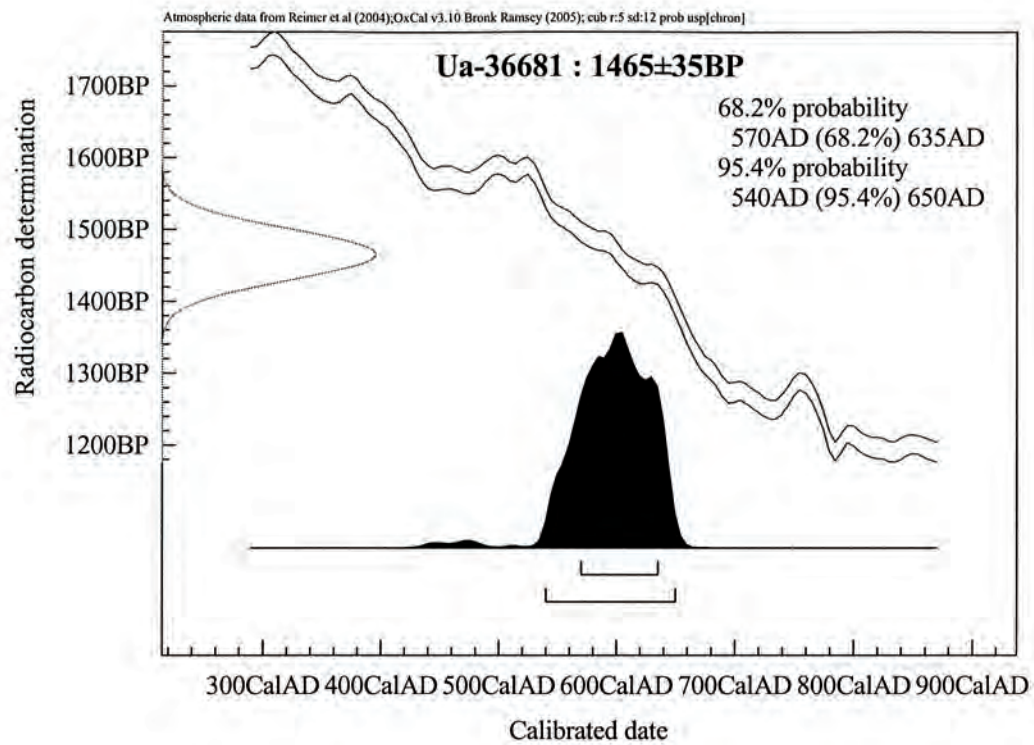
Med vänlig hälsning

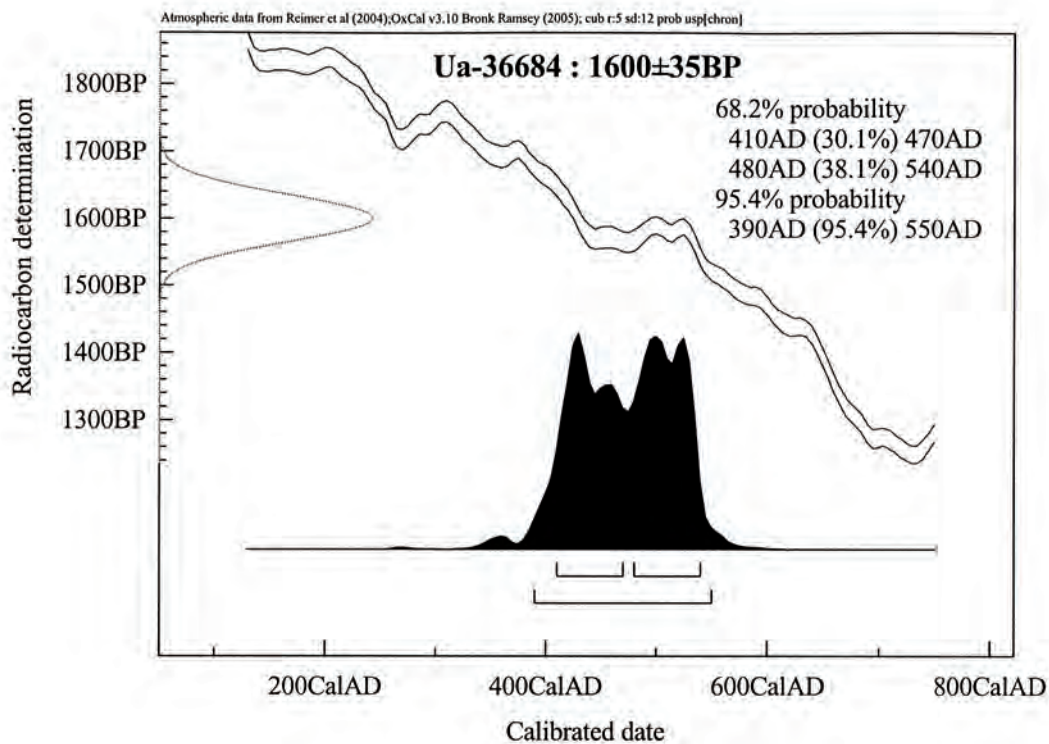
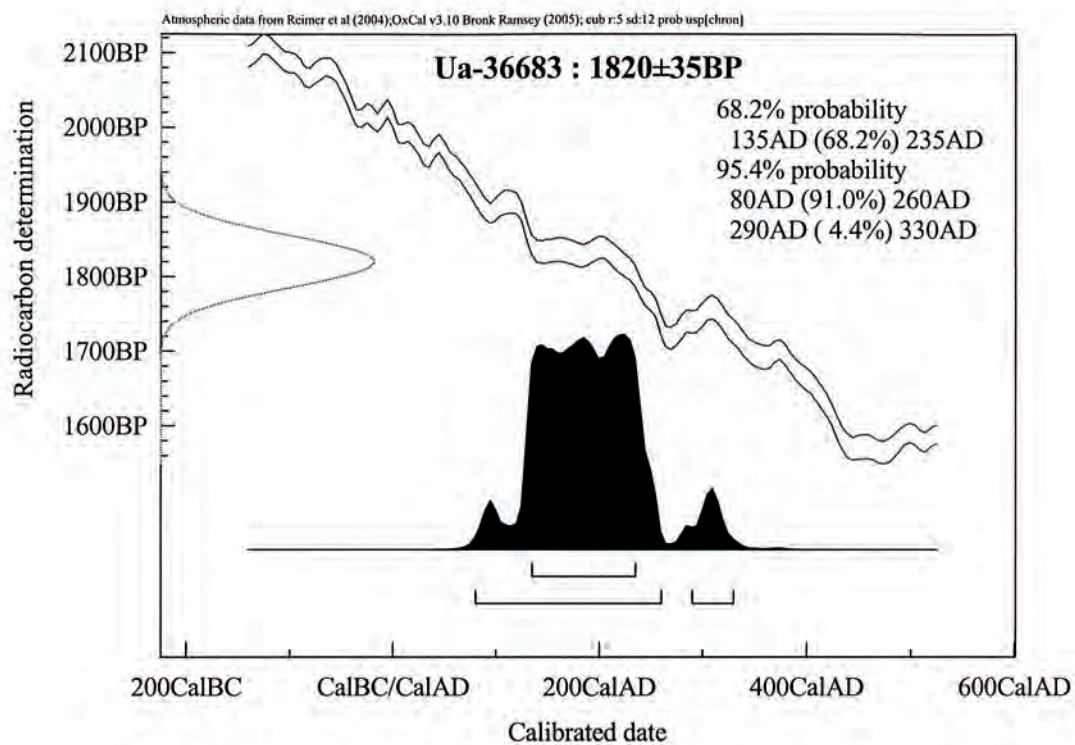
Göran Possnert/Maud Söderman

Atmospheric data from Reimer et al (2004); OxCal v3.10 Bronk Ramsey (2005); cub r:5 sd:12 prob usp[chron]

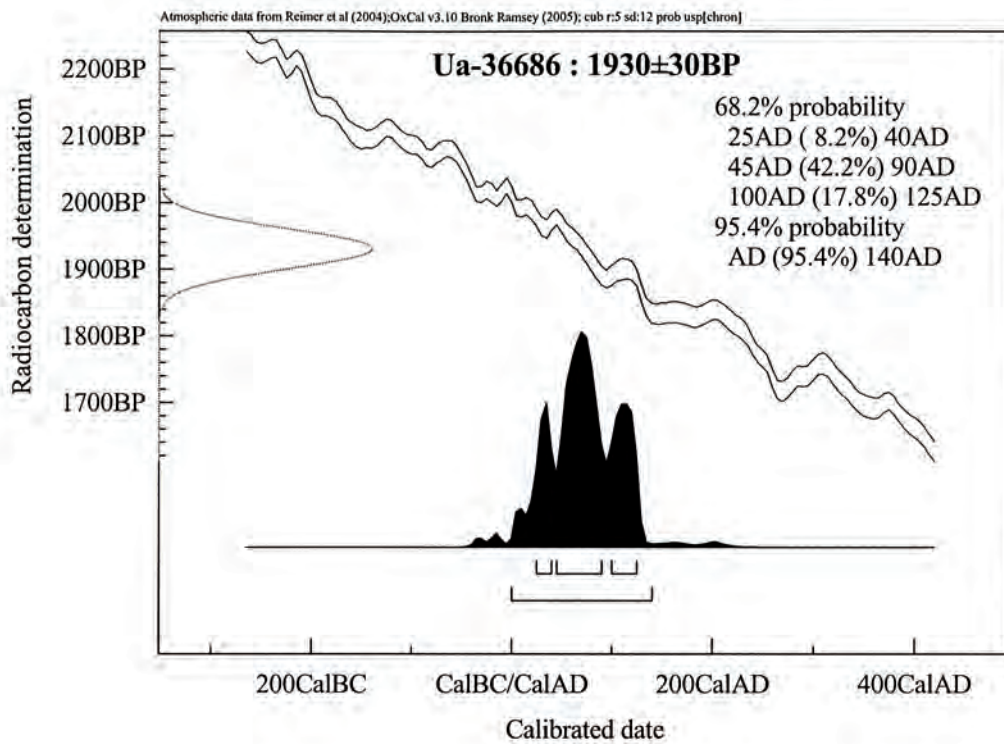
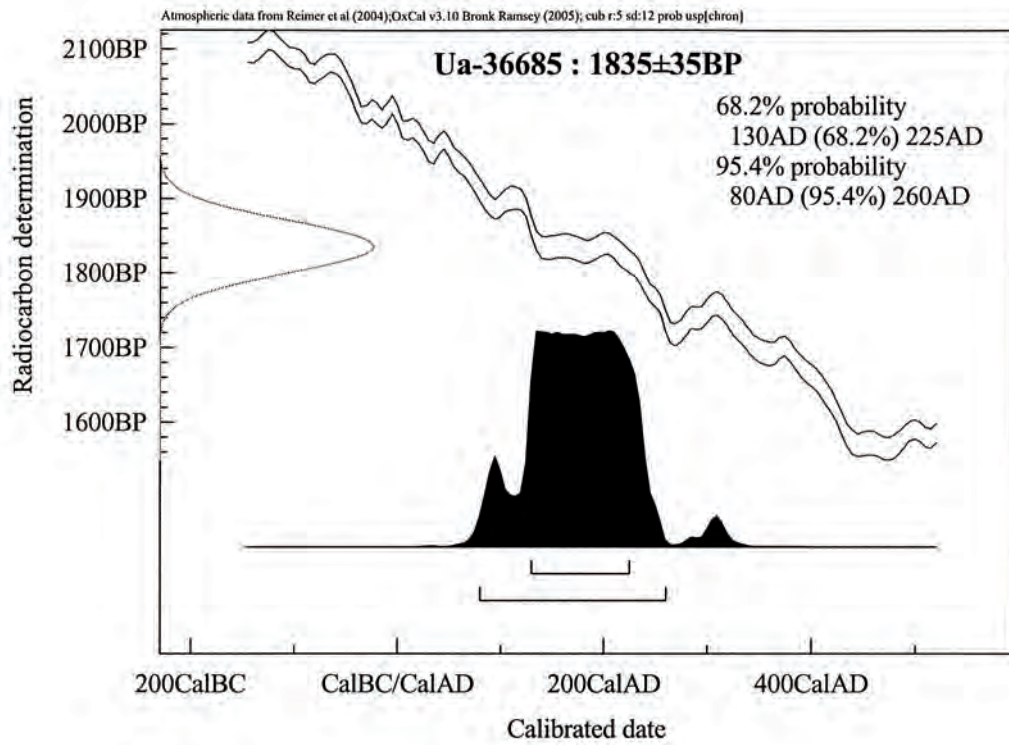

Bilaga 4.

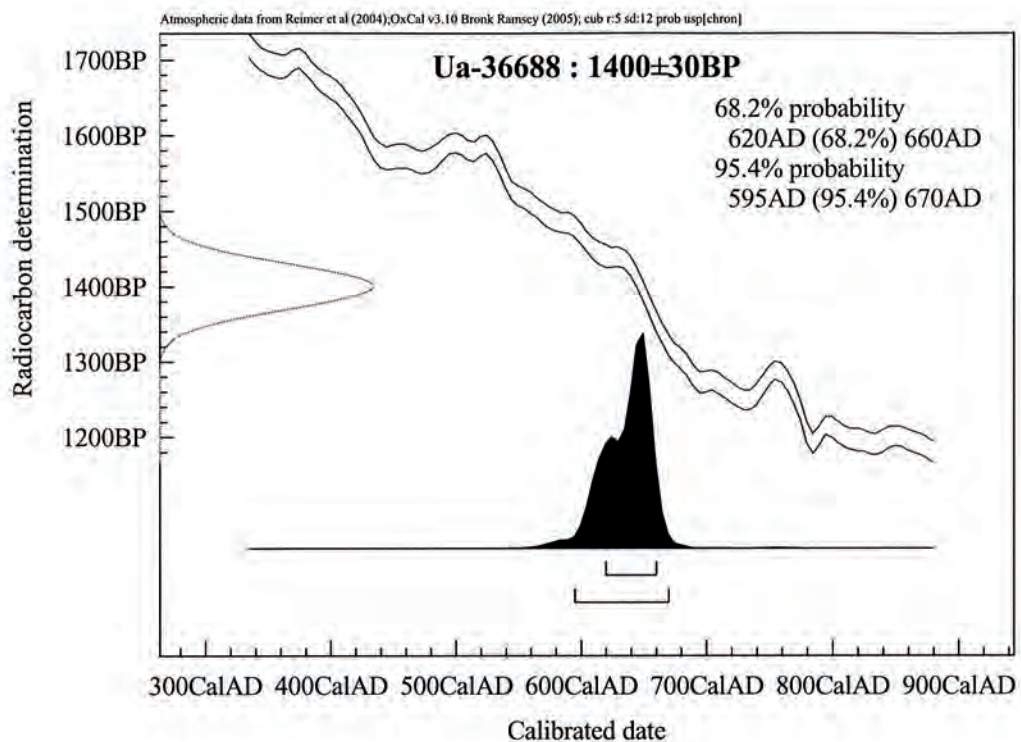
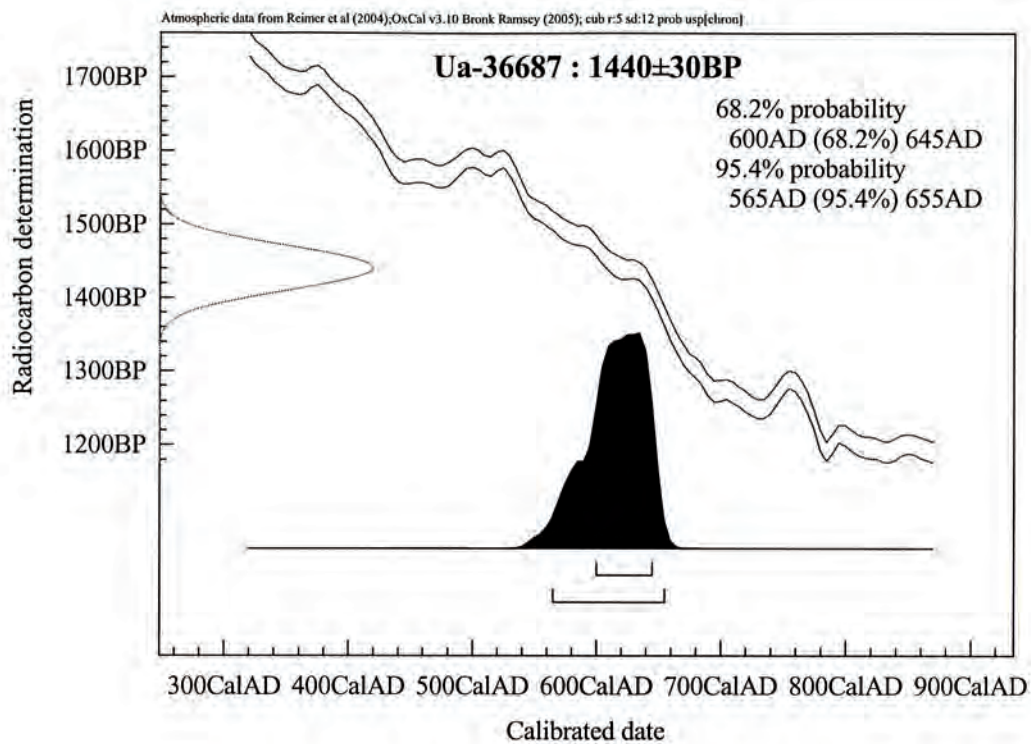

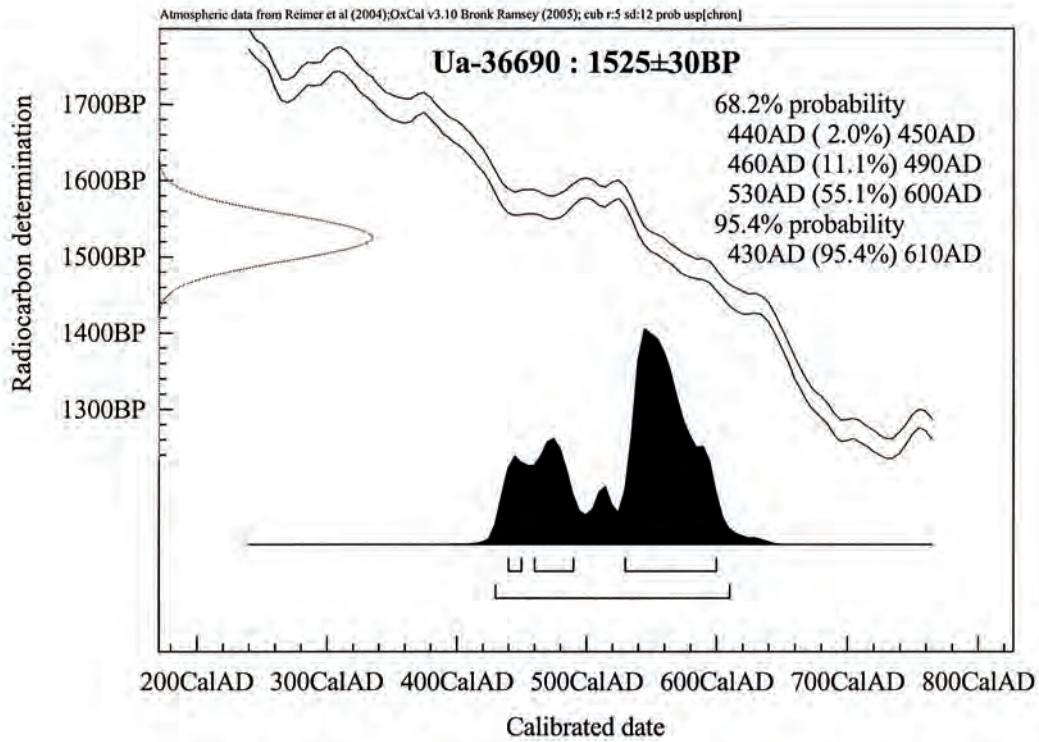
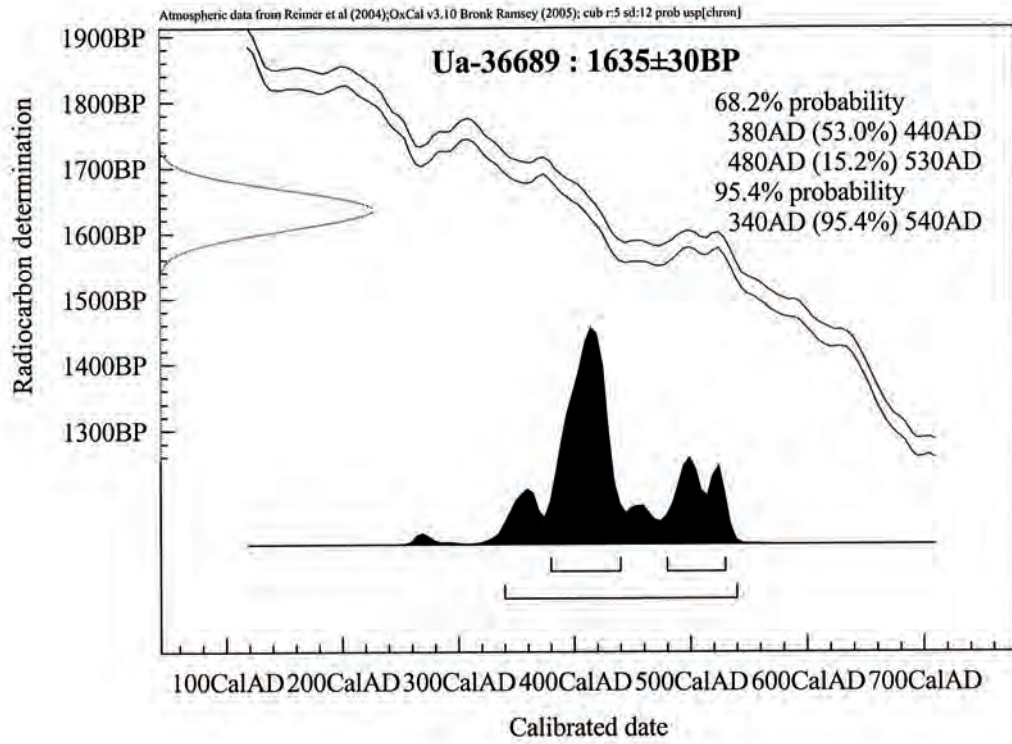
Bilaga 4.

Bilaga 4.

Institutionen för arkeologi och antikens kultur
ARKEOLOGISKA FORSKNINGSLABORATORIET

Uppdragsrapport nr 127

Konserveringsrapport

UPPLAND

Upplands Bro sn, Skällsta, RAÄ 257

Lena Holmquist Olausson
Stockholms Universitet
April 2009

Bilaga 5.

Konserveringsrapport

På uppdrag av Stiftelsen Kulturmiljövård Mälardalen har 7 föremål av järn från Up. Upplands Bro sn Skällsta, Raä 257 konserverats av Auxilia/Arkeologiska forskningslaboratoriet under februari 2009.

F137 Ten

F138 Spik/hästkosöm

F139 Spik

F140 Kniv, fragment

F141 Bandformat beslag, fragment

F142 Mejsel?

F143 Kniv, defekt

TILLSTÅND FÖRE KONSERVERING:

Föremålen var täckta av ett tunnare skikt finfraktionerad sandig jord med korrosionsutbrott i form av korrosionsblåsor och flagor som föll av vid beröring

På spiken 139 fanns trärester. Kniven 140 var avbruten i två delar. Allmäntillståndet varierade från hårt korroderat och ömtåligt till gott.

BEHANDLING:

Lakning i 4 % EDTA di-Na, pH-värde 6,5, temperatur 70° C under sammanlagt c:a 8 timmar.

Lakningen avslutades med upprepade ultraljudsbehandling i avjoniserat vatten.

Utdragna EDTA-penslingar i samma lösning som ovan omväxlande med skalpellbearbetning (utförd under stereolupp) och ultraljudsbehandlingar i avjoniserat vatten.

Borstningar med roterande dentaltrissor.

Lakningar i avjoniseratvatten tillsatt med di-Natriumvätefosfat (1%) till tester visade att föremålet var kloridfritt.

Avslutningsvis torkades kniven i värme (50°C) och under vakuum varefter den impregnerades med paraffin.

Lagning har företagits med Araldit (ett tvåkomponents härdlim lösligt i aceton/etanol) på Fnr 142

RESULTAT AV BEHANDLINGEN

Efter avslutad behandling uppvisade fragmenten i stort sett stabila och – så långt det var möjligt – frilagda ytor.

Stockholm 2009-04-28

Lena Holmquist Olausson